

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sudbydelseskrift

til

de offentlige Examinere

i

Metropolitanskolen

i Juli 1866.

- I. Om de gamle engelske Latinskoler og særlig om Eton Skole af Overlærer C. Fogh.
- II. Skolefsterretninger af Rector B. Borgen.

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. S. Schultze.

Om de gamle engelske Latinskoler

og

færlig om Eton Skole

af

Overlærer C. Fogh.

I en Artikel i Edinburgh Review for 1861 gjordes der et heftigt Angreb paa Direktionen for Eton Skole paa Grund af den Maade, hvorpaa Indtægterne anvendtes og Underviisningen lededes ved denne, den største og berømteste af de gamle, saakaldte offentlige Latinskoler i England. Derved var Stødet givet til en Forhandling om de lærde Skolers Bestyrelse og Underviisning; Sagen bragtes frem i Parlamentet, og Regjeringen fandt sig foranlediget til at nedsætte en Kommission med Fuldmagt til at undersøge Tilstanden i ni af de anseteste Skoler i det egentlige England, nemlig Eton, Rugby, Westminster, Winchester, Charterhouse, St. Pauls, Merchant Taylors, Harrow og Shrewsbury, og derom indgive Beretning. Denne omfattende Rapport med tilhørende Betænkninger og Vidneerklæringer¹⁾ offentliggjordes i Aaret 1864. Af dens rige og meget blandede Indhold har Forfatteren af efterfølgende Bemærkninger uddraget og sammenstillet de Partier, som han antog kunde have almindelig pædagogisk Interesse eller sær-

¹⁾ Report of Her Majesty's Commissioners appointed to inquire into the revenues and management of certain Colleges and Schools etc. Vol. I—IV. London 1864. — Dansk Maanedsskrift 1859, 2det Bind, indeholder en Artikel om „det lærde Skolevæsen i England“ af Dr. Manicus, til hvilken her henvises for Fuldstændigheds Skyld.

lig fortjente vore Skolers Opmærksomhed, og dertil knyttet nogle kritiske og pædagogiske Bemærkninger. Saavel paa Grund af denne Tilblivelsesmaade som ogsaa formedelt Beretningens overordenlige Omfang fremtræde disse Meddelelser med et sporadisk Præg og gjøre ikke Fordring paa at indeholde en Skildring af de engelske Latinskolers Tilstand i Almindelighed.

De nævnte af Kommissionen undersøgte Skoler ere alle bemidlede. Winchester (stiftet 1387) og Eton (1441) vare Part af et Kollegium, hvis Opgave det tildeels var at fremme lærde Studier; Westminster (1559) er en af de mange Skoler, som opstode ved Klostrenes Ophevelse og knyttedes til Kathedralkirkerne; Charterhouse (1609) er forenet med Sutton Hospital, og de øvrige høre til det store Antal Skoler, som stiftedes i det 16de Aarhundrede ved Gaver enten af Kronen eller af private Mænd, især af Middelfstanden. Indtægterne ere meget forskjellige og naturligvis stegne stærkt i Tidernes Løb, for nogles Vedkommende endog saa i en forbausende Grad. Medens Charterhouse omtrent har 209,000 Rd.¹⁾, Eton 185,000 Rd. og Winchester 139,500 Rd. om Aaret i Indtægt af Fordegods, Huse og Kapital, har Rugby 51,000 Rd., Westminster 30,000 Rd., Shrewsbury 27,000 og St. Pauls, Merchant Taylors og Harrow hver 9000 Rd. Deres Discipelantal og Betydning staae imidlertid ikke i Forhold til deres Indtægter. Charterhouse har saaledes²⁾ 136 Disc., Eton 840, Winchester 216, Rugby 461, Westminster 136 og Harrow 481.

De store Fond, som de nævnte saakaldte offentlige Skoler ere i Besiddelse af, have gjort det muligt for Staten at blande sig i deres Anliggender. Thi de besidde deres

¹⁾ Et Pund Sterling er sat = 9 Rd. ²⁾ S Aarene 1861 eller 1862.

Formue med Statens Samtykke ved en Akt, som udvider den testamentariske Ret og i dette Tilfælde ophæver Loven om Forbud mod Perpetuiteter, eller ogsaa er den skænket dem umiddelbart af Kronen, og i begge Tilfælde har Staten Ret og synes ogsaa at have Forpligtelse til at vaage over, at de store Summer virkelig anvendes overeensstemmende med Givernes Villie og til det Offentliges Bedste. Ved nærværende Leilighed er denne Ret til Kontrol med Formuens Brug — en Ret, der hidtil mærkeligt nok sjældent eller aldrig synes at have været benyttet — bragt i Anvendelse; thi at disse Skolers hele indre Ordning og Underviisning ligger udenfor Statens Omraade, er almindelig anerkjendt, og i den Henseende have de altsaa fuldkommen Præget af at være private Skoler, have uhindrede af Staten kunnet udvikle sig, gaae istaa eller gaae tilbage, have eenfaldigt kunnet fastholde det klassiske Grundlag for Underviisningen eller efter deres egen Lust optage mere eller mindre af de reale Fag, og have kunnet udvide eller begrænse deres Fordringer til Disciplene og ordne Klasserne, Underviisningen og Disciplinen, ganske som deres ledende Mænd fandt for godt. En saadan næsten fuldstændig Uafhængighed af Staten skulde man troe maatte have medført den største Forskjellighed i disse Skolers Udvikling og Præg og indenfor hver enkelt Skole et hyppigt Skifte af pædagogiske Anskuelser, bratte Overgange og Mangel paa Enhed i Udviklingen. Dette er imidlertid saa langt fra at have været Tilfældet, at de indtil for faa Aar siden havde en paafaldende Lighed med hverandre. Istedetfor at løbe vildt, vare de gaaede istaa. Det laae ikke blot i, at de alle havde deres Oprindelse fra den latinske Tid og efterhaanden ligesom rodfæstedes i aarhundredgamle Vaner og Fordomme, heller ikke alene i Nationens almindelige konservative Natur, men tillige i en væsenlig Grad i deres eiendommelige Be-

styreelsesmaade og fremfor alt i at de havde meer end Penge nok og kunde bruge dem, som de lystede, uden nogen Kontrol fra det Offenliges Side.

Deres Formue er nemlig i Hænderne paa en uansvarlig Autoritet, som for Loven er dens Besidder og Forvalter og tillige er beklædt med større eller mindre Myndighed som kontrollerende Magt ligeoverfor Skolen og dens Bestyrer. Denne overordnede Autoritet er i intet Tilfælde en enkelt ansvarlig Mand, men en uansvarlig Korporation; ved Eton saaledes visse Medlemmer af Kollegiet (Provost og Fellows), ved Rugby Warden og Fellows, ved Westminster Kirkens Dean og Canons, ved Charterhouse Direktionen for Sutton Hospital osv. Skolerne fik derved en Stabilitet, som de ellers ikke vilde have opnaaet; men den frie Udvikling hæmmedes hyppigt, især naar Skolen var en stor Kostskole, hvis Direktion boede paa Stedet selv og altsaa stadigt fristedes til at gjøre Brug af sin Magt. Skolens Bestyrer udnævnes af Direktionen og kan afskediges af den, og det er altsaa intet Under, at han nu og da føler sig trykket i sit Forhold og hindret i gavnlige Reformers ved den uansvarlige Direktions Indblanding i Skolens mindste Detail. Ved Eton har Provosten i Virkeligheden tilrevet sig hele Magten, saa at ikke blot ingen Lærer kan ansættes, men ingen fritime gives, ingen Forandring i Skoletiden foretages, ingen ny Bog eller ny Udgave af en Bog indføres uden hans Tilladelse. „Han blander sig“, siger en Lærer, „i den Grad i Skolens Anliggender, at Bestyreren hæmmes i alle Retninger. Den forrige Bestyrer tabte al Lyst til at søge at sætte sine Anskuelser igjennem i nogen Sag mod Provostens“. Men i Almindelighed synes et spændt Forhold at være en Sjældenhed. Man er i det Hele velforsnøiet med denne Direktion, og naar en Eton-Discipel bliver Eton-Lærer og en

Eton=Lærer Eton=Bestyrer og en Eton=Bestyrer eller et Medlem af Direktionen Eton=Provost — og det er den almindelige Gang — og naar Direktionen endelig supplerer sig selv og selv vælger Provosten, saa kan man ogsaa være temmelig sikker paa, at Maskineriet ikke let kommer ud af sin gamle Orden; men man kan ogsaa have nogen Grund til at befrygte, at enhver Uorden, som kommer ind i Maskineriet, vil holde sig der, og at det hele tilsidst vil være i Fare for at gaae istaa eller istykker.

En Stillestaaen vil imidlertid ikke kunne finde Sted i længere Tid uden Fare for Skolens Bestaaen, naar den ikke er en rig Skole, og det er derfor ogsaa de ukontrollerede rige Skoler, som disse Ord især gjælde. „Det ligger“, siger en Forfatter i Edinburgh Review 1864, „i alle rigt doterede Stiftelsers Natur, mod al sund Sands og til stor Skade for det offentlige Bedste at stereotypere det Underviisningsystem — eller hvad det nu er, som er disse Stiftelsers Formaal — som var det herskende, dengang de grundlagdes. Og det gjøre de paa to Maader: for det første ved Stifterens ligefremme Forskrifter, som man af misforstaaet og tankeløs Ærbødighed lader uforandrede, medens alt andet forandres, og for det andet ved at sætte dem, der nyde Indtægterne — Indtægter, som ere aldeles uafhængige af den Nytte, Besidderne gjøre, eller det Bifald, de vinde — istand til at trodse den offentlige Mening og ustraffede hengive sig til den Ulyst til Forandringer, som avles i en gammel Stiftelses Atmosfære og naeres af personlig Træghed“. Det er netop Ulykken, at de, som skulle kontrollere den rige Skoles Bestyrer, leve af og ved den rige Skole og leve godt af den, og Bestyreren, som er den, der skulde tage Initiativet til Forbedringer, sidder ofte i saa godt et Embede, at han ikke har mindste materielle Spore til at søge en Forandring i det bestaaende. Af Etons

aarlige Indtægter paa 185,000 Rd. tager Direktionen de 69,000 Rd. som sin Part, af Winchester's paa 139,500 Rd. endogfaa de 75,000 Rd., og for disse næsten uforfvarlig store Indtægter forvalte den Resten af Formuen paa engang faa ødselt og med faa stor Bedhængen ved nedarvede Bedtægter, at Eton ikke engang giver sine 70 Elever paa Kollegiet (Kings Scholars) frit Underhold, men aarlig affordrer enhver af dem omtrent 225 Rd. til Bestridelse af forskjellige Smaaoudgifter, og Winchester ikke mere end netop holder et lignende Antal frit. Og Charterhouse giver for sine 209,000 Rd. kun 44 af sine Elever frit Underhold, Klæder og Stipendier ved Universitetet. Derimod er der efterhaanden blevet sørget godt baade for Bestyrerne og tildeels ogsaa for Lærerne — men rigtignok ogsaa paa Disciplenes Bekostning. Harrow Skoles Bestyrer har saaledes 56,000 Rd., Etons 51,500 Rd., Winchester's 27,000 Rd., de latinske Lærere ved Eton i Gjennemsnit 16,500 Rd. Men den rige Skole betaler den mindste Deel af disse store Indtægter; Disciplene maa punge artigt ud, og Etons Bestyrer faaer saaledes aarlig c. 35,000 Rd. i Skolepenge af Disciplene foruden 47 Rd. af hver Discipel, som optages i Skolen, og 90 Rd. af hver, som forlader den. Dog bør det bemærkes, at adskillige Skoleudgifter (Prisbelønninger, Gager til Hjælperlærere osv.) efter gammel Skik udredes af Bestyreren. Hans rene Indtægt var i 1861 41,000 Rd. foruden Friholig. En Latinlærer faaer sin Hovedindtægt af Kosthuset og af sin Tutorstilling (om hvilken siden) — altsaa ogsaa af Disciplene.

Det er tydeligt nok, at der i Tidernes Løb har indfueget sig store Misbrug, som maa have, hvis disse Skoler ikke skulle tabe den offentlige Agtelse, af hvilken de hidtil have været i Besiddelse. Med Aarene steg nemlig de smaa Indtægter, som oprindeligt vare anviste til deres bestedne Under-

hold, til det fem-, tidobbelte eller mere¹⁾, men Direktionen vedblev med stor Samvittighedsfuldhed at udrede de smaa Summer til Skolen overcensstemmende med de middelalderlige Vedtægter for denne, medens den under forskjellige Paaaskud stak store Summer i sin egen Lomme. Statuter og Regnskaber holdtes hemmelige ved Eton som noget, der ikke vedkom Publikum, og først i 1818 fik man Oplysning om, at en stor Deel af Indtægterne ikke anvendtes til Skolens Formaal. Man forbauses over, hvor længe slikt har kunnet gaae i Svang i England, hvilke uhyre Summer der paa den Maade ere unddragne deres oprindelige Formaal, og med hvilken Haardnakkethed Misbrugene forsvares, naar der endelig røres ved dem. Man tænke sig en Skole som Sorø — thi det er nærmest med den, at disse gamle engelske Skoler og Opdragelsesanstalter maa sammenlignes — hvis Direktion tilvender sig selv indtil Halvparten af de aarlige store Indtægter. Men Kollegieherrerne ere aabenbart Mænd af Indflydelse og som alle Korporationer haardhudede mod Kritiken og lidet tilbøielige til at lade sig drive ud af en høist behagelig og magelig Vane, som er nedarvet fra Forfædrene gjennem flere Slægter, ofte har Lovens Bogstav, skjøndt ikke dens Aand for sig og kan forsvares under Paaaskud af Forældethed, idet det hyppigt ikke er muligt at anvende Pengene paa den Maade, som Statutterne foreskrive. Regeringskommissionen dømmes derfor ogsaa saa mildt som muligt om, hvad der for en uhildet Betragtning grændser til Besvigelse, og uden at træde de nuværende Besiddere for nær nøies den derfor med at have de værste Misbrug og foreslaae endeel Forandringer, som skulle sikke Skolerne en større Part end hidtil af de stigende Indtægter.

¹⁾ Etons Indtægter beløb sig i 1504 til 6000 Rd.

Galt var det jo vistnok, at flere Hundredetusinder henkastedes uden noget Udbytte for Skolerne, men i et rigt Land som England vilde det dog ikke have stort at betyde; værre var det, at Underviisningen gik istaa ved disse Skoler og i meget beholdt sit middelalderlige Præg, men værst var det dog, at disse gamle og ved deres Alder og Historie ærværdige Institutioner gave Tonen an for alle de private og kommunale Skoler, som efterhaanden oprettedes rundt om i Landet i dette Aarhundrede. Det var næsten altid Mænd fra de offentlige Skoler, som stiftede disse Latinskoler (Grammar Schools), og de bragte med sig fra Eton, Rugby og Westminster ikke blot Methoden og Fagene engang bestemte Begrændsning, men den dybeste Udfrygt for Moder-skolen, hvis taknemmelige Sønner saaledes ikke blot udbredte dens Ky, men dens Ansæelse over hele Landet, saa at Kom-missionen vistnok har Ret, naar den siger, at de ni Skoler, som den har undersøgt, kunne gjælde som Typus for alle Englands lærde Skoler. Disse gamle Skoler ere derfor en Magt i Staten, som det kan være vanskeligt nok at bøie. De have spredt Hundreder af berømte Mænd som Elever og Lærere ud over Landet, og de danne en magtig Klique, hvis Medlemmer ikke blot varne om den gamle Moder, som fostrede dem, men ogsaa mere eller mindre føle sig som Brødre, der støtte hverandre i Modgangens Time eller paa Veien til Grens Top. Ved Eton er der en Fri- og Festsdag for alle 840 Disciple, naar en Etonianer er bleven Biskop, om det saa er i Australien, eller naar han bliver Overdommer eller Medlem af Parlamentet for et af Universiteterne. „Det er en af vore“! siger den tolvvaars Dreng med Stolthed, og af Tusinder rundt om i Landet gjentages det med Stolthed: „Det er en af vore“! Bulwer, som vistnok har havt saa god Leilighed som nogen til at iagttage, hvilken Hjælp gode

Forbindelser ere for dem, der arbeide paa at skaffe sig en Stilling i Samfundet, har i „Caxtoniana“ skildret denne Fordeel af at have en berømt Skoles Navn til sin Støtte og dens Medlemmers Røst til sin Forherligelse med følgende ret mærkelige Ord:

„. . . . thi det er et vidunderligt Held for dem, som stræbe efter Magt og Anseelse, at betræde Livets Kampplads med deres Jevnaldrendes Samfundsaaend paa deres Side; en Fordeel, der er saa stor, at jeg tvivler paa, at nogetsomhelst reent privat Underviisningsystem, hvor beundringsværdigt det end maatte være i Theorien, kan erstatte en dygtig og ærgjerrig Mand, der er uddannet ved en saadan Underviisning; den Ensomhed, hvori han ved sin Løbebanes Begyndelse befinder sig blandt sine Samtidige, idet ingen unge Hænder ryste af Begjærlighed efter at tilklappe ham Bisfald, ingen unge Stemmer hviste: „Han er en af vore!“; men alle ere tilbøielige til at rive ned paa en Fremmed, hvis Aandsgaver ikke gjenoplive Mindet om tidligere Forjættelser, hvis Seire ikke vække Venstabsympathier fra Dreungeaarene, hvis Udmærkelser, saafremt hans Anstrængelser skaffe ham saadanne, ikke føie noget Navn til den uforglemmelige Skoles gyldne Bog“.

Saadanne Skoler maa uødvendigtvise være konservative. Og en Reform af saadanne Skoler er ikke blot en Reform af alle Landets Latinskoler, men af Anstuelser, som ere indpodede i alle de dannede Kredse i England og groede fast med deres Forstillinger om Dannelse i Almindelighed. Biskop have de ikke aldeles overseet Tidens Krav og været døve for dens Røster, og nogen Luftning er der derfor trængt ind i de gamle ærværdige Haller og mellem de hundreedaarige Kastanietræer, som overskygge dem; men Tilstanden er dog ikke bedre, end at Kommissionen ligesom kan sammenfatte

Udbyttet af sine Undersøgelser angaaende Underviisningens Tilstand i følgende Udtalelse, som lyder saameget mærkeligere, som Kommissionen i det hele er vel stemt mod Skolerne og tilbøielig til at domme mildt om deres Mangler:

„Hvis et ungt Menneske forlader Skolen i sit 19de Aar ude af Stand til at arbejde sig gjennem en let Stump Latin eller Græsk uden Brug af Lexikonet, og uden at kunne skrive Latin grammatikalsk rigtigt; næsten uvidende i Geographi og Fædrelandets Historie; uden Kjendskab til noget levende Sprog med Undtagelse af Modersmaalet, og neppe istand til at skrive dette rigtigt eller addere to Tal eller løse en simpel plangeometrisk Opgave; aldeles uvidende om de Love, som styre den physiske Verden og om dennes Bygning; med Die og Haand lige uøvede i Tegning og uden at kjende en Note i Musikken; med ukultiveret Aand og uden Sands for Læsning eller Sagttagelser; — maa hans aandelige Udvikling unegtelig siges at være mislykket, om der ogsaa ikke kan findes nogen Feil ved hans Grundsatninger, Charakter og Opførsel. Det er ingenlunde vor Hensigt at fremstille dette som det typiske Resultat af den engelske offentlige Skoleunderviisning, men idet vi støtte os saavel paa de Vidnesbyrd, vi have modtaget, som paa de Sagttagelser, enhver kan gjøre, nødes vi til at erklære, at det er langt hyppigere end det burde være“.

Indtil for kort Tid siden var Latin og Græsk tilligemed lidt Oldtidshistorie og tilhørende Geographi ikke alene de herskende, men de fuldkomment eneherkende

Fag ved de offentlige Skoler i England. Nu indbefatter Skolernes regelmæssige Kursus altid tillige Arithmetik og Geometri, ved alle Skoler med Undtagelse af Eton fremdeles eet levende Sprog, enten Fransk eller Tydsk (ved Rugby begge, men de kunne erstattes af Physik), ved Merchant Taylors endvidere Hebraisk og Tegning. Der holdes Foredrag over Physik ved Winchester og undertiden ved Eton, paa første Sted tvunget for alle Stiftelsens Elever og for dem, som ville konkurrere (Exhibitioners), men ikke for Dag=Skolaverne, paa sidste Sted aldeles frit. Der er Forelæsninger over Chemi ved Charterhouse for saadanne, som have Lust til at høre dem, og nu og da frie Examinationer i Physik ved Harrow. Tegning og Musik kunne i Reglen læres ved alle Skoler, men der betales særligt for denne som for al anden Underviisning, som ikke hører til det regelmæssige Kursus.

Mærkeligt nok gives der kun lidt systematisk Underviisning i Historie og Geographi. I de lavere Klasser er det vel almindeligt at give nogen Underviisning i Omridsene af disse Fag, men efterhaanden som Disciplen rykker op, indskrænker man sig til at give ham Afsnit af Historien til Selvstudium og engang imellem høre ham deri og anspore hans Flid ved smaa Belønninger. Saadan Overhoring finder da Sted enten ved Slutningen eller ved Begyndelsen af Skoleaaret (i sidste Tilfælde har det altsaa været et Feriearbejde). Ved Harrow og Rugby er der regelmæssig Underviisning i den bibelske, den klassiske og den engelske Historie, hvori enhver Discipel deltager, men ofte indskrænker den sig til, at Læreren gjør Disciplen saadanne historiske og geographiske Spørgsmaal, som naturligt frembyde sig under Læsningen af de klassiske Forfattere. Kommissionen deler denne Eigegyldighed for det historiske Studium. „Historie kan aldrig“, siger den, „som særskilt Skolefag indtage nogen

betydelig Plads i en stor Latinstoles Underviisningskursus. Der hører ikke nogen stor Anstrengelse af Hukommelsen til for at lære Elementerne af Historien, og deres Tilegnelse kræver heller ingen videre aandelig Anspændelse; men det er ingen Grund til at forsømme dem og bør ikke kunne anføres som Undskyldning for, at en 18aars Discipel forlader Skolen med meget sparsomme Kundskaber i de Nationers Historie, hvis Sprog og Litteratur han har studeret, og næsten uvidende i sit eget Fædrelands Historie“. For ikke at tale om hans Uvidenhed i alle de nyere Folketslags Historie, kunde Kommissionen gjerne have tilføiet. Den indrømmer dog, at en dygtig Lærer vilde kunne gjøre dette Fag til noget mere end en blot Øvelse af Hukommelsen. Hvor lidt Værd man selv ved nyere Skoler tillægger en sammenhængende historisk Underviisning, kan bedst sees deraf, at man ved Marlborough Skole, som er langt nyere, deels har forenet Historie med Fransk, deels indstrancket den til Udenadslæren af Brudstykker af bekendte historiske Forfattere, saa at Discipelen ikke faaer anden historisk Kundskab end de Brokker, som kunne falde af ved Læsningen af Guizot's Revolution d'Angleterre eller opsamles ved at lære Stumper af historiske Forfattere udenad. Thi da det kun er i øverste Klasse, altsaa i eet Aar, at dette sidste finder Sted — i Aaret 1861—62 lærtes udenad Guizot fra 1624 til 1675 og som Extraarbeide 250—300 Paginer af Grote's Grækenland, Arnold's Rom, Elphinstones Indien, Irwings Mohamed eller Prescotts Mexiko — saa seer man strax, at det ikke er Historie, der er lært, men kun nok en Veilighed til den meget hndede Udenadslæren, som har været benyttet; og det hjælper ikke, at der under Læsningen af Guizot gjøres, som det hedder, Disciplene Spørgsmaal baade i den Tids Historie og i hvilkensomhelst anden Periode af Historien, som kan tjene til at opløse det læste; thi man indseer ikke, hvor=

ledes de kunne besvare saadanne Spørgsmaal, eller hvorledes overhovedet noget Overblik over Folkeslagenes Skjebne og Rolle i Verden skal kunne erhverves som Biproduct ved Studiet af et Sprog, som allerede er stedmoderlig nok behandlet og kan behøve al den Tid, som er det indrømmet, for sin egen Skyld. Kommissionen ender derfor ogsaa sine velvillige Bemærkninger om dette upædagogiske Forsøg med at minde om, at Hensigten med at læse Historie er at lære Historie og Hensigten med at læse Fransk at lære Fransk, og at man let ved paa en ubetænksom Maade at forene disse to ubeslægtede Fag kan bringe det dertil, at Disciplene hverken lære det ene eller det andet.

Ved Winchester blev der for nogle Aar siden, som før er antyndet, gjort en betydelig Anstrængelse for at skaffe Underviisning i Naturvidenskaberne ved Skolen, men det var ikke Skolens egen Idee; Stødet dertil var kommet udenfra. De bedste Docenter skulde antages til at komme og holde en halv Snees Foredrag om Sommeren, afvejlende over Physik, Chemi og Geologi, og Disciplene skulde være forpligtede til at møde. Men det var kun med sure Miner, at Skolens Direktion gif ind paa denne sparsomme Indrømmelse. Der holdtes ikke strengt over, at Dagsskolarene skulde være tilstede; de skulde betale for Foredragene, og det havde Forældrene ingen Lyst til, og Bestyreren lod ogsaa til selv helst at vilde være fri for disse „Nyheder“ — idetmindste hvis man skal dømme efter følgende Udtalelser:

„Naar jeg undtager de Disciple, som have Sands for Naturvidenskaberne og agte at studere dem som Amateurer eller for at gjøre dem til deres Brødstudium, er en saadan Underviisning uden Værd som Opdragelsesmiddel“. — „En Amateur i en Videnskab har naturligtviis bedst af at kjende dens Elementer, og en alsidig dannet Mand har

naturligvis bedst af ikke at være uvidende i nogen Ting, men sammenlignet med andre Kundskaber er en videnskabelig Kjendsgjerning ikke en Ting, som kan frembringe noget i en Drengs Tanke. Det er et godt Faktum, som han husker eller ikke husker en Tid lang, og som efter nogle Aars Forløb blandes mellem andre Fakta og forglemmes. Det fører til intet, spirer ikke og er aldeles ufrugtbar“.

See det kan man unægtelig kalde en raff Maade at affeie de forbausende Resultater paa, som vort Aarhundredes skarpsindige Forskning netop i de her nævnte Grene af Naturvidenskaben har ledet til og aabenbaret os. Men lidt Jeg med Naturhistorien det holder man dog af ved Winchester. Saaledes udsatte den samme Bestyrer en Præmie for den bedste Samling af vildtvogende Blomster — til stor Henrykkelse for Andenlærer ved Skolen. „Jeg kan ikke udtrykke, i hvilken Grad denne Opmuntring har virket paa Drengene. Jeg kan ikke holde Mandtal over dem, naar de komme hjem fra Bakkerne eller andetsteds fra, uden at see en betydelig Mængde af dem, hver med en stor Haandfuld Blomster“.

Selv de Fag, der som Mathematik og de levende Sprog have vundet en vis Anerkjendelse, lide dog ved den underordnede Stilling, som de indtage til de klassiske Studier. Vel er der i Gjennemsnit tilstaaet Mathematiken tre Timer og de levende Sprog to Timer ugenlig af Skoletiden, og ved nogle Skoler er der indrommet disse Fag en vis Indflydelse paa Disciplenes Opfytning; men Klasseinddelingen er dog væsentlig eller udelukkende bygget paa Kundskaben i de gamle Sprog. „Skolernes vigtigste Priisbeløninger og Udmærkelser“, siger Kommissionen, „ere klassiske, deres Traditioner ere klassiske, Bestyrerne og, hvor Tutorvæsenet hersker, Tutorerne ere Mænd, som især have udmærket sig ved klassiske Studier og ere disse hengivne; de Gjenstande, som Disciplenes Tid

og Tanker ere optagne af, ere væsentlig klassiske, og gjennem dem ligger Veien til Fremgang". Maaskee, siges der, tiltale de klassiske Sprog Disciplene mere end Mathematik og de levende Sprog, saa at Skolens Tendenser understøttes af Disciplenes Tilbøieligheder. Under alle Omstændigheder hører der alvorlig Anstrengelse til for at lære Mathematik, ja selv for at lære de levende Sprog grammatikalsk rigtigt, og naar Skolen ikke ansporer Disciplene til Flid, er det derfor ganske naturligt, at Resultatet af den Tid, der anvendes, og den Umage, Lærerne gjøre sig, er meget tarveligt. Men i en engelsk Skole er det lettere at dvøne med Mathematiken end med de gamle Sprog, og det er endnu lettere at være forfømmelig med de levende Sprog, og det følger af sig selv, at der i en stor Skole altid ville være nok, som benytte Leiligheden, naar den tilbyder sig. Værst er det dog i de Skoler, der som Eton behandle baade Fagene og Lærerne paa en saadan Maade, at Disciplene ligefrem derved faae Anviisning paa at vise Ringæagt for dem.

Først i Aaret 1851 blev Mathematik optaget i det regelmæssige Skolekursus i Eton, og der ansattes en Hovedlærer i dette Fag med samme Rang som en latinisk Hjælpe-lærer; men Skolen kunde ikke undvære Lokale til ham, og han maatte derfor selv bygge sig en mathematisk Skole, hvortil Kollegiet leiede ham Grunden. Hans Hjælpe lærere indtage en meget underordnet Stilling. De have ingen Ret til at overholde Disciplin udenfor deres egen Klasse og maa ikke henvende sig med nogen Klage til Bestyreren, for den er paa tegnet af en Latinlærer. De komme ikke paa Bestyrerens Bærelse, spørges ikke til Raads af denne og betragtes derfor heller ikke af Disciplene som virkelige Lærere. De maa ikke holde noget af de dyrere Kosthuse og ikke tage høiere Betaling

af deres Kostgængere, end der tages i „Damehusene“¹⁾. De kunne ikke være Tutorer og altsaa ikke give Religionsunderviisning, som udelukkende er forbeholdt disse, og selv om de ere ældre og ordinerede Mand, maa de overlade deres egne Kostgængeres Underviisning i dette Fag til en af Latinlærerne, maaskee en ung Lagmand, som nylig er sluppen ud af Universitetskollegiet. Deres Indtagter ere smaa og erhverves især ved at give privat Underviisning. En mathematisk Hjælpe-lærer har omtrent 3600 Rd. om Aaret, hvoraf Halvdelen tjenes ved at holde Kosthuus og ved privat Underviisning; men denne Indtægt er kun det halve af, hvad det skal koste at leve anstændigt med Familie i Eton, og neppe Fjerdedelen af, hvad en latinist Hjælpe-lærer tjener (16,500 Rd.). De kunne endelig ikke vælges til Opsynsmand ved Disciplenes Rege og naturligviis aldrig opnaae den Værdighed at blive Bestyrere eller Medlemmer af Direktionen. Og ere de ikke Etonianere — hvilket synes at være en nødvendig Betingelse for at opnaae Anseelse ved Eton — ville selv de dygtigste af dem have Bausfelighed ved at hævde deres Stilling. Paa det Spørgsmaal: „Anseer De det ikke for ønskeligt, at Mathematiklærerne have samme Magt til at overholde Orden og Disciplin i og udenfor Skolen som Latinlærerne?“ svarer Provosten: „Jo, hvis de ere Etonianere“. Og da han spørges: „Ere disse Mand (to Ikke-Etonianere, som ere Lærere i Mathematik) ikke i enhver Henseende, affect fra deres Stilling i Skolen, de latinste Læreres Ligemænd?“ svarer han: „Jo, med Undtagelse af, at disse ere Etonianere og hine ikke“. Provosten udtaler endogfaa ligefrem som sin Formening, at det ikke vil blive anseet for en tilstrækkelig Undskyldning for en Discipel, naar hans Tutor sender Bud efter ham, at han

¹⁾ Tidligere var det især Fruentimre, der holdt Kosthuus i Eton.

er beskæftiget med sin Mathematikleærer. Betegnende er det ogsaa, at det kostede en lang Kamp, før de mathematiske Lærere fik Tilladelse til at bære Eton=Skolarens Særkjende, den lange sorte Kjole, og at det først i 1861 blev dem tilstedt at bære den under Gudstjenesten i Kapellet. Det er intet Under, at Faget lider ved denne nedfattende Behandling, som ikke kan undskyldes ved Lærernes Personlighed; thi alle ere enige om, at de mathematiske Hjælperlærere med Hensyn til Charakter, Opdragelse, Kundskaber, Fødsel og Stilling i Samfundet fuldkomment kunne maale sig med de latinske Lærere, og alle de yngre af disse ønske ogsaa en Forandring i Forholdet. Kun den høiærværdige Mr. Balston, Etons Bestyrer, finder det ganske naturligt, at de indtage en underordnet Stilling, og røber aldeles ingen Lyjt til at søge en Forandring tilveiebragt — og Skolens ledende Direktør holder, som man vil have bemærket af det foregaaende, saa temmelig til samme Anskuelse.

Er det kun kummerligt med Mathematikens Stilling ved Eton, saa er det meget værre med de levende Sprog. Tydsk læres omtrent slet ikke, og Fransk er et frit Fag, det vil sige, der er ingen Tid ansat til denne Underviisning paa Timetabellen, og Disciplene komme og gaae, ligesom de have Lyjt til, eller ligesom deres Latinlærere og Tutorer ville levne dem Tid til. Da Underviisningen betales særskilt (90 Rd. om Aaret) og gives i Fritimerne, har Skolen altsaa gjort sit, for at den ikke skal blive til noget, og der er derfor ikke mange, som lære Fransk (75 af 840), og selv disse udeblive ofte af de ubetydeligste Grunde. Forfømmer en Discipel altfor grovt, maa Læreren henvende sig til Bestyreren eller til Tutor, men „Bestyreren synes ikke at have Lyjt til at blande sig i det“, og Tutoren tager enten slet intet Hensyn til Klagen eller noies med „at hænge den op paa Tav-

len i sine Elevers Udsættelse". Det er altsaa ganske naturligt, at disse betragte Faget som ligegyldigt for Skolen og uden Forpligtelse for dem selv og ikke undsee sig for at skulde fra Underviisningen. At dette maa forekomme enhver hoist utilfredsstillende, synes naturligt nok, og de fleste ere ogsaa enige om, at der bør gjøres en Forandring. Kun Mr. Balfour vil intet gjøre. Den Haan, hvormed denne stive Tilhænger af den gamle latinske Skole taler om ethvert Studium i Skolerne undtagen Latin og Græsk, kulminerer i hans Svar paa Spørgsmaalene om den franske Underviisning. Han husker ikke rigtigt, om der er mere end een Fransklærer ved den Skole, hvis Bestyrer han er. Han indrømmer, at Kundskab i Fransk er nødvendig for en engelsk Gentleman, men han vil ikke anvende een Dag af Skoletiden paa at lære Disciplene Fransk. Det maa de lære, før de komme ind i Skolen, saa kunde man maaskee nok tage Forholdsregler for at bevare den erhvervede Kundskab. „Hvilke Forholdsregler“, spørger Lord Clarendon, „vilde De tage for at vedligeholde Fransk, og lad mig tilføie, hvilke tager De nu for at vedligeholde Engelsk i Skolen?“ — „Der er ingen Midler uden de gamle Sprog.“ — „De kan dog ikke lære at læse og skrive Engelsk ved at studere Thucydides?“ — „Nei!“ — „Det er ikke videre tilfredsstillende, er det vel?“ — „Nei, Underviisningen i Engelsk er ikke tilfredsstillende, og naar jeg skulde vælge, vilde jeg foretrække at lade Disciplene lære Engelsk for at lade dem lære Fransk.“ — „De mener altsaa, at Engelsk ikke læres for Diebliffet?“ — „Ja.“ — Paa det fornødne Spørgsmaal, hvad han da vilde gjøre for at vedligeholde Fransk i Skolen, er han ikke forberedt paa at svare, men forandrer senere sin Udtalelse derhen, at man nok kunde anvende endeel Timer i et Aarstid eller halvandet Aar i de nederste og øverste Klasser til en saadan Underviisning.

Man seer, at den fornemme Statsmand ikke sparer den stakkels Ultra-Latiner. Vi, som af Nødvendighed og maafke ogsaa af Lyft lægge særlig Bind paa de levende Sprog, men tillige skænke Modersmaalet en omhyggelig Behandling, maa vistnok undres over den fine engelske Skoles Ringeagt for det fornemme franske Sprog, især i denne Napoleonidernes Periode; men endnu mere forbauses vi dog over, at Modersmaalet er saa tilfidesat i den stolte og ægte nationale engelske Skole, som det fremgaaer af ovenstaaende Svar. Der er ikke anvist en eneste Time til Engelsk paa Etons Time-tabel, og der skrives neppe to engelske Stile af en Etonianer i hele hans Skoletid. I denne Henseende har der endogfaa fundet en Tilbagegang Sted mod, hvad der var Tilfældet for et halvhundredte Aar siden. „Tidligere“, siger en af Skolens ældre Lærere „havde enhver Etonianer med almindelig litterair Sands læst mange af de engelske Digtere og en stor Deel engelske historiske Værker foruden andre Skrifter. Jeg erindrer godt, hvor graadigt de slugte ethvert Digt af Walter Scott, Byron, Southey og andre nyere Digtere, ligesaa hurtigt de kom ud. Der var et formeligt Stormløb for at faae de første Exemplarer af „Korsaren“. Drengene pleiede at bruge mange af deres Lomme penge til at kjøbe engelske Bøger for“. — „Dengang læste man de gamle engelske dramatiske Forfattere, en stor Deel af Dryden og Pope og en Masse af anden ældre engelsk Poesi foruden det meste af de nyere Digtere; men nu tvivler jeg paa, at De vil finde mange blandt Etons. 800 Disciple, som have læst ti af Shakespeares Stykker“.

De, der søge at anføre Grunde mod de levende Sprogs Optagelse i den latinske Skoles regelmæssige Kursus og ikke lade sig nøie med at sætte et blot og bart stædigt Nei mod enhver Forandring, henvise først og fremmest til Umuligheden

af at finde Plads til Faget. Vi, der have nærmet os det modsatte Yderlighed, kunne neppe finde denne Indvending berettiget, og Erfaringen fra flere engelske Skoler, hvor idetmindste eet af de levende Sprog er optaget, omstyrter det ogsaa aldeles. En anden Indvending, som hyppigt fremhæves, er den, at det ikke er muligt at skaffe ordenlige Lærere. Forældrene ville ikke lade deres Børn lære Fransk af en Engelskmand, for han kan det ikke godt nok, og Disciplene ville ikke lære det af en Franskmand, „for de finde ham saa latterlig“, siger en af Lærerne. Men naar Skolen blot vil have Faget frem, saa kommer den dygtige Lærer nok frem, og saa kommer ogsaa nok Respekten for den dygtige Lærer. Hidtil har det aabenbart manglet paa Villien.

En saadan Ligegyldighed for og Forsømmelse af alle selv de vigtigste reale Skolefag vilde endda være tilgivelig, naar den engelske Skoleungdom virkelig kunde siges at gjøre alvorlige Studier af den klassiske Oldtid og dens Sprog. Det troer vi i Almindelighed, men det er ikke Tilfældet, og Kommissionen har, som vi have seet, selv indrømmet det. At der kommer udmærkede Latinere fra de engelske Skoler, er bekjendt nok; den enkelte bringer det undertiden langt videre end vore flinkere Kandidater, især maaskee i Kjendskab til Oldtidens politiske og sociale Tilstande og hele aandelige Liv, men Massen — og det er den, efter hvilken en Skoles Virksomhed skal bedømmes — er slet underviist eller idetmindste slet forberedt. Og hvad der er værd at lægge Mærke til, det er, at jo mere eensidigt en Skole har fastholdt de klassiske Sprog som sit eneste Dannelsesmiddel, desto lavere synes den at staae i grundig Kundskab netop i disse samme Sprog. Etonianeren, som ingen Historielærer har, som seer ned paa sin Mathematikleærer og leer ad sin franske Lærer, staaer ved Universiteternes Ad-

gangsprøve tilbage for alle de andre store Skolers Dimittender selv i Latin, det eneste han virkelig har skullet lære noget af. Og dog ere Resultaterne af denne Prøve i og for sig kummerlige nok og give den bedste Kommentar til Kommissionens tidligere anførte strenge Udtalelse om det flette Resultat af den engelske Skoleunderviisning, hvorfor vi her skulle omtale dem med et Par Ord.

Fordringerne ved Afgangsprøven, „Immatriculation Examination“, ere forskjellige ved de forskjellige Universitetskollegier og synke ved de mindre anseete, som ikke ere fuldt besatte og derfor have en ligefrem Pengefordeel af at være milde, ned til saa godt som slet intet. Ved Christi Church, det berømteste og meest søgte og derfor ogsaa det strengeste af alle Oxforths Kollegier, bestaae Fordringerne i, at Kandidaten skal analysere et Stykke af Virgil og et Stykke af Homer, som han har læst i Forveien, at han skal skrive en Stump latinsk Prosa, besvare nogle simple grammatikalste Spørgsmaal og vise nogen Kundskab i Arithmetik. Dette er altsaa formodentlig Maximum af Fordringerne ved noget Universitetskollegium i England, og saa ringe som de i Virkeligheden ere, faldt dog i 1862 ikke mindre end Trediedelen igjennem. Examinatorernes Udtalelser lyde i det Hele meget ugunstige. „Meget saa kunne nøiagtigt analysere et Stykke af en Forfatter, som de have læst i Forveien. Vi prøve dem aldrig med et Stykke, som de ikke have læst før, thi det vilde være forgjæves Uleilighed. Taalelig latinsk Prosa er meget sjelden. Maaskee er en af fire latinske Stile fri for slemme Bommerter. En smuk Stil sees næsten aldrig. De Svar, vi faae paa Spørgsmaalene i Arithmetik (o: Regning), opmuntrede os ikke til at prøve dem i Algebra eller Geometri“.

I Løbet af det første Universitetsaar tager den unge Student dernæst sin anden Examen, „Responsions“, ved hvil-

ken Fordringerne ere: en græsk og en latinſk Forfatter (ſ. Ex. to græſke Skueſpil og Georgicon) at analyſere; elementær latinſk og græsk Grammatik; et let Stykke engeliſk Proſa at overſætte paa Latin; Arithmetik indtil almindelige Broker og Decimalregning; de to forſte Bøger af Euclid (plan Geometri) eller ogſaa Algebra indtil ſimple Figuringer. Mange behøve alvorlig Flid for at beſtaaе denne Prøve. En Fjerdedeel falder igjennem. Ved Slutningen af det 2det Univerſitetsaar tager Studenten endelig ſin tredie Examen, „Moderations“, der affurat gaaer ud paa det ſamme ſom den anden, kun at han nu hæver ſig til Figuringer af 2den Grad og overkommer 3die Bog af Euclid.

Med andre Ord: Alle de almindelige Studerende, ſom ikke arbeide for Univerſitetsgraderne, ere i de forſte to Aar af deres Univerſitetsliv beſkæftigede med reent Skolearbeide, og forſt naar de have naaet en Alder af 20—21 Aar¹⁾, kunne de begynde et mere videnskabeligt Studium. Univerſitetets Kræfter ſpildes med at lære Studenterne, hvad de ſkulde have lært i Skolerne. Tutorerne havde meget lidt Nytt til at begynde paa dette Børnearbeide med voksne Menneſker, men det viſte ſig at være aldeles nødvendigt; og efter at have læſt Latin og Græsk og næſten intet andet indtil ſit 18de Aar begynder det unge Menneſke at tnygge ſin latinſke og græſke Formlære om igjen ved Univerſitetet.

Diſſe tarvelige Reſultater af mange Aars Underviſning viſe ſig i een Henſeende endnu tarveligere, naar vi tilføie, at kun Tredieparten, og det naturligviis dog den i de klaſſiſke Sprog bedſt forberedte Trediepart, af dem, ſom forlade de ni Skoler, hvilke Kommiſſionen har underſøgt,

¹⁾ Af de 430, ſom bleve immatriculerede ved Oxford i 1862, vare de 209 over 19 Aar gamle.

overhovedet søge Universiteterne for at uddanne sig videre, skjøndt det paa den anden Side heller ikke maa glemmes, at der ogsaa møder endeel ved Universitetets Afgangsprøve andetsteds fra, og deriblandt nogle yderst flet forberedte Privatister¹⁾. Grundene ere af forskjellig Art, men en Hovedgrund er vistnok den rige og i materiel Henseende heldigt stillede Nations ringe Agtelse for de brødløse Kunster, Mangel paa videnskabelig Sands og virkelig Interesse for Studier, der ikke love stort og øieblikkeligt Udbytte i klingende Mønt, og den deraf følgende Eiegenlydighed hos Disciplene for Skolearbeidet og Mangel paa Alvor og Disciplin. Hertil kommer en vis national Tilbøielighed til at tage Skallen og Skindet for Kjernen og Virkeligheden og lade sig nøie med Overfladiskhed, naar den blot fremtræder med den fornødne Tillidsfuldhed; en gennemgaaende Vhst til at glimre og producere Vidundere, der sprede Glands over Skolen, medens Hovedmassen af dens Disciple lades i Skygge og forsømmes; Savnet af virksomme Anspøringsmidler for Fliden; endelig en forældet Organisation, eenfædig Fastholden ved det Medarvede og ved de overleverede Dannelsesmidler og Eiegenlydighed for Nutidens Fordringer til de høiere Dannelsesanstalter. En nærmere Betragtning af Eton Skole, denne ægte Typus for den gammelengelske Latinskole, vil oplyse flere af disse Punkter nærmere og tillige give os Leilighed til at dvæle ved enkelte pædagogiske Eiendommeligheder saavel ved denne som ved andre af de engelske Skoler.

I følge Stifterens Bestemmelse skulde Eton Kollegium give Logi, Kost, Underviisning og tildeels Klæder til 70

¹⁾ Dog vare af de 218, som indstillede sig til Afgangsprøven ved Christ Church Kollegiet i Oxford i 1861, de 150 fra de her omtalte ni Skoler.

Drenge, „Kings Scholars“, men der skulde tillige aabnes Adgang til Underviisning for andre, som søgte Skolen, men selv betalte deres Koft og Logi. Tilstrømningen blev snart meget stor, og allerede i flere Aarhundreder have disse sidste (Oppidanerne) udgjort Hovedmassen af Skolens Disciple. Det er derfor ogsaa dem, med hvilke vi i det Følgende ville beskæftige os. Enfer og ældre ugifte Fruentimre oprettede Kofthuse for disse — de saakaldte „Damehuse“ — men efterhaanden blev det Skik, at Lærerne toge Disciple i Huset, hvilket er blevet en meget indbringende Forretning for dem¹⁾. Da Underviisningen indtil 1851 var udelukkende klassifist, var det kun Latinlærerne, der holdt Kofthuse, men efterat man, tvunget ved Tidernes Magt, har maattet optage Mathematif som fast Skolefag, have Lærerne i dette Fag ogsaa beghjdt derpaa. Der er for Diebliffet 30 Kofthuse i Eton, af hvilke 9 endnu ere „Damehuse“, medens 17 holdes af Latinlærere, 3 af Mathematiflærerne og 1 af Tegnelæreren. Endeel af Husene eies af Kollegiet, endeel af Lærerne, og nogle af Fremmede, som leie dem til Lærerne. Ingen kan holde Kofthuus uden Direktionens Tilladelse.

Medens der saaledes efterhaanden skaffedes tildeels vel endogsaa fortrinlige Boliger med mere for de mange Disciple, som strømmede til Eton²⁾, gif det ikke saa let med at skaffe

¹⁾ Betalingen for Koft og Logi er fra 570 Rd. (i et Damehuus) til 900 Rd. (hos en Latinlærer). En Skolar antages at koste Kollegiet mellem 320 og 390 Rd.

²⁾ Med de 70 „Kings Scholars“, som boede paa Kollegiet, gif det derimod ikke saa hurtigt, thi dem skulde den rige Skole jo efter Statutterne sørge for, og Direktionen foretrak, som vi før have seet, at beholde Oversfuddet selv. Indtil for 20 Aar siden boede de alle i eet langt Værelse, som er blevet meget berøgtet i Etons tidligere Historie, og i tre mindre, og der var kun en Karl og en Pige an-

dem Underviisning. Oprindelig havde der kun været en Bestyrer og en Andenlærer, men denne jidste overtog snart Bestyrelsen af den lavere Afdeling af Skolen, der kom til at danne en Forberedelseskole for den egentlige Skole og næsten i alle Henseender betragtedes som staaende udenfor denne. Ingen Discipel er en ægte Etonianer, før han kommer ind i den høiere Skole, og de fleste have ikke været i den lavere. Denne havde i 1862 140 Disciple mellem 7 og 14 Aar. Den benyttedes af maadelige Drengene som en Omvei til at komme ind i den høiere Skole, da der ingen Prøve afholdes ved Overgangen fra den ene til den anden; men den har forøvrigt i den allernyeste Tid faaet en Omorganisation, hvor-

tagne i Halvdagevis til at gjøre reent og besørge Opvartning. Fra Klokken 8 om Aftenen (om Vinteren fra Kl. 5) og til Kl. 7½ næste Morgen vare de lukkede inde i disse Værelser uden nogetomhelst Opsyn, thi de Medlemmer af Direktionen og de Lærere, som skulde boe paa Kollegiet, fandt det behageligere at boe i egne Friboliger for at være fri for alt det Besvær med Drengene. Skolarerne fik ingen Frokost, og deres Middagsmad var, siger et af Vidnerne, „flet ingen Middagsmad“. Thee blev anseet for „overflødig“, og Aftensmaden var „meget utilstrækkelig“, saa at alle de ældre Skolarer havde for Skik at lade hente Aftensmad ude i Byen. Sa det blev endogsaa Brug, at de leiede Værelser i Byen, hvor de fik Frokost og Thee og opholdt sig om Dagen, og først indsendt sig paa Kollegiet paa den Tid, da de skulde lukkes inde. Indtil for 5–6 Aar siden betalte enhver af dem en vis Sum til en af Eierinderne af Kosthusene, mod at hun skulde give dem Værelse, naar de vare syge, og besørge deres Bæst og anden Opvartning. En Skolar, som efter Statutterne skulde have alting frit, kostede derfor sine Forældre næsten ligesaa meget som en a Oppidanerne. Under den nuværende og den forrige Provost er der steet en gennemgribende Forandring, men en Skolar maa dog endnu, som før anført, spæde omtrent 225 Rd. til til sit Underhold og sin Underviisning paa Kollegiet.

ved den er bleven mere stiftet til at være en Forberedelses- skole for den høiere Skole.

Bestyreren, „Head Master“, blev ved denne Adskillelse ene om den høiere Skole, og efterhaanden som dens Størrelse tiltog ved Forøgelse af Oppidanernes Antal, antog han Hjælpe- lærere, skjøndt Direktionen lidt efter lidt tilrev sig den vigtigste Stemme ved deres Udnavnelse. Med hvilken Tvær- hed man imidlertid skred til denne nødvendige Forøgelse af Lærerkraften, kan sees deraf, at i 1830 var der 200 Disciple, som bleve horte sammen i een Klasse, og i Gjennemsnit var der 80 i hver Klasse. Efterhaanden deltes Skolen yderligere, saa at den nu bestaaer af 4 Hovedklasser, nemlig 4de Kl., Overgangsklassen, 5te og 6te Kl., af hvilke de tre første ere delte henholdsviis i 3, 2 og 5 stigende Afdelinger, medens 6te Klasse er udeelt¹⁾. Dette giver i Alt 11 Afdelinger med c. 700 Disciple. Hvert halve Aar rykke alle de Di- sciple, som høre til een Afdeling, op i den næste uden nogen Prøve, indtil de skulle fra een Klasse op i en anden, f. Ex. fra Overgangsklassen op i 5te Klasse, saa afholdes der en Examen, „der er saa mild, at det er en Skam at falde igjen- nem“. Bestaaer en Discipel ikke denne, bliver han siddende, men han har Ret til at indstille sig til Prøve næste Gang med den Afdeling, som er over ham, altsaa med sine gamle Kammerater, og bestaaer han da bedre en Totriedelen af dem, rykker han op med dem og springer altsaa en Afdeling over. Men naar Disciplen har naaet øverste Afdeling af 5te Klasse, gjaelder denne Opfhytning efter Prøve ikke mere, thi i 6te Klasse er der kun et begrændset Antal Disciple;

¹⁾ Den gamle Klasseinddeling i de engelske Skoler er 6 Klasser. 1ste, 2den og 3die udgjøre den ovennævnte Forberedesskole. Over- gangsklassen er en indskudt Klasse.

den er udeelt, og de ledige Pladser besattes efter Alder, efterhaanden som de blive ledige. I 5te Klasse paffes Disciplene altsaa sammen i stor Mængde; fra den gaar de i Reglen af til Universitetet; den er egentlig Skolens levende øverste Klasse og vistnok ogsaa den eneste, i hvilken der rigtigt bestilles noget. 6te Klasse bestaar derimod af Skolens Veteraner, gamle Karle, der holde Orden mellem de Smaa og lade sig opvarte af dem, spille Cricket og roe omkap og tilsidst gaar deres Vej, naar de ere kjede af at more sig. Man kan ikke forklare sig denne 6te Klasses forunderlige Stilling paa anden Maade end ved at antage, at Bestyreren, som er dens Klasselærer, altid har lagt an paa at bevare den i en passende Størrelse for ikke at blive nødt til at dele den og altsaa optage en af Hjælperlærerne som Medlærer i 6te Klasse — en Hæder, som den aristokratiske Bestyrer og den maaskee ligesaa aristokratiske 6te Klasse ikke anseer nogen værdig til. Uden videre stoppede han derfor næsten alle Disciplene i 5te Klasse og nødte dem til at afgaae fra denne Klasse til Universitetet.

Det er klart nok, at Afdelingerne ere altfor store for en enkelt Lærer. Det simplest vilde altsaa have været at dele dem i parallelle Hold af passende Størrelse. Men det har man ikke gjort. De fire Hovedklasser med deres 11 Afdelinger ere egentlig kun ligesom en Kamme omkring Skolen, i hvilken Disciplene paffes ind efter deres Alder og Fremgang. Det er en Slags historisk Inddeling, bygget paa den gamle middelalderlige Klasseinddeling og bevaret med al den Grefrygt for, hvad der er gammelt, som udmærker Eton. Det er Skoleklasser, men ikke Læseklasser. For den klassiske Underviisnings Skyld er hele Skolen deelt i 17 Delinger (Læseklasser), hver med sin Klasselærer og med omtrent 40 Di-

disciple i hver: 4de Klasse har saaledes 4 Delinger, Dyrkningsklassen 4, 5te Klasse 8 og 6te Klasse 1 Deling¹⁾.

Denne dobbelte Klasseinddeling kunde endda synes temmelig uskyldig, men nu kommer Ulykken. Efterat man vel har deelt de gamle Klasser med deres Afdelinger i Læseklasser, vedblive dog samtlige til een Klasse hørende Delinger at læse de samme Pensja, som om de bestandig kun udgjorde een Læseklasse ligesom i gamle Dage. Alle 5te Klasse's syv nederste Delinger²⁾ (i 1861 tilfammen 300 af den høiere Skoles 670 Disciple, i en Alder mellem 13 Aar 9 Md. og 18 Aar 11 Md.) læse saaledes med 7 forskjellige Lærere følgende i Latin og Græsk i Løbet af et Skoleaar: 4 Bøger af Kiaden, 60 Pag. af Udtog af Herodot og Thucydid, 20 Pag. af Theokrit, to Bøger af Veneiden, næsten alle Horats's Satirer og Epistler og nogle af Oderne, 70 Pag. af Livius. Og er det ikke det samme, der læses hvert Aar paany, saa er det dog idetmindste Stykker af de samme Forfattere og aldrig af andre, som den fjortenaars Dreng og det attenaars unge Menneske stadigt læser i 5te Klasse. I 2—3 Aar, thi saa længe er en Discipel i denne Klasse, og altsaa i Halvparten af hele sin Skoletid, thi den varer omtrent 4—5 Aar, maa han altsaa læse de samme Bøger, kæmpe med de samme Banffeligheder og slide i den samme Mundart, og først naar han naaer op i 5te Klasse's 8de Deling, faaer han tildeels

1) For hvert af de øvrige Fag gjælder en ny Inddeling. Naar Disciplene saaledes gaar til „den mathematisk Skole“; er 4de Klasse een Afdeling, Dyrkningsklassen een og i 5te og 6te Klasse hver to og to klassiske Delinger een mathematisk Afdeling, som saa igjen ordnes i Delinger (Læseklasser) efter Disciplenes forskjellige Standpunkt i Mathematik.

2) Den 8de og øverste Deling danner som den egentlige Afgangsklasse en Undtagelse og læser andre Pensja.

andre Forfattere i Hænde. Det er en Slags stadig Overfiddens, der finder Sted, thi den samme Skæbne, som rammer Disciplen i 5te, har allerede ramt ham i Oprykningsklassen og i 4de Klasse. Skolens eenfidedige og begrænsede Kursus gjøres derved endnu mere eensformigt, snevert og trættende. Bestyreren og med ham flere af Latinlærerne finde imidlertid, at det er en fortræffelig Ordning. Disciplene kunne umuligt blive kjede af at læse Stumper af de samme Forfattere et Par Aar efter hinanden, thi der er en saadan Afvevling hos en Forfatter, at der er nok til at underholde dem med i lang Tid; og hvad det angaaer, at nogle af dem, der læse de selv samme Partier af Forfatterne, ere 14 Aar gamle og andre 18 Aar, saa gjør det ikke noget, thi der er altid endeel af Lektien, som er lettere, og det dvæler man da ved i de lavere Delinger, og en anden Deel, som er sværere, og dermed beskæftiger man Disciplene i de høiere, ja selv den samme Sætning af en Forfatter kan indeholde rigt Stof nok baade for Store og Smaa, og Disciplen skifter desuden stadigt Lærer paa sin Vej gennem de 7 Delinger, hvilket atter giver en interessant Afvevling i Behandlingen af Stoffet osv. Men Faktum er dog, at alle, store og smaa, skulle lære det samme, og at de Smaa finde det for vanskeligt og derfor gribe til Smydesedler, og at de Store jasse Arbejdet af, fordi det er dem for let og for bekjendt. Den Haardnakthet, hvormed man holder paa denne fortvivlede Indretning, finder tildeels sin Forklaring i det ved Eton stærkt udviklede og for Lærerne meget indbringende Tutorvæsen¹⁾, og det skulle vi derfor her omtale noget nærmere.

Tutorvæsenet er meget gammelt ved Eton, formodentlig næsten ligesaa gammelt som Skolen selv eller som de

¹⁾ En Tutor faaer 180 Rd. aarlig af hver af sine Elever.

Kosthuse, der oprettedes, saasnart den begyndte at vøge stærkt. Det blev da Skik at anbringe enhver af Oppidanerne under en Lærers specielle Opjyn, hvis Forbindelse med ham bevares uforandret under hele hans Ophold ved Skolen, og hvis Pligt det er at vaage over hans Vandel og Fremgang og bære det Ansvar for ham, som ikke kan ventes og heller ikke forlanges af de paa hinanden følgende Klasselærere, gjennem hvis Hænder han passerer. Boer Disciplen i et „Damehuus“ eller hos en Mathematiklærer, fører man der vel det daglige Opjyn med ham, men kun en Latinlærer kan være hans Tutor, og efter Loven er det ogsaa denne, der har Tilsynet med ham og bærer Ansvaret for ham. Forholdet mellem Tutor og hans Elev er hyppigt fortroligt, og der siges, at denne ofte betragter hiin som en Ven og Raadgiver og nærer stor Agtelse for hans Mening og Dom. Ved Eton tillægges man denne Institution den høieste Betydning, og det kan ikke benægtes, at det er en stor Fordeel for en Dreng eller et ungt Menneske, som i flere Aar er revet bort fra sit Hjem, unddraget dets umiddelbare og stadige Paavirkning og udsat for de Fristelser, som et stort Drengesamfund medfører, at være bragt i Forbindelse med en Mand, der har Ret til at advare og straffe med en Faders Myndighed (dog indenfor de af Skolen fastsatte Grændser for Straffes Udøvelse), men tillige kan antages at betragte ham med noget af en Faders Kjærlighed og mødes fra hans Side med noget af en Søs Næbenhed og Tillidsfuldhed; skjøndt det vistnok gjælder i endnu højere Grad om Tutorerne end om Fædrene, at de hyppigt leve i en Illusion med Hensyn til dette Forholds Oprigtighed, ligesom ogsaa den ovenstaaende af Beretningen laante Charakteristik af samme snarere synes at tyde hen paa et kammeratligt end paa et Lydighedsforhold mellem Turoren og hans Elev.

Da alle Disciplene leve i autoriserede Kosthuse, hvis Besiddere altsaa maa ansees for hæderlige og paalidelige Personer, skulde man troe, at disse maatte kunne indtage denne en ældre Bøns og Veileders Plads; men det var naturligt, at man søgte at skaffe Disciplen en Støtte i en af Lærerne, og Tutorvæsenet viste sig snart desuden at være nødvendigt af en anden Grund. Tutoren maatte nemlig til at læse Lektier med sine Elever, og heraf reiste sig efterhaanden en Misliighed, som i betydelig Grad skader denne i flere Henseender smukke Institution. Alle Disciple uden Undtagelse i de lavere Klasser og Mellemklasserne og ikke faa i de høiere faae alle deres Lektier gjennemgaaede og tildeels overhørte hjemme hos deres Tutor, som ikke sjældent er den samme Lærer, som skal høre dem paa Skolen. Og da Tutoren har stor Myndighed over sin Elev, og Skolens Dom over denne i en væsentlig Grad afhænger af hans, er Disciplen efterhaanden bleven vænnet til at betragte Arbejdet hos Tutoren som Hovedsagen og Skolearbejdet som en Biting. Etou er i Virkeligheden opløst i et Antal Tutorfokler, hvis Elever tilbringe nogle Timer ovre paa Skolen for at blive hørte i, hvad de have lært hjemme hos Tutoren, og den uheldige Følge heraf er ikke udebleven. Skolen er bleven til en Anstalt, hvor Disciplen renser sin Lektie op og expederes i den kortest mulige Tid. Deraf er der opstaaet Særshyn, som, hvis de bedømtes uden Hensyn til den øvrige Ordning af Underviisningen, vilde lede til en meget haard Dom over Skolen som Underviisnings- og Opdragelsesanstalt. Læreren kan saaledes sidde i $1\frac{1}{2}$ Time i en latinsk Deling og høre Udenadslektier, men Disciplen er kun inde i de 4—5 Minuter, i hvilke han er oppe. Saa snart Touren kommer til ham at blive hørt, gaaer han ind, og naar han er færdig, gaaer han sin Vej igjen. Det er, som man seer, ingen Underviisning, men høist en daglig

Examen. Underviisningen foregaaer, som sagt, hjemme hos Tutoresn.

Men ogsaa med Arbeidet der og med Udbyttet af det staaer det sig nok kun smaat. En Tutor maa have indtil 40 Elever, men Loven overtrædes, og han har hyppigt flere. Disse Elever ere, vel at mærke, næsten af alle Aldere og af alle Klasser og hoo ingenlunde alle i Tutoresns Huus, thi da det baade er en indbringende Forretning og en Uresfag at have mange Elever, tager Tutoresn saamange han kan faae. I nogle Hold kan han nok dele dem og gjør det ogsaa undertiden, men mange Skrupler volder han sig ikke i denne Henseende. Ivertimod finde nogle, at det er udmærket, at der er Disciple af alle Klasser i en Tutors Eleveræelse, thi de Store ansproes af Frygt for, at de Smaa skulle overgaae dem, og af Znsfet om snart at fritage Tutoresn og Kammeraterne fra Arbeidet (!), og naar de Smaa tages op, gjenfalde de i de Stores Erindring den halvt forsvundne Barne-lærdom. Og ovre i Skolen kan Læreren gjøre langt større Fordringer paa Nøiagtighed end ellers, og han kan bruge endeel af Tiden til Forklaringer, og hvis Læreren er en anden end Tutoresn, har Discipelen godt af at høre ham tage Lektien maaskee paa en noget anden Maade osv. osv.

Saaledes lyder Theorien, men Vidnerens Erklæring er ikke slet saa fornuftelig. Har en Tutor 40 Elever, er det ham aldeles umuligt af den Tid, som bliver tilovers fra Skolearbeidet, at anvende mere end høist ti Minuter paa hver enkelt Elev. Det viser sig derfor ogsaa, at det i Reglen er de dygtigste og ældste Elever, som tages op i Tutor-klassen; det er dem, der gjenemgaae Lektien og have godt af Tutoresns Veiledning; det er de vordende Vidundere, som der lægges an paa at opelske, medens de øvrige sidde som en død Masse og høre efter, som det hedder, eller lade, som de

høre efter. Thi det er ikke et Arbeide, som skal være gjort i Forveien, hvorved Bevidstheden om at være ret inde i Lektien og Lysten til at vise, at man er det, anspore Eleven til virkform Deeltagelse i Timens Gjerning. „Bil det være en Sjeldenhed eller ikke“, spørger et af Kommissionens Medlemmer, „at en Elev sætter sig hen i en halv Times Tid eller tre Kvarteer med sin Grammatik og sit Lexikon for at prøve paa selv at finde ud af sin Lektie, før han gaaer til sin Tutor for at gennemgaae den?“ — „Jeg troer ikke“, svarer Vidnet, „at mange vilde gjøre det“. — Der er, som man seer, ingen Selvvirksomhed i dette Arbeide; Lektien trygges, og Opmærksomheden er træg og skuffende. Disciplene kunne derfor ikke i Reglen deres Lektier, naar de komme over i Skolen, men tage hyppigt deres Tilflugt til ulovlige Hjælpe midler og møde ikke sjældent med Overfættelsen skreven over Linierne i den græske eller latinske Forfatter. Arbeidet her gjøres desuden ofte i en Fart, thi det er jo gjort engang før og maa skyldigt antages at være godt gjort, saa at det mere er et Proforma-Værk, der skal udføres. Sa det er nok endogsaa muligt, at den fine og gemtliche Tone i Etton hindrer en Lærer i at tage baade Skolebedragerier og Skoleforsømmelser med den fornødne Alvor, saa at han med virkelig eller paatagen Godmodighed finder sig i, at der gjøres Nar af ham eller dog af Underviisningen lige i hans aabne Dine. Dog er dette kun en Mistanke, der paatrænger sig Raferen af Beretningen, thi Vidneerklæringerne indeholde ingen bestemte Udtalelser herom, og det daglige Klasseliv i Etton ligesom i de andre gamle Skoler er en Hemmelighed, som Lærere og Disciple synes lige villige til at beholde for sig selv.

Det gaaer saa vidt med Tutorvæsenets Overgreb paa Skolens Omraade, at Tutoren endogsaa retter sine Elevers skriftlige Arbeider, før de bringe dem over til Lærerne paa

Skolen. Disse sidste give derimod Bedømmelsen af dem og afgjøre, om de i deres Heelhed ere udforte, som de burde være. Det synes uengteligt at være en meget ødsel Fremgangsmaade at holde een Lærer til at rette Stilene og en anden til at see paa dem, men ogsaa dette finder man fortræffeligt. Deels holdes Tutoren derved i Naade og afholdes fra at jasse med Arbeidet eller aldeles forsømme det. Paa det Spørgsmaal: „Hvad har De at indvende mod, at Læreren i Klassen alene retter de skriftlige Arbejder?“, svarer Mr. Coleridge, en meget anseet Skolemand, i mange Aar Tutor ved Eton og nu Medlem af Direktionen: „Det undrer mig, at en saa forstandig Mand, som De er, ikke strax kan see, hvad der vilde være i Veien. De vilde slet ikke blive rettede, det er det hele“. — „Mener de, at Lærerne vilde forsømme Arbeidet?“, spørges der videre. — „Ja det er den egenlige og største Sikkerhed, der haves i en offentlig Skole, at de skriftlige Arbejder, som Tutoren retter, gjenemsees af Klasselæreren. Man maa handle efter Ordsproget: „Med Tyv fanger man Tyve“. Jeg husker godt, at jeg som Tutor ikke kunde sætte Pen til Papiret uden til en vis Grad at være i Skræk for Klasselærerens Gjennemsyn og for at faae Stilen tilbage med den Bemærkning: „Men, Coleridge! hvor kunde De oversee den Feil?“ — Midlet er vistnok probat, men er den udtalte Anskuelse rigtig, saa er det klart, at ogsaa Lærerne ved Eton maa lide af den samme Mangel som Disciplene, nemlig Mangel paa Alvor og Samvittighedsfuldhed i Skolens Gjerning. Men det er uundgaaeligt, naar Gemtyligheden og ikke Pligten er Skolens Grundlag. Spørger man med nogen Forundring: „Men hvad bestiller da Skolens Bestyrer?“ saa lyder Svaret: „Han bruger 51,500 Rd. om Aaret“. Endvidere ansees det for at være af største Vigtighed, at Tutor altid har en klar Forestilling om sin Elevers Tilstand og Fremgang og er

istand til at fælde en Dom over hans Standpunkt, baade i Sammenligning med hans Jevnaldrende og med hans eget tidligere Udviklingsstrin. Det er imidlertid kun en Skingrund, thi det samme vilde ligesaa fuldstændigt kunne opnaaes ved en blot Gjennemlæsning af de skriftlige Arbejder, enten før eller efter at Læreren havde seet dem.

Men Tutoren gaaer endnu videre, idet han læser privat (for Betaling) med alle sine Elever uden Undtagelse to Gange om Ugen. Denne Skik er vel nærmest opstaaet ved den magre, utilstrækkelige og eensidige Underviisning, som blev givetovre i Skolen, men den staaer ligesom det øvrige i Forbindelse med Tutorvæsenets Erobringspolitik og betaler sig desuden godt. Besskaffenheden af denne Underviisning afhænger aldeles af Tutorens Smag, Evner og Diskretion. Tidligere var det naturligtvis kun Latin og Græsk, nu er det ogsaa undertiden Historie og Fransk, det samme Fag, hvis Stilling, som vi før have bemærket, Skolen som saadan gjør sig al den Umage, den kan, for at svække, uagtet den selv har aabnet det Plads i sine Sale, skjøndt ikke i sit regelmæssige Kursus.

At der nu ikke ved Tutorernes Indgriben i hele Underviisningen skeer Sammenstød af den Art, at det kunstige Underviisningsmaskineri tilsidst gaaer aldeles istaa, vidner aabenbart om en høi Grad af gemytlig Samvirken mellem alle Lærerne eller ogsaa om en betydelig Slaphed i hele Underviisningen. Thi at Skolens Bestyrer anseer f. Ex. Fransk for uforenelig med Studiet af de gamle Sprog i alle Mellemklasserne og egentlig i hele Skolen, det maa den franske Lærer vel finde sig i efter den Stilling, han nu engang indtager i Skolen; men naar en Medlærer som Tutor maaskee viser den samme Eiegenlydighed eller Ringeaagt og handler derefter med alle sine Elever, saa er det allerede meget haar-

dere at taale det, og skjøndt det har kunnet gaae hidtil, medens de gamle Sprog ere de eneste anerkjendte og alle Tutorerne latinste Lærere, ville Mislighederne træde ganske anderledes frem, efterhaanden som Skolen nødes til at opgive sit eksklusivt klassiske Brag og optage de vigtigste reale Fag som berettigede Ved af Underviisningskursus'et. Men under alle Omstændigheder kan det ikke betvivles, at Disciplen lider ved sin Stilling mellem den herskende Tutor paa den ene og Læreren i Skolen paa den anden Side, og finder han, at en af dem kaster Brag paa et Fag eller en Green af et Fag eller forkaster den andens Maade at behandle det eller den paa, saa er det mere end rimeligt, at ogsaa han forkaster og fordømmer — og forfømmer.

Af alt, hvad der her er sagt om Tutorerne, er det klart nok, at de trække hele Ræsset ved Eton. En Tutor er i Arbejde mindst 10—12 Timer om Dagen, og det bliver nu indlysende, at den forunderlige og fordærvelige Skik, som vi før have omtalt, nemlig at alle Disciple i een Hovedklasse læse det samme og i flere Aar holdes til det samme meget begrænsede Udvalg af Forfattere, er bleven en ligefrem Nødvendighed, thi uden denne Skik vilde Arbejdet i Hjemmet med Eleverne blive uoverkommeligt for en Tutor. Men Tutorvæsenet er ifølge Skolens Tradition og vistnok ogsaa ifølge Hjemmets Fordringer en Nødvendighed; at reformere det har man ikke havt Lust til, og saaledes er den uheldige Ordning af Underviisningen i Latin og Græsk ogsaa bleven en Nødvendighed.

En Mand er der, som kunde samle alle disse Hoveder under een Hat og fremtvinge en mindre ødsel Anvendelse af Kræfterne og en mere ligelig Behandling af Fagene. Metoden er rigtignok Læreren, og ingen tænker paa at røre ved den, men Organisation, Fagmængde og Timefordeling er

Bestyrelsen ved Provostens Hjælp istand til at ordne paa en fornuftig Maade. Uheldigviis er den nuværende Bestyrer saa eensidig, at han vistnok ikke er skicket til at lede den Forandring, som forestaaer, og Skolens Størrelse og Tutorvæsenets Dinsiggriben have desuden udelukket ham fra det Kjendskab til dens Enkeltheder, som er nødvendigt for at kunne virke med Held. „Han er“, siger en Belynder og forhenværende Discipel af Skolen, „ikke andet end en Maskine, som Drengene sendes op til for at prygles af“. Fra ham vil Skolens nye Væsen ikke datere sig.

Andre Momenter komme nu desuden til, som svække Underviisningen og formindste det Udbytte, som kan have af den. Smaa drenge's Underviisning forsamles i høi Grad overalt i England, og der er en stor Mangel paa ordenlige Skoler for den yngre Alder. Drengene møde derfor ogsaa usfelt forberedte ved Skolens Optagelsesprøve. „Jungen kan ane“, siger Bestyreren, „hvor jammerlige Resultaterne af denne Prøve ere“. Og hvad der er ligesaa slemt, det er, at dens eensidige Natur — Oversættelse fra Latin og Græsk til Engelsk og fra Engelsk til Latin — gjør det mere end sandsynligt, at de fleste af Drengene ere yderst uvidende og uøvede i almindelige Skolekundskaber og Skolefærdigheder, hvoraf Skolen, som før bemærket, heller ikke senere meddeler dem noget, og at de derfor komme til at mangle et væsentligt Grundlag for en fornuftig Tilægnelse af de klassiske Forfatteres Indhold. „Hvorfor kunne de ikke lære Fransk og Historie og Geographi og alle saadanne Ting, medens de ere hjemme, saa kunde vi meget bedre lære dem Latin og Græsk,“ siger en af Etons Direktorer meget fornuftigt, men han glemmer rigtignok, at det er Eton selv, der forlanger, at de skulle kunne Latin og Græsk for at komme ind i Skolen. Det kunne de nu alligevel ikke noget af, og Latin=

skolen maa altsaa til at gjøre Børneskolens Gjerning, ligesom Universitetet senere maa til at gjøre Latinskolens. Skolebøgerne i Eton ere endvidere forældede, smagløse, yderst flette og meget kostbare. Delingerne (Læseklasserne) ere fremdeles meget for store (i Gjennemsnit er der 40 Disciple i hver), saa at Frygten for at komme op i Timerne ikke er stor nok til at virke som en Spore paa Fliden og Læreren let fristes til at forsømme de svage eller nedstemme sine Fordringer eller vare mindre prøvende i sine Spørgsmaal. Endvidere er Methoden for den klassiske Undervisning, der optager den største Part af Skoletiden, vistnok meget ødsel og forbunden med stort Spild af Tid og Kræfter. Engelske Skolemand satte, som bekjendt, megen Priis paa, at der lares store Stykker af latinske og græske Forfattere udenad, hvilke derpaa fremsiges i Timerne. Det er en god Dvælse, hedder det, naar den bruges med Maade, thi den vanner til en omhyggelig Udtale og en rigtig Betonning og giver Herredømme over et værdifuldt Stof. Men den er, som Kommissionen ogsaa indrømmer, værre end intet, naar den drives saa vidt, at Discipelen hver Dag i flere Aar plages med lange Udenadsreiser af de samme Forfattere, som han i grammatisk Henseende gennemgaaer langsomt og vistnok besværligt i Bogen selv, altsaa med en trykkende Gensformighed og uden Spor af Afvevling. Ved Eton lærer hver Discipel i Afgangsklassen (5te Klasse's 8de Deling) daglig 60-80 Vers af Homer, Virgil, Horats, Ovid eller et græsk Skuespil udenad, i samme Hovedklasse's 7 øvrige Delinger alt, hvad der er læst og gjenmarbejdet i Timerne af Homer, Virgil, Horats og græske Digtere og desuden noget af Ovid og Livius. Ved Harrow faaer en Discipel, som ikke arbejder for de klassiske, men for de matematiske Præmier og kun

er to Aar i øverste Klasse, dog Tid til at faae lært halvanden Bog af Virgil og næsten hele Horats udenad, og det kaldes meget lidt. Ved Rugby læres noget mindre udenad (20 Linier om Dagen) — „langtfra nok“, siger et Vidne, og „langtfra godt nok“ siger et andet. Etos Bestyrer anseer denne Udenadslæren for en udmærket Prøve paa Flid. „Det er et Arbeide, som Disciplene ikke paa nogen Maade kunne faae gjort af andre“. Af Vidneerklæringerne erfarer man imidlertid, at det besørges paa en meget nem Maade af Disciplene selv. „Drengene lære sjeldent Versene; de have en Maade at gjætte sig til paa, hvilket Stykke de komne op i“. — „Kaldes de op i Orden?“ — „Ja“. — „Saa at de kunne have en fem, sex Linier firsfærdige i rette Tid?“ — „Ja“. — „Det kunde forhindres, naar Læreren havde den Skik at springe med Disciplene?“ — „Ja, og ved ikke at høre lige efter Bogen“. — „En Lærer vilde blive meget ilde lidt, hvis han gjorde det?“ — „Ja det vilde han rigtignok!“ — „Vilde han blive udpebet?“ — „Seg veed det ikke; han vilde blive ilde lidt.“ — At det ikke er noget usædvanligt, at det gaaer til paa denne Maade, kan man see af den Maade, hvorpaa disse Spørgsmaal og Svar gives, thi Spørgeren kan aabenbart Svarene i Forveien. Han kjender Methoden.

At et saadant Skolearbeide er temmelig tomt og ørkesløst nok, og at det sluger en urimelig Deel af Tiden, er indlysende for enhver (i øverste latinske Deling bruger Bestyreren det halve af hele Skoletiden til at høre Oprensningen af de udenadlærte Forfattere); og dog er dette Arbeide vistnok frugtbarere end et andet, som ligeledes kræver megen Tid og tilmed udføres med en ikke ringe Ostentation baade fra Disciplenes og fra Skolens Side, nemlig Forfattelsen af originale latinske Afhandlinger over opgivne Emner i bunden eller

ubunden Stil¹⁾. „De have det Fortrin fremfor Oversættelser fra Engelsk“, siger Kommissionen, „at de anspore Opfindelsesevnen og Indbildningskraften og vænne til at vælge og bruge klassiske Udtryk og vendinger, men Arbejdet kan ogsaa udføres saaledes, at det avler Fattigdom paa Tanker og Udtryk istedetfor Rigdom og lokker til at trække Bæxler paa et ringe Forraad af tillærte Fraser og lade disse gaae for Tanker. Det er en næsten uundgaaelig Følge af at skrive altfor meget paa Latin om almindelige Ting“. Og der skrives sikkert altfor meget af dette Slags, naar der i 5te Klasse fordres to Afhandlinger om Ugen, hver paa omtrent 40 Linier, og naar Stoffet saa ovenikjøbet ligger over Disciplens Faaetevne og ikke er historisk som ved Eton, men af reen filosofisk Natur, saaledes som der anføres fra Rugby, saa er det ikke forunderligt, at et Vidue taler om disse Afhandlingers „hderlige Kammerlighed“. Medens man anvender megen Tid paa slikt Gods og gjør Hovedmassen af Disciplene led og ked af al Latin eller vækker forfængelige Forfattermykker i deres Hoveder, forsømmer man derimod i høi Grad latinsk Stil og især den latinske Versjon.

Endelig gives der ingen daglige Charakterer i Eton, og der er ingen maanedlig Omflytning, undtagen i de nederste Afdelinger. Ved Enden af hvert Underviisningsafsnit („Term“, af hvilke der gives tre om Aaret) er der en Prøve i det laeste, „men det er en meget let Ting at slæbe sig igjennem uden Dadel eller Straf“, og Udfaldet har ingen videre

¹⁾ Latinsk Versskrivning har været i Brug ved Eton i mindst 400 Aar. Den begynder nu i Oplykningsklassen med, at Disciplen øves i at sætte Ord sammen til Vers efter Kvantiteten, men uden Hensyn til Meningen, hvorfor denne Klasse i Etoniansproget kaldes „Nonse“, medens 5te Klasse, hvor der skal være Mening i Versene, kaldes „Sense“.

Indflydelse paa Pladsen i Skolen. Denne bestemmes udelukkende af Alder og Skoletid i Forening med den tidligere omtalte Prøve ved Overgangen fra den ene Hovedklasse til den anden, altsaa paa samme Maade som i vore Skoler, kun at Dyrkningsprøven indtræder regelmæssigt hvert Aar i disse og de mellemliggende Kvartals- eller Halvaarsprøver i Reglen vel ere bortfaldne. Følgende Bemærkninger, med hvilke Kommissionen ledsager sin Meddelelse om dette Opflytningsystem, ville derfor vist læses med Interesse. „Virkingen af dette System er at forhindre meget dovnø og ubegavede Disciple i at gaae aldeles istaa paa Bunden af Skolen; at anspore dem en lille Smule, navnlig ved Frygten for at falde igjennem ved Examen og blive fiddende, medens det Hold, hvortil de oprindeligt høre, rykker videre; ligesom at aabne dem en Mulighed for Arbeidsomhed og give dem nogen Følelse af Fremgang. Men paa den anden Side gjør det det muligt for en Discipel at stige i Skolerang og rykke op til vanskeligere og vanskelige Arbeide uden en tilsvarende Stigen i Kundskaber. Dette System holder paa en Klasse med dens Klassefølelse og med alle de Fordele og Mangler, som flyde af, at en Discipel føler, at man venter, at han skal følge med sin Klasse, men heller ikke mere. Det er utvivlsomt til en vis Grad et Middel mod Dovenskab, men det vækker ikke Arbeidslysten paa den Maade, som de Konfurrenceprøver, der afholdes ved adskillige andre Skoler“.

Det gjælder endnu mere om vore Skoler end om Eton, at de opelste den jævne Flid og ihjære alle over een Kam. Selv det daglige Charakteersystem og den maanedlige Opflytning have denne Tendents og virke som en stadig Havert paa Bundsaldet i en Klasse, — en Virkning, som svarer til den, som Tutor- og Kostskolevæsenet udøve eller kunde udøve ved Eton. Det fortrinlige Ansporelsesmiddel, som vor gamle

toaarige Klasse havde, at den tillod en begavet, videlysten og ærgjerrig Discipel at gaae Klassen igjennem paa eet Aar, det savner endvidere vor nuværende Skole aldeles, medens Eton tildeels har beholdt det. Den dygtigste Discipel kan hos os være i Spidsen for Troppen Aar efter Aar; men han maa følge Troppen. Han er lænket til sin Klasse og maa søge Tilfredsstillelsen af sin større Arbeidslyst udenfor Skolen, eller, hvad der vistnok hyppigere er Tilfældet, efter i nogen Tid utaalmodigt at have slidt i Toilen finder han sig i sin Skjæbne, gjør sin Gjerning som en samvittighedsfuld og flittig Discipel, men gjør heller ikke mere — han antager Sevnhedens Præg.

Paa begge Steder, baade ved Eton og hos os, ansporer man Gliden ved Belønninger af forskjellig Art, i Almindelighed enten rede Penge eller fri Underviisning. Maa man nu ogsaa indrømme, at man herved er kommet noget dybere ned og tildeels idetmindste henvender sig, om ikke til Disciplenes Pengebegjerlighed, saa til hans Pengetrang, saa maa man dog vistnok godkjende Kommissionens Bemærkning, „at Drengene idetmindste ligesaa meget som Mænd behøve underordnede Motiver til Anstrengelse, og at Higen efter et oieblikkeligt Resultat, en ligefrem Belønning for Anstrengelserne hos dem træder istedetfor den Arbeiden mod et fjernere Maal, som behersker Sindet i den modnere Alder“. Selv om vore Legater og Fripladser erhvervedes som Belønning for en udmærket Aarsprøve eller for en udmærket Dygtighed i et enkelt Fag, saaledes som Tilfældet er ved de fleste engelske Skoler, saa vilde man dog ikke have gjort andet, end hvad Universitetet, Videnskabernes Selskab og forskjellige Foreninger for nyttig Kundskabs Fremme aarlig gjøre, og ingen har dog nogensinde udtalt, at det skulde være uværdigt at konkurrere om de af dem udsatte Belønninger. Sagen er den, at en saadan udlovet Belønning næsten altid kun vil være den

nærmeste og tilfældige Anledning til en offentlig Optræden hos mange Studerende, som ellers vilde have beholdt deres Viden for sig selv, fordi de trænge til et Stød udenfra for at komme i Bevægelse, trænge til en Spore for deres Ærgjerrighed eller en Udrivelse af deres Lædighed, for de kunne beslutte sig til at træde handlende op. Og i Skolen vil det ikke være anderledes, ja maaskee vil Ærgjerrigheden endog saa være renere end hos den Boyne og Bestræbelsen for at vinde Prisen mere uegenmyttig.

Men hverken ved Eton eller ved vore Skoler erhverves Stipendier og Fripladser i Almindelighed ved en virkelig Konkurrence. Ved Eton gives en stor Deel idetmindste af de tildeels meget betydelige Belønninger og Skolelegater bort af Bestyreren efter et almindeligt Skjøn om Dygtighed uden nogen Prøve, skjøndt ogsaa uden noget særligt Hensyn til Trang. „De gives bort af Bestyreren alene, og ingen veed, hvem der faaer dem“, siger et Bidne om øverste Klasse's Legater. Oppidanerne faae i det hele sjældent nogle af dem, og Uddelingen finder ikke Sted paa en Maade, som kan vække Kammeraternes Opmærksomhed eller anspore Ærgjerrigheden, hvorved man altsaa netop forsømmer at fremløkke de bedre Motiver hos Disciplen og ligesom lader den blotte Lust til Pengene være eneraadig i hans Bryst. Med Undtagelse af Legaterne ved Kings College, Cambridge, som erhverves ved en virkelig Konkurrence, uddeles alle de øvrige Universitetslegater — i alt 16 til et Beløb af 7000 Rd. aarlig — med hvilke Eton kan understøtte sine afgaaende eller afgaaede Studenter, efter en eller flere Personers (Direktørens, Bestyrerens eller vedkommende Universitetskollegieprovosts) Skjøn om almindelig Dygtighed. „Der er Fordele forbundne med en saadan Uddelingsmaade“, siger Kommissionen, „men paa den anden Side frembyder der sig foruden

Leiligheden til at fælde en rigtig, ogsaa Anledning om ikke Fristelse til at fælde en urigtig Dom, og en eneste forstandig og grundig Prøve, afholdt af Mænd, som ere fuldkomment inde i det Stof, hvori Prøven aflægges, og ikke kjende Kandidaterne personlig, er af Erfaring godkjendt som den paa-lideligste Maade at uddele saadanne Belønninger paa. Men selv for at hine Fordele af et Valg efter et almindeligt Skjøn istedetfor efter en offentlig Prøve skulle være tilstede, udfordres der visse Omstændigheder, og de finde ganske sikkert ikke Sted, naar Ansvarer for Uddelingen af Legaterne ikke er forenet med nøie Kjendskab til de Ansøgende“.

Hos os behøves Ministeriets Approbation paa en Indstilling af Rektor; Traugen spiller, som det synes, en vigtig Rolle ved Bortgivelsen, og, hvad der maaskee er det betænkeligste, den, der engang har opnaaet et Legat eller en Understøttelse, betragtes i Almindelighed som selvfrevnen til det eller den, saalænge han ikke forbrøder Hjælpen ved en meget fremtrædende Mangel paa Flid eller ved slet Opførelse. Er-gjerrigheden og Skappelysten anspores ikke ved denne Uddelingsmaade; det er atter den jævne Flid, man opelsker, den udmærkede Dygtighed kommer kun med, forsaavidt som den er forbunden med Trang. Skolen kommer tilmed til at savne et Ansporingmiddel for den mere bemidlede Discipel, der i Virkeligheden er noget mindre heldigt stillet, thi Hensynet til Afgangsexamens Udfald og den deraf tildeels betingede hurtigere Erhvervelse af Universitetslegaterne vil ligeledes virke stærkere paa den ubemidlede Discipels Skoleflid. Dog skyldes det Retfærdigheden at tilføie her, at i det hele taget er Pligtfølelsen vistnok en væsentlig Faktor i al Skoleflid i vore Skoler, hvorved de indtage en fremragende Stilling idetmindste i Sammenligning med Eton, og at derfor Anvendelsen af deres Understøttelsesmidler under den ene eller den anden

Form ikke har faa stor Betydning, som den aabenbart har ved de engelske Skoler og fremfor alle ved Eton, hvor Fliden næsten faar den anden Støtte.

Den større Pligtfølelse hos vore Disciple, den større Respekt i Hjemmet for Skolens Fordringer og den jævne gode Flid, som er en Følge heraf, har imidlertid sit sikreste Grundlag i det hos os bestaaende offentlige og kontrollerede Examensvæsen. Det kan maaskee trænge til adskillige Forbedringer, hvad Omfanget og Bestaffenheden af Fordringerne angaaer, men rokker man ved dets Hovedtanke, bringer man hele vor høiere Skole i Fare. Borttag den offentlige og kontrollerede Afgangsexamen ved Universitetet som Betingelse for Embedsstudierne og som Vei til Statens Embeder, og man vil see Resultaterne af Skolens Virksomhed synke dybere Aar for Aar; borttag den offentlige og kontrollerede Skoleexamen som Betingelse for en Opfyntning i en høiere Klasse, og man vil see Resultaterne af den enkelte Klases Virksomhed synke dybere og dybere. Baade Forældre, Disciple og Lærere trænge til den Spore, som ligger i det offentlige Examensvæsen. Det er maaskee ikke nogen ideel Anskuelse, men det er en praktisk Anskuelse. Lad Eton være et advarende Exempel! Men fremfor alt maa Kontrollen være virkelig; en Skin-Kontrol er værre end slet ingen, thi den gennemtrænger Skolen med et Ufandhedens Bæv, som er fordærveligere end det tykkeste Bæv af Uvidenhed.

Kommissionen karakteriserer Eton paa følgende Maade: „Vi troe ikke, at vi ere uretfærdige mod Eton Skole, naar vi sige, at den kun sparsomt — sparsommere end andre af de store Skoler — anvender Uergjerrighedens Spore. Baade i Oprykningsystemet, i den daglige Overhøren af Væktierne og selv i Uddelingen af Priisbelønningerne er der kun lidt, som vækker almindelig Ræppestrid, og de Udmærkelser, som gives, ere ikke fremtrædende nok til at være

Gjenstand for almindelig Eyst eller Agtelse. Man synes mere at stole paa Pligtfølelsen hos Disciplene, paa Samfundsaaendens, Forældrenes og Tutorernes Indflydelse og paa hvad man kunde kalde Skolens mekaniske Gang. Der har været en almindelig Ulyst til at anvende positivt Tryk af noget Slags, en stor Utilbøielighed til at udelukke nogen blot paa Grund af Mangel paa Fremgang, hvad enten den hidrørte fra Dovenskab eller ringe Begavelse, en stærk og priseelig Bestræbelse for at give alle Disciple saa megen Frihed, som de kunde bruge med Sikkerhed, og rigeligt Spillerum for sunde Udspredelser“.

Kommissionen tør ikke afgjøre, hvorvidt det System, som den har karakteriseret med ovenstaaende, vistnok meget velvillige og humane Ord, har været heldigt i sine Virkninger; men da Disciplene komme yderst slet forberedte til Skolens Optagelsesprøve, da Forældrene ofte ikke opmuntre deres Sønner til Flid, men vitterlig sende dem til Skolen, for at de skulle blive Gentlemen og danne gode og lovende Forbindelser, da Odselhed i Klædedragt og Forlystelser og Bærelsernes Udstyr med elegante Møbler, Malerier osv. snarere anspores end hæmmes af Tutorerne, og da endelig Rege og Kraftøvelser optage en overveicende Deel af Disciplenes Tid og Interesse, saa er dens Slutningsdom vistnok ikke uberettiget, „at en saadan Skole neppe kan undvære de almindelige Midler, ved hvilke Flid bliver en Gressag, Ergjerrigheden anspores og Underviisningen gjøres saa frugtbar som muligt“.

Der læres altsaa ikke stort i Etou Skole, ikke engang af det, som den egentlig anseer for det eneste, som er værd at lære, og selv hvad Grundigheden angaaer, synes den at staae tilbage for de andre offentlige Latinskoler. Den største Dygtighed og Flid, for ikke at sige den eneste, findes blandt de 70 Skolarer paa Kollegiet, men de tre Fjerdedele af disse have ikke været Oppidanere, men ere komne anden-

stedsfra og have seiret ved Konkurrencen om de ledige Pladser over Skolens egne Disciple. Og dog er Eton en berømt og en yndet Skole og tæller næsten dobbelt saa mange Disciple som den største af de øvrige. Vi ville ikke sige, at den er bleven en yndet Skole, fordi der ikke læres stort i den, men det er umuligt at nægte, at den Berømmelse og Indest, som den nyder hos det engelske Folk, skyldes andre Hensyn end Erkjendelsen af den Dygtighed og Grundighed, hvormed Underviisningen ledes. Naar vi hos os tale om en god Skole, sigte vi vel nærmest til dette sidste, men ogsaa Tonen i Skolen har sin Indflydelse paa vor Dom over den. Tonen er vel noget anderledes i Eton end i vore Skoler, men den er af den Art, at den vistnok i høi Grad tiltaler en stor Deel af det engelske Publikum. Eton er en gammel Skole, den er en rig Skole, den er en fornem Skole, den er en dyr Skole, og den er fremfor alt en beleven Skole. Man faaer af alting Indtrykket af et gemytligt og elstværdigt Forhold mellem Lærerne og Disciplene og mellem disse indbyrdes. Men Disciplinen er af den lette Art ligesom Underviisningen. Disciplene maa saaledes ikke komme udenfor Skolens Grund paa egen Haand, men de gaae naturligviis alle udenfor, naar de have Lust, og der er derfor truffet den elstverdige Overenskomst, at en saadan ulovligt omstreifende Discipel skal lufte af („shirk“ er Kunstudtrykket for denne Etonianerpligt), naar han seer en Lærer komme. Gjør han det ikke, ansees han for at have viist en strafværdig Uopmærksomhed. Det er fremdeles strengt forbudt Disciplene at komme paa offentlige Beværtningssteder, men der er ikke desto mindre tvende saadanne („Tappen“ og „Christoffer“), hvor det er hver Mand bekjendt, at de komme og komme i Mængde, og hvor de aldrig forstyrres i deres Sammenkomster — atter paa Grund af Lærernes Elstverdighed. De skulle blot gaae der i al

Hemmelighed og ikke lige for Næsen af en Lærer. I Disciplenes Dine er der intet urigtigt deri og formodentlig heller ikke i Lærernes. Det er de eneste Steder, hvor de kunne faae sig en halv Flaske Øl efter en streng Notour paa Flozden, og det Øl, de faae hjemme i Kosthuset, er desuden ikke af det bedste. I „Tappen“ have de deres eget Bærelse og have vedtaget Love for Ordens Vedligeholdelse, som holdes med stor Strængthed. Den dannede Tone, hvori Eton fatter sin Stolthed, synes næsten ganske at forhindre de Udskielser, hvortil denne Frihed ellers let kunde frijse. Men det maa desuden erindres, at Disciplene boe i Kosthuse og læse Lektier med Tutorer, saa at de altsaa ere temmelig bundne og kun nu og da have Leilighed til at besøge Bevarningsstederne; thi at gaae der om Søndagen strider mod god Tone og straffes alvorligt af Skolen, naar det opdages. Sviir og Spil ansees for upassende Forlystelser for en Etonianer, og ligesaa lidt yndes den raa larmende Tone, hvorved en halvvoxen Dreng hyppigt søger at vise sin Mandhaftighed. Endnu stærkere er den almindelige Følelse mod det smaalige Tyranni over de yngre Disciple, som i en tidligere Periode var meget i Svang i vore Skoler og endnu ikke er forsvundet af de engelske. En Mishandling af en yngre Kammerat taales ikke, og „der vilde ikke blive seet skævt til den, som klagede til sin Tutor, naar han var bleven slaaet uden Grund.“

Et gjennemført Monitor-system af den Art, som vi senere skulle beskrive, passer aabenbart ikke til en Skole, hvor alt gaaer sin Gang mere ved gemytlig Overenskomst og efter Tradition og Følelse end efter den strenge Lov, og det er derfor næsten forsvundet ved Eton. Den øverste Klasse har vel en vis lovmæssig Myndighed til at straffe Marsviished og Brud paa god Orden udenfor Skolen og Spektakler paa Discipelværelserne i Kosthusene, deels ved at give skriftligt

Straffearbejde, deels ved en ligefrem Røsting, men denne Myndighed udøves sjældent udenfor Kollegiet, hvor Kongs Scholars boe. Der er en Følelse mod, at den gjøres gjældende mod Oppidanerne, og den udøves aldrig af disse mod hine. Men skjøndt der saaledes ikke ved Lov er paalagt de ældre Disciple nogen Forpligtelse til at vaage over god Orden, ikke engang i Kosthusene, venter man dog af en ældre Discipel, at han modsætter sig, hvad der strider mod god Tone; man vilde bebrejde ham det, hvis han ikke gjorde det, og anseer ham altsaa for moralsk forpligtet til at forhindre Udskeielser. Og der gives Ting, som enhver ældre Discipel vilde ansee sig for baade berettiget og forpligtet til at straffe, naar han kom over dem, deels ligefremme Uanstandigheder, deels hvad der kan betegnes som stridende mod god kammeratlig Tone, Brud paa Tro og Love, unødvendig Sladder, løgnagtig Udfærd mod en Kammerat eller Forsøg paa at vaelte Skylden for egen Forseelse over paa en anden. Selv en grov Løgn mod en Lærer kunde nok skaffe en Discipel en Dragt Brygl af hans ældre Kammerater. Men meget kommer herved naturligviis an paa, hvorledes en Discipel staaer anskrevet hos sine Meddisciple, og der kommer den svage Side ved Eton frem igjen. Det er, som vi have seet, ikke Lærdommen, der trykker Eton, det er ikke Kundskaben, som eftertrages der, og det er heller ikke den, der beundres. Den største Indflydelse ved Eton tilkommer ikke den dygtige og sanvittighedsfulde Discipel og heller ikke den elskværdige og tjenstvillige Kammerat, men derimod dem, der ndmærke sig paa Boldtpladsen og i Baadene. „Kapitainen“ for Baadene og Førstemand ved Cricketspillet have maafkee i Forening større Indflydelse paa deres Kammerater, end alle Lærerne tilfammentagne, og skjøndt man har Exempel paa, at de tilige have hørt til de flinkeste Disciple, og Kommissionen

aabenbart gjør sig megen Umage for at faae at vide, om det ikke hyppigt er Tilfaeldet, saa fremgaaer det dog af Udtalelserne, at det ikke er almindeligt, at de udmærke sig i Skolens Gjerning. Men Gentlemen maa de være, ellers vilde de tabe deres Indskyldelse, og Raaheder eller Udsvavelser vides de aldrig at have ført an til.

Under de anførte Omstændigheder kan den Forpligtelse, som de smaa Disciple ved alle engelske Kostskoler have til at gjøre Opvartning (være „Fag“) for de ældste, ikke have nogen stor Udstrækning ved Eton. Den er mildere end i gamle Dage og synes ikke at hvile tungt paa de yngre. Det er kun 6te og endeel af 5te Klasse, som have Ret til at holde „Fag“, og kun Disciple under 5te Klasse ere forpligtede til at være det. I Kosthuseene udtages enhver Discipel af de fire nederste Klasser til at være „Fag“ for en Kammerat af 6te eller 5te der i Huset, i Kollegiet for en af de elleve ældste Kollegiater. En „Fag“ er forpligtet til at gaae Trunder, opvarte ved Frokost- og Theebordet (paa Kollegiet ogsaa ved Middagsbordet) og vække sin Herre om Morgen, naar han forlanger det. Nogen Uleilighed og Forstyrrelse volder det vel, men efter alles Vidnesbyrd er det ikke nogen haard Forpligtelse. I den Form, som denne Institution nu har antaget ved Eton, er den aabenbart populær, idet den danner et Tilknætningspunkt mellem de ældre og yngre Disciple, hyppigt er til Beskyttelse og Fordeel for disse og ikke sjældent leder til trofaste Venstabsforbindelser. De yngre faae desuden derved en god Vane til at boie sig for de ældre, og disse blive vant til at udøve en begrundet Myndighed uden at misbruge den. Ingen kan tages til „Fag“ ved Legene, men at en Dreng kan blive tvunget af sine ældre Kammerater i Huset til at være med ved Boldspillet, naar de trænge til ham, og han ingen anden Undskyldning har, end at han

ikke gider eller hellere vil spadføre eller spille noget andet, det er vist ingen Skade. Det vænner af med en i Skolerne ikke ubekjendt og meget ubehagelig Tværhed og kurerer forkjælede Drengene for Nykker, som de have bragt med hjemmefra.

Ved andre Skoler er Forpligtelsen til at være „Fag“ imidlertid langt besværligere og synes især paa Kollegierne at have bevaret endeel af sin gamle Naahed og at have antaget en Form, der kan være skadelig for de yngre Disciple. Især er Westminster Kollegium kommet til at staae i et mørkt Lys ved de af forskjellige Vidner afgivne Erklæringer. Der existerer, siger den allerede eengang citerede Forfatter i Edinburgh Review, en uhyggelig lang Fortegnelse paa legemlige Straffe, som de Eldre have anvendt mod de Yngre, af hvilke en er baade farlig og brutal, og som ikke alle endnu synes ganske at tilhøre Historien. Og følgende Ordre, som først udstedtes, da Kommissionens Forhør bragte disse Misbrug for Dagen, vidner tilstrækkeligt om, at der har fundet endeel Udskielses Sted.

- 1) Spark maa under intet Paastud bruges som Straffemiddel.
- 2) Ingen af overste Klasse maa overdrage sin Ret til at straffe de Smaa til en Kammerat i næstøverste eller give ham det Grunde at affstraffe en yngre Discipel.
- 3) Ingen Discipel maa straffes andengang for en Forseelse, hvorfor en Lærer allerede har straffet ham.
- 4) Ingen af de Smaa skulle være forpligtede til mere end eengang om Ugen at staae op før Kl. 6.
- 5) Fra Kl. 8 til Kl. 10 om Aftenen skulle de Smaa være fritagne for at gjøre Opvartning.
- 6) De Smaa maa ikke tvinges til at forsyne overste Klasse med Penne, Papir, Blyanter o. s. v.

Men i det hele taget er denne Institution, som sagt,

populær mellem de engelske Disciple; den er skabt af Disciplene selv under Benyttelsen af den Frihed, som er dem indrømmet, og den er indirekte sanktioneret af Lærerne, som have seet, hvorledes den paa den ene Side har fortrængt tidligere Tidens raa Tyranni og paa den anden dannet en Modvægt mod den overhaandtagende Vhst til tidligt at spille Herrer, som synes at udmærke engelske Drengene i endnu høiere Grad end danske.

Paa dette Sted vil det maaskee være passende at indskyde nogle Bemærkninger om Monitorvæsenet, som endnu er i fuldt Flor ved flere engelske Skoler. I Harrow Skole ere de femten øverste Disciple i Skolen Monitorer, og Skolens Dux er deres Chef og i visse Maader ansvarlig for den rette Udøvelse af deres Myndighed. Den Stilling, han indtager, og den Magt, han besidder, ere vigtige Led i det hele System. Alle de Penge, som anvendes til Skolens Lege og Øvelser, gaae igjennem hans Hænder; han har Ledelsen af det tvungne Fodboldtespil og er selvskreven Kapitain for Riffelkorpset. Alle Monitorerne ere ifølge deres Stilling Medlemmer af Discussions-Klubben og den philathletiske Klub. Deres Myndighed udstrækker sig over den hele Skole, og de have udelukkende Ret til at straffe deres Kammerater, en Ret, som de naturligviis vaage over med stor Nidkærhed. Dog ere alle de Disciple, som have naaet over 5te Hovedklassens mellemste Afdeling, fritagne for legemlig Kæufelse. En Monitor er forpligtet til at holde Orden mellem sine Kammerater i Huset, at efterspore og straffe alvorlige Forseelser, som f. Ex. Mishandling af de Smaa, Sviir, plump Tale og Gadedrengestregere, fremdeles Brud paa velbekjendte Skolelove, som Tobaksrygning og Besøg paa offentlige Bevarningssteder. Forseelser af meget alvorlig Art er det Monitorernes Pligt at anmeldte for Bestyreren, men det skeer saare sjældent, ja man synes endogfaa

at anspore dem til hellere at afgjøre Sagen paa egen Haand. „En Straf, som idømmes af en Monitor som Skolens anerkjendte Repræsentant“, siger en af Lærerne, „er i de allerfleste Tilfælde af langt større Virkning, end hvis den tilkjendes af en af Lærerne. Jeg er saa overbevist herom, at, hvis en Monitor kom til mig for at melde en begaaet Forseelse, vilde jeg først bede ham give mig Beretning om den uden Navns Navnelse og derpaa sige ham min Mening om, hvorvidt jeg syntes det var bedst, at han eller jeg afgjorde Sagen.“ — Der kan appelleres fra en Monitors Dom enten til hele Monitorkollegiet eller til Bestyreren, men ifølge det nys anførte er det intet Under, at det første ikke er skeet en eneste Gang i syv Aar og det sidste kun een gang, og det hjalp ikke. En Monitor kan endogsaa idømme en offentlig Afstraffelse med Rottingen i hele Skolens Nærværelse! Hvilken Rolle Lærerne spille ved en saadan Heilighed, er det vanskeligt at sige. Ikke engang som Bisiddere i Retten, men kun som Tilskuere ved Executionen!

Der tales aldeles ikke om, at Monitorvæsenet har forvoldt noget Sammenstød mellem Lærerne og Monitorerne, men rimeligviis er det nu kommet saa vidt, at hele Skoledisciplinens Overholdelse er lagt over paa Monitorernes Skuldre. Lærerne see saa lidt som muligt og lade, som om de ikke see det, som de see, men overlade til Monitorerne at klare Vanskelighederne saa godt som muligt. Ved Indførelsen af Monitorsystemet er man deels gaaet ud fra, at smaa Brud paa Disciplinen og smaalige Plagerier og Forfølgelser af enkelte Disciple ikke kunne forhindres i en stor Skole (og tilmed en Kostskole) af Lærerne alene uden en stadig og minuttøs Indblanding og et Opsyn, som grændser nær til Spioneri, deels fra Erkjendelsen af, at Drengene villigere underkaste sig Kammeraters Kontrol og rette sig efter deres Fordringer end

Iytte til Lærernes stadige Paamindelser. Det er tillige blevet anseet for at være af stor Vigtighed, at den Indflydelse, som enkelte Disciple altid ville komme til at udøve i en Skole, ikke blot beroer paa legemlig Styrke eller paa personlige Fortrin, som kunne være af underordnet Betydning, men at den tilkommer Disciple, som ved Alder, Charakter og Stilling indtage en fremragende Plads i Skolen. Deels af disse Grunde, deels ved Traditionens og Vansens Magt er Monitor-systemet høiligt skattet baade af Lærere og Disciple, og nogle Vidner af stor Erfaring og Dømmekraft tage ikke i Betænkning at erklære, at de ansee det for aldeles nødvendigt for den virksomme Bestyrelse af en større Skole. Curridsene af et saadant System vare allerede givne i den ældste af alle Skolers, Winchester's, Statuter, hvor det ogsaa har vedligeholdt sig i sine traditionelle Former; i det 16de Aarhundrede var det i fuld Vicksomhed ved Eton, men veg efterhaanden for det opblomstrende Tutorvæsen; ved Rugby og Harrow blev det efterhaanden udviklet og befæstet og lovprises nu der i lige saa høie Toner, som det paa det bestemteste forkastes ved Eton.

I en tidligere Tid, da Lærerstyrken var ringe ved Skolerne, og da der tilnød sad paa disses Bænke en Mængde gamle og dovne Disciple, som ikke havde noget Haab om Fremgang, men heller ikke vilde forlade dem, „fordi det var saa flaut at blive taget ud“, medens de ved deres raar, larmende og tyranniske Adfærd vare en Skræk for alle de yngre og slittigere Drengene, i en saadan Tid kunde Monitorvæsenet have sin Berettigelse. Det opstod da tildeels som en Protest fra de dygtige og fædelige Disciple mod den overhaandtagende Raahed og det meningsløse Tyranni, som hine søgte at gjøre gjældende, og Skolen udrustede efterhaanden saadanne Disciple med en tilsvarende Myndighed. Men medens denne raar

Tone lidt efter lidt veg for en urbanere og sømmeligere Færd, og medens Skolen efterhaanden udrustedes med flere og dygtigere Lærere, udvikledes Monitorvæsenet fuldstændigere og fuldstændigere, naagtet de væsentligste Grunde til dets Oprindelse forsvandt. I den Form, hvori det nu eksisterer ved Harrow og Rugby, er det et Exempel paa, hvorledes en i sig selv heldig og pædagogisk sund Tanke — nemlig at støtte sig til den Indflydelse, som ældre Disciple altid have paa deres yngre Kammerater — ved at gennemføres i sine yderste Konsekvenser slaar over i det komiske og frembringer et Brængbillede af disciplinær Ordning. At befrie Skolens Lærere og Disciplenes Bærger eller tillade dem at befrie sig for hele det dem paahvilende Ansvar med Hensyn til Tugt og Orden mellem Disciplene udenfor de egentlige Skoletimer ved at læsse det over paa de ældste Disciple, og saa holde sig til disse eller see igjennem Fingre med dem, naar de, som naturligt er, ikke vise sig Opgaven voksen, er visseelig en upædagogisk Fremgangsmaade. En Lærer kan have vanskeligt nok ved at værge sig mod Hidfighed, ondt Lune og Utaalmodighed og kan altid være udsat for at blive gnaven, selvtilidsfuld, herskesyg eller tyrannisk, men at forbyde ham, der dog ganske anderledes maa føle sit Ansvar ligeoverfor Skole, Disciple og Forældre, at tildele en Discipel en legemlig Kæufelse og derimod overdrage denne Ret uden Kontrol til Disciple, der forlade Skolen et halvt eller høist et heelt Aar efter, at de have begyndt at udøve den, og altsaa aldrig faae Øvelse i at bruge Magten med Maadehold, er et Vidnesbyrd om en forunderlig Mis kjendelse af en Lærers større Pligtfølelse, Besindighed og Erfaring.

Det er naturligt, at de ældste Disciple i en Skole udøve en vis Myndighed og Indflydelse, men den bør følge ganske naturligt af deres Alder og det Forhold, som paa

Grund af det fælleds Skoleliv bestaaer mellem dem og deres Kammerater. Et en er et Exempel paa, at en stor Skole — den største af alle de engelske — gaaer sin jevne Gang uden Forstyrrelse, uden nogen stor Slaphed i Disciplinen og fremfor alt næsten uden Spor af det smaalige og uhyggelige Tyranni fra de store Disciples Side, som Monitorvæsenet især blev kaldt til Live for at forhindre. Man kan være vis paa, og vi her i Landet ere det, at Bane og Tone ved en Skole kunne være stærke nok til at forhindre saadanne Udseielser, og det er langt bedre, at det er den under Skolens Beskyttelse og Pleie opelskede gode og kammeratlige Tone, som indelukker Naahedens, Gemeenhedens og den smaalige Forfølgelses Aand, end at det skeer ved en Institution, som nødvendigviis maa gjøre Brud baade paa det rette Forhold mellem Lærere og Disciple og paa det gode, aabne og ærlige Samliv mellem Kammeraterne indbyrdes. En energisk og aarvaagen Bestyrelse vil vel være istand til at samle de mange Tøiler i sin Haand og styre Skolen ved Hjælp af dem, men i slappe Tider vil Monitorvæsenet altid udarte, de yngre Disciple ville vise sig stædige og oprørske mod en Myndighed, hvis Berettigelse de aldrig hjerteligt kunne anerkjende, saaledes som enhver ikke aldeles gjenstridig Dreng anerkjender en Lærers, og Monitorerne ville enten blive tyranniske eller ogsaa, da dette ikke gaaer i Længden, stige ned fra det høie Stade, hvorpaa man har stillet dem, og slaae sig sammen med deres Kammerater, til hvis Kred de naturligt høre. Men saa er Monitorvæsenet blevet en stor Usandhed.

At nu Tilstanden langt fra er saa rosenfarvet, som adskillige af de begejstrede Tilhængere af Monitorvæsenet fremstille den, derpaa afgiver en af dets varmeste Forsvarere selv et ret mærkeligt Beviis. Mr. Harris har været Lærer i 30 Aar ved Harrow, berømmes for sin store Erfaring og Dug-

tighed som Tutor og har et Kosthuus for Elever. Han anseer det for aldeles umuligt at holde Orden og Disciplin i sit eget Huus uden Monitorer, „medmindre han selv vilde leve mellem sine Kostgængere.“ Allerede en ret mærkelig Erklæring! Uagtet der er Monitorer i hans Huus, som have Ret til at straffe deres yngre Kammerater med Rottingen, veed han dog ikke rigtigt, hvorledes denne Afstraffelse finder Sted, og hvor og i hvis Narværelse den finder Sted. Det er altsaa altsammen Monitorernes Sag, det vedkommer ikke ham, han har jo givet Myndigheden fra sig. Fremdeles indrømmer han Rigtigheden af følgende Faktum: En yngre Discipel var saa uheldig at tabe Monitors Theetoi, hvoriblandt der var Gjenstande, som denne efter eget Sigende satte megen Pris paa, fordi han havde faaet dem af sin Moder. Den ømme Søn pryglede derfor sin lille hjælpeløse Kammerat saaledes, at Skolen ikke kunde tillukke Dinene for dette Misbrug af Magten — skjøndt den vist gjerne havde gjort det — og nødsagedes til at sende ham bort, dog kun, tilføies der meget betegnende, fordi man af andre Grunde var misfornøiet med ham, thi ellers vilde han kun være bleven degraderet fra sin Monitorværdighed. — Paa følgende Spørgsmaal: „Hvis en Monitor misbruger sin Magt til at forkue eller mishandle en mindre Kammerat, troer De da, at de andre Monitorer ville modsatte sig ham, eller at han vilde finde Medhold hos dem?“ svarer Mr. Harris: „Det vilde i en væsentlig Grad afhænge af Monitorernes Charakter til den givne Tid, men jeg troer ikke, at de vilde give Monitor Uret.“ — Ikke destomindre erklærer Mr. Harris Monitorsystemet for et fortræffeligt Barn for de yngre og svagere Disciple!

Det staaer ikke i Strid med, hvad vi før have bemærket om den lette Disciplin ved Eton Skole, at Rottingen endnu

er temmelig hyppigt i Brug der. Den er et Arvegods fra den gamle Tid, og man har desuden ikke ved Eton villet overlade Disciplene selv Brugen af dette Renselsesmiddel. Men ingen anden end Bestyreren og Forstanderen for Forberedelseskollegiet kunne tildele legemlig Straf, og det skeer kun efter skriftlig Klage fra en Lærer eller en Tutor og i første Tilfælde kun, efterat Tutors Mening er hørt. Der er altsaa gjort alt for at forhindre en hensynsløs Afstraffelse i den første Bredesopbrusning. Det er imidlertid ikke blot grove Skoleforseelser, som straffes paa denne Maade, men ogsaa ulydig, uartig og ugentlemanagtig Udfærd i Kosthuset, og da Tobaksrygning blandt andet henregnes til det sidste Slags, er det ikke saa forunderligt, at der hver Dag gives een blandt de 840 Disciple, som gjør sig fortjent til en saadan Renselse. Man maa vistnok svare undre sig over, at det ikke skeer oftere. Forøvrigt gjør der sig i England ligesom andetsteds en stærk Følelse gjældende mod den legemlige Afstraffelse, men den synes ogsaa at eksistere ved nogle af de engelske Skoler i en Form, som er ukjendt hos os og i det høieste kun anvendes i Hjemmet mod meget smaa og meget uartige Børn. Det er ikke nogen Lærer ved de engelske Skoler tilladt at give en Discipel en Kusning, og ogsaa hos os gaar Tendentsen i samme Retning, men det vilde neppe være ønskeligt, om man af falsk Humanitet og Afgtelse for en Drengs Selvfølelse gif saa vidt at forbyde al øieblikkelig Renselse af en Uartighed, en ligefrem Ulydighed eller en fortsat Uopmærksomhed og Tankeløshed hos en yngre Discipel og derved efterhaanden tvang Skolen ind paa en altfor hyppig Brug af Rottingen, hvorved Skolebestyreren let, saaledes som det hedder om Etons, bliver til en reen Pryglemaskine, eller nødte den til at gribe til Straffemidler og disciplinære Forholdsregler, som i paa-gogist Henseende vække meget større Betæneligheder end en i

rette Tid vel anbragt Drefigen. At straffe en Dreng, der har drevet sin Tid bort istedetfor at lære sine Lektier, ved at lade ham sidde og drive to Timer paa Skolen uden at bestille det mindste, er netop en Bortødslet af den Tid, som man straffer ham for at have bortødslet. Det er vel en Straf, men ikke en Straf, der fører til Maalet, Erkjendelsen af, at Tiden er en Kapital, der skal bruges. At give Straffearbejde i Fritiden — 100 Vers af Homer at lære udenad eller et skriftligt Arbejde paa c. 40 Linier at udføre, som ved de engelske Skoler — er aabenbart ikke skiftet til at vække Sjærlighed til Homer eller Interesse for de latinske Stile. Man tænke sig at lade en Discipel lære Poul Møllers „Glæde over Danmark“ til Straf, fordi han ikke havde skrevet sin danske Stil! Og endelig at give de ældre Disciple den Ret til at revse de yngre, som man ikke tør eller vil betroe Lærerne, det vil man dog vel neppe beslutte sig til. Bore Disciples Følelse er upaatvivlelig ogsaa imod baade Oversfiddens og Straffearbejde og endnu mere (maaskee altfor meget) mod de ældre Kammeraters Tugt. Derimod kan man være overbevist om, at ingen sund og naturlig Dreng har noget at indvende mod en Drefigen, naar den er vel fortjent. Den gør sin Virkning, og Sagen er dermed afgjort. Hvad de ældre Disciple angaaer, bør en Appel til deres Pligtfølelse og til Hjemmet i Reglen være tilstrækkelig; bliver den uden mindste Frugt, vilde det være ønskeligt, om de lærde Skoler, hyppigere end de gøre, fjernede de unge Mennesker fra den mofommelige studerende Bane, som aabenbart kunne gøre deres Evner mere frugtbare ad andre Veie.

Kommissionen sammenfatter Resultatet af sine Sagttagelser over Skolernes sædelige og disciplinære Tilstand i følgende almindelige Udtalelse:

„Om de offentlige Skolers moralske Indflydelse kunne

vi udtale os med stor Tillidsfuldhed. Ligesom de fleste engelske Institutioner — thi den fortjener Rang blandt disse — er den offentlige Skoleopdragelse ikke bygget efter en forudlagt Plan, men er lidt efter lidt voget op. Gradeviis er det skeet, at Hundreder af Drengene ere blevne samlede paa et begrændset Rum til Fælledskab i Arbeide og Leg, og gradeviis have Lærere og Disciple udviklet disciplinære Methoder og Former for den indre Styrelse, opdaget Rilder til sædelig Indflydelse og bragt dem til at rinde. Monitor= (eller Præfekt=) Væsenet, Kosthusystemet og Forholdet mellem Tutor og Elev ere opstaaede og have udviklet sig lidt efter lidt. Deres Størelse og den Frihed, der hersker i dem, gjør hver af disse Skoler til en lille Verden for en Dreng mellem 12 og 18 Aar, som er uelskicket til at give ham en Opdragelse af lignende Art som den, han senere vil modtage i den store Verden udenfor med dens Arbeide og dens Frihed. Eton, Harrow og King's ere i denne Henseende For-skoler for Oxford og Cambridge, ligesom disse med deres større, men dog begrændsede Frihed ere det for det modnere Livs Provelser. Den Frihed, som skal passe for en Dreng, maa imidlertid være indskrænket inden bestemte Grændser, og hans Verden, hvis Fristelser især reise sig af Tankeløshed, maa være gjenstrængt af en mægtig disciplinær Indflydelse, maa være en Verden, i hvilken Belønninger og Straffe ere baade hurtige og visse. Den eneste rette Grundsatning er vistnok den at styre Drengene ved deres egen Følelse af, hvad der er rigtigt og hæderligt, men der behøves megen Narvaagenhed og en fast, maadeholden og bejindig Bestyrelse for at vedligeholde den gode Tone, som altid er tilbøielig til at vakle, og hvis Tilbagegang meget hurtigt forvandler en god Skole til en slet. Systemet passer sig ikke for smaa Børn, men kun for Drengaalderen, og bør ikke anvendes, før de have traadt deres Børnesko; heller ikke passer

det for Drengene af enhver Natur, skjøndt de Tilfælde, i hvilke det ikke flaaer til, ikke ere meget talrige. Men vi ere overbeviste om, at det i det hele har været overordenligt heldigt og er blevet betydelig forbedret i de sidste 30—40 Aar, deels af almindelige Grunde, deels ved store Skolemænds personlige Anstregelse og Indflydelse. De store Skoler, der, som man bør erindre, opdrage de fleste af de Lærere, som faae Bestyrelsen af de smaa, og derved indirekte have en betydelig Indflydelse paa Opdragelsen i Almindelighed, kunne med Rette gjøre Fordring paa en stor Deel af den Roes, som tilkommer den forhøiede sædelige Tone ved begge Universiteter, hvorom vi besidde aldeles overeensstemmende Vidnesbyrd.“

Idet vi tilføie, at de talrige Vidnesbyrd, som Kommissionen har indsamlet, i Almindelighed bekræfte den her udtalte gunstige Dom, om det ogsaa maa indrømmes, som naturligt er, at det sædelige Grundlag for den engelske Nationalcharakter maa søges i det religiøse Liv og i Familielivet fremfor i Skolelivet, undlade vi ikke at henlede Opmærksomheden paa den Udtalelse i ovenanførte Citat, hvori det hedder, at Lærere og Disciple gradviis have udviklet disciplinære Metoder og Former for den indre Styrelse og opdaget Kilder til sædelig Indflydelse. I disse Ord ligger Hemmeligheden af de engelske Skolers Styrke skjult. Deres Metoder, Organisation og Disciplin ere ikke noget fremmed og paaklistret, ikke noget som er indført daraußen fra og sat i Scene uden Hensyn til Nationens Charakter og Tilbøieligheder. Monitorvæsenet, Tutorvæsenet og Kosthusvæsenet ere originale og agte nationale Institutioner. Har man udviklet dem med en Eenfaldighed, som har skadet Skolens Disciplin og Gjerning, saa er det ikke skeet ved noget Lovbud udenfra, men ifølge hver enkelt Skoles Trang og i stadig Overeensstemmelse med dens Traditioner; og Ettons Tutor-system, Harrow-Rugbys Monitor-

system og alle disses Kofthuse-system ere gradeviis opstaaede og godkjendte ved hver enkelt af dem; de satte deres Stolthed i dem, og ved dem have de opnaaet deres Storhed og Berømt-
hed. Spotten over den klassiske Borneerthed, over de middel-
alderlige Indretninger og over de barnlige Tugtemestre dær
paa Væben; vi kunne dadle Eenfiddigheden i disse Institutio-
ner, men vi tør ikke haane dem, thi de ere Kjød af Natio-
nens Kjød, dens egne Affodninger, dens Stolthed igjennem
Aarhundreder.

Men er den engelske Skoleunderviisning og Organisa-
tion eiendommelig, saa er den engelske Skolefrihed det i
endnu høiere Grad. Fritiden er, som vi før have sagt, meget
betydelig. 15 Uger Ferie og tre halve Fridage hver Uge
kunne regnes som Gjennemsnittet af de ni Skolers Fritid.
Og den daglige Skoletid er tilmed kort. En Etonianer af
5te Klasse er i Skole 14—15 Timer om Ugen; en Rugby-
aner 20, en Harrowianer 22 Timer, men den første har rig-
tignok endeel Arbeide med sin Tutor, de sidste meget lidt.
En jevn Discipel i Eton er beskæftiget 4—5 Timer om
Dagen med Skolegang og Hjemnearbeide, en flittig 6 Timer,
en Rugbyaner 7 Timer, men naar det gjælder en Kamp om
en Priisbelønning eller et Univerfitetsstipendium, er det mere.

Der er altsaa rigelig Fritid ved dem alle, men meest
ved Eton. En kjøbenhavnsk Dreng vil bruge en saa runde-
lig Fritid til at læse -- Morfskabsbøger eller alvorligere Bø-
ger, ligesom nu hans Natur er — fremdeles vil han spæle med
forskjellige Ting i Hjemmet, Musik, Tegning, Legetoi o. s. v.;
endelig vil han maaskee komme meget ud, hvilket ikke saameget
vil sige ud i den friske Luft, som ud i Selskaber. En Etoni-
aner kommer fremfor alt ud — ud paa Mark og Eng, ud
paa Floden, ud paa Cricketpladsen. Et Par Tonder Land
er det mindste, som nogen af de ni Skoler har til Legeplads.

Etons Cricketplads alene er 28 Tdr. Land. Harrow har en Plads til Fodboldtespil paa 34 Tdr. Land, en Cricketplads paa 9 Tdr. og store Racketgaarde, og Rugby en Legeplads paa 9 Tdr. Land. Regelmige Øvelser („athletiske Lege“, som Kommissionen kalder dem) ere meget yndede og ogsaa meget begunstigede baade af Autoriteterne og af hele Nationen, skjondt intetsteds vistnok saameget som ved Eton. Men de drives der som allevegne frivilligt og for Morfskabs Skyld og derfor ogsaa med al den lidensfabelige Iver, hvormed en sund og kraftig Ungdom kaster sig over sine Fornøielser. Floden, Legepladserne og det aabne Græsland rundt omkring Skolen lokke Disciplen med uimodstaelig Magt ud fra den beklumrede Stue. Om Sommeren har Floden næsten Overvægten over Cricketpladsen, og Kapitainen for Baadene har derfor den høieste Rang, efter ham kommer Kapitainen for Cricket-spillerne (for „de Elleve“, som det hedder i Konstsproget). Men Lege er ogsaa et Arbeide, som kræver betydelig Anstrenghede, stadig Øvelse og stor Færdighed. Ivar gjør Cricketspillet Fordring paa megen Tid, thi det er nu drevet til en saadan Fuldkommenhed, at der behøves fagmæssig Dannelse af alle dem, som attraae Udmærkelse deri. 5 Timer om Dagen paa halve Fridage og mindst 2 Timer paa hele Skoledage ansees for nødvendige for dens Uddannelse, der stræber efter en Plads blandt „de Elleve“, og Kapitainen maa bruge 5 Timer hver Dag. Det er ikke sjældent, at en Discipel anvender 24 Timer om Ugen til Cricketspil. Ingen maa være med i Baadene, som ikke har lært at svømme, hvorved der er gjort en Ende paa de Ulykkestilfælde, som ikke sjældent indtraf under de vilde Kaproninger. Baadene anerkjendes dog for et noget misligt Udspredelesmiddel, deels fordi Roning er saa anstrengende, at den kan være farlig for alle svagere Konstitutioner, deels fordi der er Leilighed til meget

tidspildende Driveri paa Floden og ved Baadene. I Kapro-
nings- og Kapricættiden er hele Skolen i en feberagtig Spænding,
og Fliden staaer paa sit laveste Standpunkt. Der er frem-
deles et frivilligt Riffelkorps, som exercerer og holder Skyde-
øvelser og ogsaa drager endeel Disciple til sig, som ikke hude
de to nævnte voldsomme Legemsøvelser, men i det hele beha-
ger den større Tvang, som Korpsset nødvendigviis paalægger,
ikke Disciplene. Iaar driver Exercitsen mange ud igjen.
Endelig er der forskjellige Boldtspil for de mindre Disciple.
Derimod er der intet Gymnastikhuus og ingen befalet Gym-
nastik.

Alle ere enige om, at disse forskjellige Legems-
øvelser i fri Luft udøve en særdeles gavnlig Indflydelse,
ikke blot, som enhver kan begribe, paa Sundhedstilstanden, men
ogsaa paa hele den moralske Tone ved Eton. De formindste
Drivernes Antal og modvirke alle saadanne Udsteielsler, til
hvilke en stor Flok Drengene med megen Fritid til sin Raa-
dighed ellers let vilde kunne forfalde. Den overstrømmende
Livskraft hos 800 Drengene, som slippes ud af Skolens Baand,
finder en naturlig og sund Afledning i disse kraftige Øvelser,
og Sviir, Spil, Tobaksrygning, ørkesløst Driveri og uvorne
Drengestreger ere derfor yderst sjeldne, ja næsten ukjendte ved
Eton. Og skjøndt det efter vore Forhold er en dyr Sag at
tage ivrigt Deel i Legene, især i Roningen, saa koste samt-
lige Lege ved Eton med deres hele Udstyr dog ikke mere end
omtrent 12000 Rd. om Aaret, hvilket ikke er fuldt 15 Rd. i
Gjennemsnit for hver Discipel og i Virkeligheden en billig
Priis for flere Timers daglige sunde og styrkende Udspredeiser,
og vistnok ikke saa lidt mindre, end der her i Kjøbenhavn kan
gaae med til en Drengs Forlystelser, naar han ikke hører til
de ubemidlede Familier. Men ved Eton maa det endogsaa
kaldes saare lidt, thi har en Fader Raad til at give fra

1350 til 2000 Rd. for sin Søns Koft og Underviisning, foruden hvad hans Klædedragt og Besøg i Hjemmet koste, faa kan han jagtens anvende en Snees Daler eller det dobbelte paa hans Udspredelser. Det er desuden ikke de Disciple, som ere ivrige ved Naren eller ved Boldspillet, som bruge mange Penge ved Eton. Det er netop de dorste Drivere, der ere Etons værste Folk, dets onde Elementer, ligesom de ere enhver Skoles, thi det er dem, der lede og ledes i Fristelse. Skoledisciple med 4—500 Rd. i Lommen, som ikke bestille noget, ere meget farlige Personer, og Eton har uheldigviis endeel, som udstyres paa en urimelig Maade med Lommepege af ubetænksomme og rige Forældre.

Vi have allerede bemærket, at der er en stærk Tilbøielighed ved Eton til at sætte Udspredelserne over Studierne og betragte Flid paa Legepladsen og i Baadene som ligesaa for tjenstlig som Flid paa Skolebankene. „Det var rart“, siger en Lærer, „hvis vi kunde faae dem til at være ligesaa ivrige ved deres Skolearbejde.“ Denne Tanke vender hyppigt tilbage i Lærernes Udtalelser. Det fremgaaer deraf, at den overveiende Hang til legemlige Øvelser, som karakteriserer Eton, har nedstemt den Respekt, hvormed en ordenlig Discipel ellers betragter Skolens Gjerning, og svækket Eysten til Studierne i en utilbørlig Grad. Det er en finuf Opgave, som er stillet denne Skole, ved det rette Valg af Midler at gjenoplive Samvittighedsfuldheden, Fliden og Interessen for Skolearbejdet uden at svække den Sands for sund legemlig Virksomhed og den deraf udsprungne eller dog derved styrkede sædelige og gode Tone, som er noget af det incest tiltalende ved Eton.

Kommissionen deler den almindelige Beundring af de athletiske Lege: „Cricketpladsen og Fodboldtemarken,“ siger den, „ere ikke blot Øvelses- og Forlystelsessteder, men bidrage

til at uddanne nogle af de bedste sociale Egenskaber og mandige Dyrer og indtage derfor i den engelske Skoleopdragelse en vigtig Plads ved Siden af Skolen og Kosthuset. Denne Betydning er almindelig anerkjendt. Der indrømmes de legemlige Øvelser en rigelig Tid, og Skoleautoriteterne yde dem al mulig Opmuntring. En Bestyrer, som selv har været en af „de Elleve“, vil neppe i senere Aar betragte Spillet med Ligegyldighed; selv de, som beklage, og det vistnok ikke uden Grund, at det er drevet til en saadan Grad af Konstnerisk Fuldkommenhed, at det udkræver fagmæssig Undervisning, vilde ikke være lidet bedrøvede, hvis deres Drenges Interesse for det skulde slappes, og de, som ere allerivrigst for, at deres Disciple skulde bestille noget, ere ikke mindre optagne af Ønsket om at see dem lege af Hjertens Grund og med fuld Øyst. Regnen kan drives for vidt, og vi frygte for, at det er Tilfældet med nogle Skoler. Det finder Sted, naar Erikskøbet er tiltaget i den Grad, at det optager næsten hele Drengens Interesse og en meget stor Deel af hans Tid i en betydelig Deel af Aaret; og det finder ganske sikkert Sted, naar det er kommet saavidt, at han betragter Regnen som ligesaa vigtig som Studiet og indbilder sig, at han kan bøde paa Forsømmelighed ved sit Skolearbejde ved forøget Iver for Regene.“

Det er altsaa ogsaa indrømmet, at man er gaaet til Yderlighed med dette System ligesom med Monitor- og Tutor-systemet. Det kan ikke negtes, at Fremmeelsen af Sundheden og Udviklingen af Legemskraften næsten synes at være bleven en Hovedopgave for Forældrenes og Skolernes Bestræbelser, men vi ville atter her vogte os for at spotte og for at dvæle med Velbehag ved Udskeielserne istedetfor at lade os belære af den rigtige Tanke, der ligger i Systemet. De legemlige Øvelser ere upaatvivlelig den bedste Modvægt baade

mod det tomme og ørkesløse Drivveri, som er mangen Drengs største Ulykke, og mod den ubændige Lyft til at hange over og begrave sig i Bøgerne, som mangen flittig eller eenfidiigt opdragen Stuedreng hengiver sig til til Skade for sin legemlige Udvikling. Mangel paa rigtig Interessee her i Landet for legemlige Øvelser eller Mangel paa Veilighed og Opfordring til at hengive sig til dem med fuldkommen Frihed og ubunden Lyft have vistnok frembragt et langt større Antal Dreng og unge Mennesker af begge disse Slags ved vore lærde Skoler, end der findes ved de engelske. Vi ere altfor tilbøielige til at anspore, beundre og fremvise til Efterfølgelse de Disciple, som stadigt ruger over Bøgerne, istedetfor at holde dem tilbage og søge at lede endeel af deres Virksomhedslyst over i andre og for Legemets Udvikling gunstigere Kanaler. Og vi søge endnu mindre at vække Energiien hos dem, for hvem Studierne ikke have eller endnu ikke have faaet nogen Tiltrækning, ved at aabne dem en let og berettiget Udgang til sund og opmuntrende legemlig Virksomhed. Det er ingen tom Indbildning, at mangen En, som nu gaaer og sløser sin Tid hen og bestiller ingenting, vilde kunne vækkes til en større aandelig Virksomhed ved legemlige Øvelser i fri Luft. Den livlige Bevægelse, den friske Luft, den friskere Strømning af Blodet vilde fremkalde noget mere end et blot animalisk Liv og give sig tilkjende i større aandelig Bevægelighed. At vække Interessee hos et ungt Menneske er at vække ham til Liv, og der er idetmindste Haab om, at dette Liv ogsaa vil yttre sig i Skolegjerningen.

Ulykkeligviis ere vi i Løbet af en eller to Menneskealderne snarere gaaede tilbage end fremad med Hensyn til den studerende Ungdoms physiske Opdragelse. De gamle nationale Lege paa Mark og Fælled forsvinde mere og mere. Istedet=

for som i England at opmuntre og understøtte dem af al Magt har man snarere gjort det modsatte. Ingen synes idetmindste at have været sig bevidst, at der i disse frie Øvelser laae en Kilde til sund og sædelig Indflydelse, som man ikke burde lade aldeles tørre ud. Hverken Kommuner eller Skoler have ladet det være sig magtpaaliggende itide at sikke sig store Pladser til Boldspillet — dette i sine forskjellige Former vistnok meest udprægede folkelige Spil hos os — og Byerne, hvori Skolerne ligge, ere efterhaanden blevne saa store, at Afdgangen til passende frie Steder for Bøgene er bleven vanskelig, her i Kjøbenhavn vel næsten umulig. Skolen henvendte længe udelukkende sin Opmærksomhed paa Disciplenss intellektuelle Udvikling og gjorde det efterhaanden vanskeligere og vanskeligere endog saa blot at finde Tid, selv om der havde været Plads. Og da Pædagogerne løftede deres Stemme mod en saa eenfaldig Ungdomsopdragelse — eller maaskee rettere, da man begyndte at frygte for, at Drengene uden tilstrækkelig Legemsøvelse engang i Tiden vilde komme til at danne daarlige Soldater — saa gjenoplivede man ikke de frie og sunde folkelige Forlystelser, men indforskrev fra Udlandet en kunstig og systematisk ordnet militær-gymnastisk Underviisning, som, idet den optraadte med et Skolefags Fordringer og Tvang, ogsaa udelukkede al Frihed i Valget baade af Tiden og Stedet og Øvelserne og altsaa tabte alt det tillokkende, som ligger i den frivillige Hengivelse til styrkende Adspredelser; en Underviisning fremdeles, som, idet den optoges i det ordenlige Skolekursus, i alle høiere Skoler næsten altid maatte meddeles i lukkede, lidet friske og til flige Øvelser ikke meget rummelige Sale og tilmed aldrig fik et saadant Omfang af Tid til sin Raadighed, at den kunde udøve nogen gennemgribende Indflydelse paa Disciplens.

legemlige Udvikling. Det er upaatvivleligt, at den nuværende gymnastiske Underviisning gjør sin Nytte, at den er meget bedre end slet intet og ikke vil kunne undværes, efterat Skolerne nu engang ere førte ind paa den og Legemsøvelser i aaben Luft ere gaaede saameget af Brug, som de ere; men det bør fastholdes, at den ikke kan erstatte den frie ved Bedtægter ordnede og kontrollerede Leg paa aabne Pladser, men burde høist kun være et Supplement til den, saaledes som ogsaa den engelske Skolekommission foreslaaer for de engelske Skolers Vedkommende¹).

Aar for Aar bliver det imidlertid vanskeligere at finde passende aabne og store Pladser til ungdommelige Lege i Kjøbenhavns nærmeste Omegn, thi saa ringe er Sandsen for saadanne Øvelser bleven, at det neppe vilde gaae at benytte de store Fælledes dertil uden Forstyrrelse fra øksesløse Drivere eller uvorne Drenges Side. Og i den Grad ere vi komne dybt ind i Nutidens Ungdomsopdragelse i Stue og ved Bog, at et Forslag til at aabne store Pladser til frie Lege og atletiske Øvelser for Ungdommen rimeligviis vil

¹) Ved de høiere Skoler i Kjøbenhavn med deres lange Skoletid, betydelige Hjemmearbeiden og deraf følgende megen Stillefiddens kan Gymnastikunderviisningen ikke siges at opfylde sit Formaal, før det er bragt dertil, at enhver Discipel har en Time daglig legemlige Øvelser paa Skolen. Det maa der arbeides hen til. — Hvad de Studerende ved Universitetet angaaer, har Studenterforeningen Vren af at have gjort det første Skridt ved at indrette et Gymnastiklokale for sine Medlemmer. Det er en lille Begyndelse, som man maa haabe vil føre videre. For Universitetet vil det være en smuk Opgave, naar de store Byggeforetagender ere tilende, som have bekræftet det i en Række af Aar, da ogsaa at sørge for Opførelsen af en Hal for legemlige Øvelser, der i Størrelse og Udstyr kan afgive et Mønster for saadanne Anstalter.

blive mødt med Skuldertræk fra Autoriteternes Side og med vantro Smil fra selve den Ungdoms Side, hvis Bedste det tilsigter. Spotte over det lærde Uvæsen, over Bogormene og Tilbederne af det døde Bogstav — det er der nok, som ere rede til, men ved den negative Virksomhed har man ladet det have sit Forblivende. Og dog er det ganske nødvendigt, at en større Frihed end den, der nu høves ved de lærde Skoler, tillige bliver en ordnet Frihed, hvis Benyttelse forud er sikret ved en Organisation af Friheden.

Der er imidlertid begyndt et Røre, om ogsaa svagt, saa dog føleligt. Trangen til at færdes i den frie Natur, frit og under frie Øvelser, synes at vaagne¹⁾. Skulde det da være umuligt at tænke sig, at Universitetet, Underviisningsministeriet, de store private Skoler og ogsaa Kjøbenhavns Kommune for sine Skolers Vedkommende i Forening traf Forholdsregler for itide at sikre Skoleungdommen og de Studerende ved Universitetet og de andre Højskoler Plads i Byens umiddelbare Nærhed til saadanne Øvelser som de her omtalte? Ere de store Fælleder i deres nuværende Omfang saa aldeles nødvendige for de militære Øvelser, at Krigsministeriet og Kommunen ikke skulde kunne overlade en halv Sneses Pladser paa et Par Tønder Land hver til saadant Brug ialtfald mod en rimelig Erstatning? Det nytter ikke, at man henviser Ungdommen til Rosenborg og Frederiksberg Have, thi Drengene idetmindste ville nu engang ikke

¹⁾ Efterat dette er nedskrevet, har der dannet sig en „Kjøbenhavnss Boldspil-Klub“ for Cricket- og Langboldspil, som benytter Østerfælled til sine Øvelser. Tiden vil vise, om det vil være nødvendigt for den at erhverve sig en privat Grund for at kunne spille i Ro; at Skolernes Disciple ikke ville kunne spille paa de aabne og for alle tilgængelige Fælleder uden at blive forstyrrede, derom er jeg imidlertid aldeles overbeviist.

spadsjere i afstufne Gange, men tumle sig frit udenfor dem, og en befalet Spadsferetour paa en Timestid, paa hvilken Drengen gaaer trevent ud, og fra hvilken han kommer træt hjem, eller — hvad der maaskee vil være hyppigere — en Drivetur nedad Østergade og Bredgade ere kun tarvelige Surrogater for et Par Timers muntre og frie Leg paa aabne Græspladser. Desværre er man netop i denne Tid saa optaget af Tanken om at tjene Penge ved Byggepladser, at det vel falder vanskeligt at vinde nogen for den Tanke at give Penge ud til Legepladser. Og dog maa det skee engang. Det er aldeles nødvendigt, at Ungdommen i en stor By beholder nogle grønne Pletter i Byens Nærhed, hvor den kan ligge og boltre sig i Græsset eller tumle sig frit uden frygt at faae et Polititilhold om ikke at gaae udenfor de afstufne Veie. Skee det ikke, vil man engang gribe til den samme Udvei, som man har benyttet i London og tildeels vel ogsaa i de andre store Stæder: at sende Sønner og Døtre bort fra deres Hjem i de befolkede og usunde Byer og lade dem tilbringe deres Ungdom fra det 10de til det 18de Aar ude paa Landet eller i de smaa Kjøbstæder under sundere Omgivelser. Det vilde maaskee være en heldig Udvei, men den staaer kun aaben for de mere bemidlede Klasser.

Det har ofte været Gjenstand for Forundring, at Studiet af de klassiske Sprog har indtaget en saa fremragende og indtil den seneste Tid endogsaa næsten den eneste Plads ved de høiere Skoler i England, uagtet Befolkningen med hele sin Kraft og med en tilsvarende Interesse kastede sig over de materielle Syssler, medens samtidig de mathematisk-naturvidenskabelige Fag, der syntes at maatte have den største Betydning for den tekniske Virksomhed, næsten fuld-

stændigt forsamtes. Efter hvad vi have fremstillet, kan en virkelig almindelig Interesse for Oldtidens Sprog og Kultur ikke have spillet nogen betydelig Rolle ved Bestemmelsen af denne nationale Forkjærlighed. Meget snarere maa vi vel sige, at Nationen gjorde saa glimrende Fremgang i de praktiske Sjøer og erhvervede sig ved dem en saadan Rigdom, Magt og Velvære, at den høiere Skole og dens Betydning aldeles forglemtes. De gamle Skoler, der med Nødvendighed vare begyndte udelukkende som Latinskoler, kunde derfor ubemærkede følge deres konservative Tilbøieligheder, de Hundreder af mindre Skoler, som de affødte i Tidernes Løb, fulgte trofast i Moder skolens Spor, og over dem alle stod som ærværdige Forbilleder de ligesaa forældede og eensidige Universiteter i Oxford og Cambridge. Denne almægtige Korporation af lærde Dannelseanstalter bestemte en engelsk Gentlemans Præg og rette Særkjende. De Nationers Sprog og Historie, som Politiken bragte dem i Berøring med, de Verdensdeles Natur og Betskaffenhed, som Handel og Kolonisation førte dem til, de exakte Videnskaber, paa hvis Resultater deres materielle Velvære i en væsenlig Grad opbyggedes, Livet i den Natur, i hvilken de dog fra gammel Tid holdt af at færdes — alle disse Ting behøvede dannede Engländerne ikke at kjende, og kjendte han dem, var det ofte, fordi Tilfælde eller Rigdom havde bragt ham paa Reiser eller paa anden Maade bødet paa hans mangelfulde Forberedelse i Skolen.

Men et Omslag i Nationens Stemning er aabenbart ifærd med at indtræde, efterat de senere Tiders livligere Berøring med Fastlandsnationerne har lært den, at det ikke staaer sig saa sikkert med den længe hævdede Overlegenhed i de tekniske Fag, og at den vel fuldkomne, men dog tildeels uvidenskabelige Praxis, hvorpaa hidtil den industrielle Virk-

fomhed har været begrundet, trænger til en Støtte baade i en theoretisk=videnskabelig og en theoretisk=kunstnerisk Underviisning. Det vilde være meget beklageligt, hvis den klassiske Dannelse i England skulde lide et alvorligt Knæk ved en stædig og taabelig Modstand fra de gamle Skolers og deres talrige Tilhængeres Side mod de reale Fags Op>tagelse blandt den høiere Skoles Underviisningsmidler, thi det er ikke usandsynligt, at det vilde være let at reise en alvorlig Opposition mod dem, og en saadan vilde let kunne feie den klassiske Underviisning aldeles ud af Skolerne eller idetmindste berøve den al dens Betydning som almindeligt Dannelsesmiddel. Kommissionen har indseet Nodvendigheden af ved hensigtsmæssige Reformer at fikke Skolerne mod en saadan Eventualitet; dens Forslag ere moderate, men de ere kun Henstillinger, ikke Befalinger, og det staaer i Skolernes Magt at afvise dem.

Som rimeligt og heldigt er, stiller Kommissionen Studiet af de klassiske Sprog og deres Litteratur — derunder indbefattet den gamle Historie og Geographi, — øverst i Skolens Kursus, men enhver Discipel skal have Underviisning i Religion og Mathematik i hele den Tid, som han tilbringer i Skolen. Mathematikunderviisningen skal omfatte baade Regning, Algebra, Plangeometri og Trigonometri, og der udtales det Ønske, at Kursus'et for de fremneligere Disciple udvides til den anvendte Mathematik og især til Elementerne af Mechaniken. I enhver Skole skal der tillige gives Underviisning mindst i eet levende Sprog, og det enten Tysk eller Fransk, og i een Green af Naturvidensskaben, og det enten Chemi og Physik eller Physiologi og Naturhistorie. I dette Sæt af Fag skal Underviisningen udstrække sig enten over hele Skolen eller over en væsentlig Deel af den. Der skal fremdeles gives alle Disciplene

Underviisning enten i Musik eller i Tegning i en større og betydeligere Deel af Skoletiden. Endelig skal der gives Priisopgaver i den nyere Historie som Dvælske i engelsk Stilskrivning.

Der skal anvises ethvert af de befalede Skolefag en passende Andeel i den almindelige Skoletid. Kommissionen foreslaaer følgende ugenlige Timetabel: Latin, Græsk, Religion og Historie 11 Timer, Mathematik 3 T., de levende Sprog 2 T., Naturvidenskab 2 T., Musik eller Tegning 2 T., ialt 20 ugenlige Timer, og Hjemmearbejdet skal have et saadant Omfang, at det omtrent kan optage et lignende Antal Timer.

Ingen Dreng skal kunne optages i Skolerne uden Adgangsprøve, og ingen Discipel opflyttes fra Klasse til Klasse uden en Prøve i alt det, som er læst i Klassen, dog med forskjellig Værdi for de førnævnte Faggrupper (Latin, Græsk, Religion og den gamle Historie ligesaa meget som alle de øvrige).

Klasserne ere latinske Klasser, men til Underviisning i Mathematik, levende Sprog og Naturvidenskaberne skal hver Klasse deles i Hold, som skulle være aldeles uafhængige af Klassens latinske Hold, og indenfor hvilke der finder Dyrkning Sted uden Hensyn til Fremgang i de gamle Sprog.

Priisbelønninger, Skolestipendier og Universitetslegater skulle i Almindelighed erhverves ved Konkurrence.

Kommissionens øvrige Forslag gaae ud paa at sikkre Skolens Bestyrer mod Indblanding fra Direktionens Side, idet det forbeholdes ham at udnævne og afskedige alle Lærere, at ordne Timefordelingen og Klasserne, at give Fridage, vælge Skolebøger og haandhæve hele den indre Disciplin, medens Direktionen skal bestyre Formuen, have Ophsynet med Kosthusene, Sundhedsvæsenet og Religionsunderviisningen,

fastsætte Betingelserne for Optagelsen i Skolen, indføre nye Fag eller afskaffe gamle og bestemme den indbyrdes Betydning af hvert Skolefag. Fremdeles foreslaaer Kommissionen, at Lærerne skulle høres i alle Skolens indre Anliggender, at Udgifterne for Disciplene skulle søges nedfatte, at der skal holdes skarpt Die med Monitor- og „Fag“-væsenet, at Gjennemtøgningen af Lektier hos Tutor skal afskaffes, og at Offenheden i Skolens Anliggender skal søges fremmet ved, at det paabydes Bestyreren at føre fuldstændige Skolelister og indsende aarlige Beretninger om Skolens Tilstand til den overordnede Bestyrelse.

Disse Forslag maa i det Hele kaldes moderate. De bevare Continuiteten i Skolernes Udvikling ved at fastholde den klassiske Dannelse som Grundlag og indrømme de reale Fag en passende Betydning. Gaae Skolerne med Loyalitet og Iver ind paa deres Gjennemførelse, ville de Koster, der allerede have ladet sig høre mod den klassiske Dannelse i Almindelighed, sikkert atter forstumme. Hvis ikke, forestaaer der rimeligviis en Krise i den engelske Skoles Historie.

Efterretninger

om

Metropolitanskolen

for

Skoleaaret 1865—1866.

Af

B. Borgen,

Statsraad, Skolens Rector.

Examiner.

I. **Afgangsexamen 1865.** Ved Ministeriets Skrivelse af 9de Juni blev det meddeelt, at den skriftlige Deel af Afgangsexamen for Aaret 1865 vilde være at afholde Torsdagen den 22de, Fredagen den 23de og Mandagen den 26de Juni, samt at det, da Underviisningsinspecteuren ikke vilde faae Leilighed til at overvære bemeldte Examens mundtlige Deel i Metropolitanaskolen, overlodes til Rector overeensstemmende med de gjeldende Regler at ordne det Fornodne med Hensyn til sammes Fastfattelse og Afholdelse. Denne Deel af Proven blev ansat til at foretages fra Fredagen den 7de til Torsdagen den 13de Juli incl.

3 Censuren ved denne Examen, hvis hidtil bestaaende første Deel nu, ifølge kongelig Resolution af 25de November 1864 (bekjendtgjort under 30te næstefter*), Post 2, var bleven ophævet, deeltogs udenfor Skolens Lærerpersonale: i Religion Slotspræst Schrader, i Historie Underbibliothekar ved Universitets-Bibliotheket Gundorph, i Mathematik og Naturlære Professor Holten og forhenværende Adjunct ved Haderslev lærde Skole Møller, i Hebraisk Pastor Hohlenberg.

*) See Skolesterr. for 1864—65 S. 55—60.

Til Afgangsexamens anden Deel indstillede sig følgende 25 Disciple, af hvilke 20 havde i Aaret 1863 underkastet sig denne Examens første Deel her i Skolen, 1 i Ronne høiere Realskole, 2 i Flensborg lærde og Realskole, 2 i Haderslev lærde Skole:

1. Herman August Larsen, 2. Niels Kjeldgaard Poulsen Lassen (1ste Deel i Flensborg Skole), 3. Carl Julius Salomonson, 4. Niels Frederik Petersen, 5. Peter Jacob Johannes Petersen, 6. Svar Frederik Christian Ammitzbøll, 7. Mario Krohn, 8. Ernst Wilhelm Hegedahl Kjærulf (1ste Deel i Haderslev Skole), 9. Otto Waldemar Stüger, 10. Hans Christian Sørensen, 11. Johan Ludvig Carl Julius Thran, 12. Peter Ludvig Grandjean Ollgaard, 13. Albert Peter Vorgen (1ste Deel i Ronne Skole), 14. Jacob Hansen Bang With, 15. Peter Wedel Storm, 16. Jacob Cosmus Bræstrup, 17. Christian Marius Christensen, 18. Carl Christian Jacob Friis, 19. Holger Henrik Herholdt Drachmann, 20. Carl Gustav Wilhelm Heinrich Stemann (1ste Deel i Flensborg Skole), 21. Wilhelm Marcel Benzon Bang, 22. Victor Julius Ludvig Evers, 23. Carl Frederik Gustav Torst, 24. Johannes Discher Diogenes Mucius Scavola Schnittger, 25. Detlev Christian Rumohr (1ste Deel i Haderslev Skole).

Fremdeles indstillede sig til samme Prøve tvende Privatister: 1. Lars Nicolai Waldemar Larsen, Søn af Grosserer Larsen i Ringsted, hvilken Candidat i Aaret 1863 havde taget Examens første Deel ved Sorø Akademies Skole, 2. Examinatus juris Julius Joseph Zeilau, der i Aaret 1863 havde taget første Deel af Afgangsexamen ved Univer-

fitetet. Den første af disse Candidater var anmeldt af Cand. mag. F. C. B. Dahl og Cand. theol. F. P. J. Dahl, den sidste af Cand. philos. A. Sepsen.

Den under Nr. 25 nævnte Candidat forlod Examen efter Prøven i eet Fag af den mundtlige Deel, den sidstnævnte af Privatisterne efter at have fuldendt den skriftlige Deel.

A. Skriftlig Prøve.

Torsdagen den 22de Juni, Formiddag: Udarbejdelse i Modersmaalet (Opgaven hentet fra en i Skolen meddeelt Rundskab): „Det karthagiske Folks Oprindelse, Charakter, Forfatning og Skjæbne indtil de puniske Kriges Begyndelse.“

Eftermiddag: Arithmetisk Opgave: „Først udvikles de Formler, der ligge til Grund for Theorien af Quotientrækker (geometriske Progressioner), derpaa forklares disse Formlers Anvendelse saaledes, at det sees, hvilke og hvor mange Størrelser vedkommende disse Rækker der maa være givne for at andre skulle kunne findes, og endelig bestemmes til Exempel den Quotientrække, som begynder med 1 og ender med 177147 og hvis Led have Summen 265720.“

Fredagen den 23de Juni, Formiddag: Latinsk Stil:
„Derfom vi troe Plutarchs Beretning i Skriftet om Broderkjærlighed, have Perserkongen Xerxes og hans Broder Ariamenes givet et meget smukt Exempel paa den Dyd, hvorom der handles i dette Skrift, og paa Afgjørelsen¹⁾ af Strid om Kongedømmet uden Vold og Vaaben. Da Darius, Hystaspes's Son, var død, gjorde baade Xerxes og Ariamenes Fordring paa Regjeringen, den sidste, fordi han var den ældste af alle Darius's Søner, den første, fordi han var den ældste af dem, som vare fødte Darius, efterat

han havde faaet Regjeringen, af Astosja, Cyrus's Datter, som han som Konge havde taget tilægte. Xerxes, som var tilstede i Susa²⁾, blev strax udraabt til Konge; men Ariamenes, der bestyrede Medien, drog ned til Persien for at forsvare sin Ret, ikke med Vaaben, men ved Lov og Dom, og da Xerxes sendte Gesandter til ham, som skulde bringe ham kostbare Foræringer og love ham, at han skulde indtage den første Plads næst efter Kongen, svarede han, at han ikke kunde afstaae sin Ret, men at ogsaa han, hvis han blev Konge, vilde holde alle sine Brødre i Ære og imellem dem Xerxes som den første. Da ogsaa Xerxes tilbød at adlyde Lovene og Dommen, overdroge Perserne eenstemmig Artabanus, Broder til Darius, at domme om Riget imellem Brødrene. Han erklærede, efter at have hørt begges Tale, at Xerxes havde størst Ret. Da sprang Ariamenes strax frem, forte Xerxes til Thronen og tilbød ham, efter Persernes Skik, nedkastet paa Jorden, og fra den Tid af bevarede han en bestandig Trofskab mod sin Broder og faldt tappert kæmpende i Slaget ved Salamis. Saaledes fortæller, som sagt, Plutarch; men mod denne Fortælling strider, hvad der læses hos Herodot.

¹⁾ Substantivet Afgjørelse ndtrykkes i Latin ved en Participialform. ²⁾ Susa, Susorum. "

Eftermiddag: Geometrisk Opgave:

„At udvikle de forskjellige Tilfælde, som kunne opstaae, naar man, saavel ved Konstruktion, som ved Beregning, skal bestemme en Trekant af en Vinkel, en hosliggende og en modstaaende Side. Som Exempel findes den tredie Side, naar den givne Vinkel er 30° , den hosliggende Side 300 Alen og den modstaaende 210 Alen.“

Mandagen den 26de Juni, Formiddag: Udarbeidelse i Modersmaalet (Opgaven frit valgt): „Hvorvidt og

Hvorledes forandrer Folkenes Culturudvikling den dem omgivende Natur?"

Eftermiddag: Oversættelse fra Latin til Dansk:

(Locus excerptus ex interpretatione Latina libri Plutarchi de tranquillitate animi, compluribus mutatis.)

Id quoque non mediocriter tranquillitati animi obest, quod non moderatis et ad facultates nostras accommodatis appetitionibus utimur, sed, spe maiorum rerum concepta, deinde, quum conatus nostri successu caruerunt, fortunam et deos incusamus, non nostram, quod erat rectius, stultitiam. Neque enim is malam fortunam habuit, qui frustra bove leporem venatus est, neque ei, qui piscatorio rete cervum non cepit, malus adversatus est genius, sed stultitia et perversitas ea, quæ fieri non possent, tentandi. In culpa autem est amor sui, qui studium in omnibus rebus primas partes agendi ingignit et omnia insatiabili cupiditate amplectitur. Nam non modo simul divites et docti et robusti et in familiari convictu iucundi esse volunt et regum amici et principes urbium, sed male secum agi putant, nisi etiam canes et equos et gallos gallinaceos præstantes habeant. Dionysius, qui prior e duobus Syracusis dominatus est, non contentus, quod omnium suæ ætatis tyrannorum potentissimus esset, indignabatur, quod non Philoxenum poetam carminibus, Platonem disserendo superaret; itaque alterum in lautumias coniecit, alterum Æginam missum pro servo vendidit. Prudentior hac quidem in re Alexander Magnus fuit, qui, quum Crisson cursor in certamine dedita opera a rege se vinci passus esset, vehementer succensuit; ludibrio enim se habitum iudicabat tanquam inanis gloriæ et regi non valde optandæ cupidum.

lautumia, Steensfængslet (et i Klippen udhugget Fængsel i Syrakus).

Anm. Den i Overkriften tilføiede Bemærkning oversættes med-

B. Mundtlig Prøve.

Denne Deel af Examen blev afholdt overensstemmende med det i forrige Aars Skoleefterretninger S. 74—75 meddeelte Schema.*)

II. **Sovedexamen** blev afholdt Løverdagen den 1ste og Mandagen den 3die Juli, samt fra Onsdagen den 5te til Løverdagen den 22de (see Skoleefterretninger for 1864—65 S. 75—82).

III. **Salvaarsexamen** afholdtes med 7de Klasse A, den skriftlige Deel Fredagen den 15de og Løverdagen den 16de, den mundtlige fra Mandagen den 18de til Løverdagen den 23de December 1865.

Examen i Gymnastik afholdtes for indeværende Skoleaar Onsdagen den 16de Mai.

Disciplene.

I. Ved Afslutningen af Efterretningerne for forrige Skoleaar (see sammesteds S. 21—24) havde Skolen en Frequent af 218 faste, 11 midlertidige (229) Disciple. Efter

*) Ved Ministeriets Skrivelse af 7de Juli blev det, ifølge Rectors Indstilling, bifaldet, at Professor Holten og Adjunct Smith ved den mundtlige Prøve overtog Examinationen henholdsvis i Naturlære og Mathematik, idet Overlærer, Professor Petersen erholdt Tilladelse til paa samme Tid at begive sig paa en Reise i Anledning af en pludselig indløben Efterretning om, at hans ældste Søn andensteds laa farlig syg.

den Tid ere af de førstnævnte Disciples Antal følgende udgaaede. Under 14de Juli 1865 bleve af de ovenfor S. 82 anførte Candidater 24 dimitterede til Universitetet (1—24). Endvidere udmeldtes for indeværende Skoleaars Begyndelse: af 7de Klasse A: 25. Detlev Christian Rumohr, 23de Juli; — af 6te Klasse: 26. Sorgen Karl With, 18de Juli, 27. Emil Carl Peter Thrane, 23de Juli, 28. Anders Sandøe Ørsted, 25de Juli, 29. Peter Christian Julius Søller, 18de August, 30. Frederik Vilhelm Michelsen Mathiesen, 19de August; — af 4de Kl.: 31. Frederik Christian Haugsted Høst, 22de Juli, 32. Carl August Julius Sorgen, 24de Juli, 33. Sophos Helenos Elvius, 25de Juli, 34. Frederik Christian Hoskjær Trap, 6te August, 35. Carl Wigand Lose, 22de August; — af 3die Kl.: 36. Vilhelm Carl August Berggreen, 27de Juni, 37. Ferdinand Brown, 30te Juni. — I Løbet af dette Skoleaar ere udmeldte: af 7de Kl. A: 38. Carl Vilhelm Steffensen, 26de August; — af 7de Kl. B: 39. Peter Martens, 15de Januar; — af 6te Kl.: 40. Ernst Baldemar Steffensen, 26de August, 41. Bernhard Thortsen, 18de Mai; — af 5te Kl.: 42. Peter Erasmus Lange=Müller, 20de December, 43. Niels Christian Alfred Lorenzen, 20de December, 44. Henrik Hans Christian Lauthrup, 23de Januar, 45. Axel Behrend, 29de Januar, 46. Jens Hornemann Krenschel, 23de Marts; — af 4de Kl.: 47. Nicolai Esmark Hagemann, 23de December, 48. Vilhelm Ferdinand Ammikhøll, 14de Januar; — af 3die Kl.: 49. Poul August Alexander Ros, 30te September; — af 2den Kl.: 50. Holger Neergaard, 30te October, 51. Carl Peter Rubeck Schøning, 30te November.

En Discipel, Frederik Carl Wilhelm Bardenfleth, afgik ved Døden den 17de August 1865.

Af de midlertidige Disciple udmeldtes den 28de Juli Christian August Dethleffen af 6te Klasse.

Derimod har Skolen haft følgende Tilgang af Disciple:

A. Ved Skoleaarets Begyndelse, den 23de August 1865, bleve af 59 anmeldte Aspiranter, af hvilke dog 4 atter bleve afmeldte og 2 ikke indfandt sig ved Afgangsprøven, 32 optagne; hvorhos endvidere de 10 tilbageblevne forhen midlertidige Disciple*) nu gik over til de faste Disciples Tal. De saaledes optagne 42 Disciple bleve indsatte i følgende Klasser:

3 VII Klasse B:

1. Peter Martens og
2. Philip Ernst Martens, Sønnen af forhenvarende Domprovst i Slesvig, nu fungerende Præst ved Frederiks tydske Kirke paa Christianshavn P. Martens. (Forhen Disciple i Slesvig Domskole). Den Førstnævnte atter udmeldt; see S. 87.

3 VI Klasse:

3. *Eugen Leopold Claudi Magnussen (see Skoleefterr. for 1863—64 S. 15).
4. *Ernst Baldemar Steffensen (see Skoleefterr. for 1864—65 S. 20). Atter udmeldt; see S. 87.

3 V Klasse A:

5. *Johan Dreckmann Krogh (see Skoleefterr. for 1864—65 S. 19).

*) Disse ere paa den efterstaaende Fortegnelse over optagne Disciple betegnede med *.

6. *Poul Christian Ludvig Helgen (see Skoleesterr. for 1864—65 S. 20).
7. Carl Wilhelm Boesen, Søn af Pastor Boesen, Præst ved Tugt- og Forbedringshuset paa Christianshavn, R. af D. (Forhen Discipel i Horsens lærde Skole).
8. Arnold August Blichert Kühnel, Søn af Professor A. M. A. Kühnel, forhen Forstander for det danske Skolelærer-Seminarium i Tønder. (Tidligere Discipel i Ribe Kathedralskole).

3 V Klasse B:

9. *Henrik Hans Christian Lantrop (see Skoleesterr. for 1864—65 S. 20). Atter udmeldt; see S. 87.
10. *Conrad Frederik Valdemar Schmidt-Phiselledes (see Skoleesterr. for 1864—65 S. 20).
11. Peter Erasmus Lange-Müller, Søn af Høiestretsassessor, Etatsraad D. F. Müller, R. af D. Atter udmeldt; see S. 87.
12. Eduard Henrik Neergaard, Søn af Ritmester i Gardehusar-Regimentet S. J. Neergaard, R. af D. (Forhen Discipel i Frederiksborg lærde Skole).
13. Christian Wiehe, Søn af afgangne Rector ved Frederiksborg lærde Skole, Dr. philos. F. B. Wiehe. (Forhen Discipel i Aarhus Kathedralskole).

3 IV Klasse:

14. *Axel Herman Christian Hansen (see Skoleesterr. for 1863—64 S. 15).
15. *Frederik Joachim August Helgen (see Skoleesterr. for 1864—65 S. 20).
16. *Hans Detlef Christian Valdemar Krogh (see Skoleesterr. for 1864—65 S. 20).

3 II Klasse:

17. *Carl Anton Ferdinand Schmidt = Phisicked
see Skolefterr. for 1864—65 S. 20).
18. Poul Baldemar Hertz, Søn af Professor H. Hertz.
19. Holger Neergaard, Broder til Nr. 12. Atter ud-
meldt; see S. 87.

3 I Klasse:

20. James Makee Anthon, Søn af afgangne Consul
J. A. Anthon.
21. Frants Wilhelm Benthien, Søn af kongelig Ca-
pelmusicus C. T. Benthien.
22. Tørgen Ditleff Bondesen, Søn af Skolebestyrer
J. H. Tauber Bondesen.
23. Frederik Peter Brix, Søn af Bestyrer af Efter-
slægtselskabets Realskole C. E. Brix, R. af D.
24. Johan Peter Ferdinand Carstensen, Søn af
Proprietair P. B. F. Carstensen til Hersomgaard i Mar-
huus Stift.
25. Carl Niels Eschricht og
26. Frederik Wilhelm Eschricht, Søner af afgangne
Materialist C. N. Eschricht.
27. Johan Felix Gade, Søn af Professor N. B. Gade,
Organist ved Holmens Kirke, R. af D.
28. Carl Christian Gammeltoft, Søn af Borgemester,
Justitsraad J. C. J. Gammeltoft, R. af D.
29. Alfred Victor Gjelstrup, Søn af Skrædermester
A. S. Gjelstrup.
30. Gustav Frederik Heilbuth, Søn af Kammer-
assessor F. F. C. Heilbuth, Fuldmægtig under General-
decisoratet for Postvæsenets Regnskabsvæsen.
31. Edvard Emil Hornemann, Søn af Professor Dr.
med. C. S. C. Hornemann, R. af D. og Dbn.

32. Andreas Frederik Julius Krebs, Søn af Overlærer og Inspector ved Metropolitanaskolen C. P. J. Krebs.
33. Frederik Sannes Villienfjold, Søn af Overretsassessor P. A. M. Villienfjold.
34. Andreas Linde, Søn af Oberstlieutenant i Ingenieurcorpset F. G. Linde, R. af D.
35. Christian Elias Møller, Søn af Oberst C. R. Møller, R. af D.
36. Emil Petersen, Søn af Professor C. L. Petersen, Overlærer ved Metropolitanaskolen.
37. Elith Poul Ponsaing Neumert, Søn af Pastor A. B. C. Neumert, Sognepræst til Hølstebro og Maabjerg, Pleiesøn af Enkefrue, Professorinde Hagen.
38. Bjørn Stephensen, Søn af Etatsraad D. Stephensen, Departementschef i Justitsministeriet, R. af D. og Dbm.
39. Hans Peter Henrik Stilhoff, Søn af afgangue Skibscapitain P. C. H. Stilhoff.
40. Henrik Braëm Ussing, Søn af Professor Dr. philos. F. L. Ussing, R. af D.
41. Agathon Catharinus Matthæus Velschow, Søn af afgangue Professor Dr. philos. H. M. Velschow, R. af D.
42. Ole Christian Enrique With, Søn af Grosferer B. With, Handelsagent, Traducteur og brasiliansk Viceconsul.

B. Endvidere bleve under henholdsvis 1ste December 1865 og 2den Januar 1866 i 2den Klasse optagne:

43. Jens Henrik Victor Pandrup, Søn af Viinhandler C. Pandrup.

44. Otto Simon Meisling, Søn af Kunstgartner P. C. Meisling.

II. Efter denne Afgang og Tilgang har Skolen nu en Frequent af 210 Disciple, hvilke i nærværende Dieblif (Mai Maaned) ere fordeelte saaledes:

VII Klasse A.

1. B. F. M. R. Norup, 2. Th. H. B. Jespersen, 3. H. L. Herk, 4. P. C. B. Meyn, 5. S. C. W. Engel, 6. S. W. Hornemann, 7. C. H. Rafn, 8. A. S. Fiebig, 9. T. A. Hansen, 10. A. S. B. Mollerup, 11. N. T. H. Meyn, 12. Th. A. Petersen, 13. S. A. Heiberg, 14. A. B. Regenburg, 15. D. A. Schleisner, 16. C. D. G. Plenge, 17. L. N. H. Otterstrøm, 18. F. C. Krebs, 19. C. A. Koføed, 20. S. A. Petersen, 21. H. Jepsesen, 22. C. Jacobsen, 23. C. Martens.

VII Klasse B.

1. E. Lange-Müller, 2. F. C. C. Ammitgåll, 3. C. Schjødt, 4. C. C. N. Warføed, 5. A. Friedenreich, 6. C. Krebs, 7. A. Esskildsen, 8. C. A. S. Zuul, 9. H. M. C. Bohn, 10. L. S. Herløw, 11. D. Bull, 12. S. Theodor Jensen, 13. S. C. A. Borch, 14. S. L. B. Steenstrup, 15. S. Theobald Jensen, 16. D. C. Carøe, 17. A. Viebmann, 18. C. H. Richter, 19. A. L. H. Gamøl, 20. L. Hammeken, 21. C. S. Lunn Dahl, 22. H. F. Buhl, 23. Ph. C. Martens, 24. P. C. G. Harboe, 25. B. F. Lütken, 26. N. N. Eibe.

VI Klasse.

1. C. L. C. Magnussen, 2. N. T. A. Thomsen, 3. S. L. A. Rothe, 4. S. S. Voigt, 5. L. B. Nielsen, 6. N. B. Westergaard, 7. H. C. C. Holten, 8. C. B. Bondo, 9. C. S. Jansen, 10. F. P. B. Buhl, 11. F.

A. Schaumburg, 12. H. E. Levy, 13. B. F. Kemp, 14. S. D. A. Friis, 15. C. G. Schack, 16. L. F. Mygge, 17. H. B. Melchior, 18. B. Johansen, 19. D. S. B. Heilbuth, 20. S. E. Holm, 21. H. F. G. Boufils.

V Klasse A.

1. A. A. B. Kühnel, 2. L. E. E. Gundorph, 3. L. E. F. Suul, 4. S. D. Krogh, 5. G. Linde, 6. H. F. L. M. Iversen, 7. H. F. Nech, 8. H. E. N. Crone, 9. H. E. Nissen, 10. S. Lauritzen, 11. P. E. L. Helken, 12. B. E. Gamæl, 13. E. B. Boesen, 14. F. E. E. Nielsen, 15. E. G. Brøndsted, 16. F. Hei=berg, 17. E. B. Svane, 18. S. G. Bolwig, 19. A. E. Delbanco, 20. E. L. Petersen.

V Klasse B.

1. E. P. F. Jørgensen, 2. H. P. Sletting, 3. E. F. A. Bachevold, 4. T. N. Lange, 5. P. F. B. Fre=dericksen, 6. A. B. E. Rjølhede, 7. E. E. Hedemann, 8. G. A. Andresen, 9. B. E. Rothe, 10. D. F. F. Møller, 11. E. Wiche, 12. A. Sørensen, 13. B. Dahlerup, 14. Th. L. Levinsen, 15. E. F. B. Schmidt=Phjeldeck, 16. E. H. Neergaard.*)

IV Klasse.

1. G. P. B. Kemp, 2. H. N. Kemp, 3. D. W. E. Tulinius, 4. D. P. A. Bohn, 5. S. E. E. Velschow, 6. S. F. Gammeltoft, 7. B. D. Prior, 8. H. B. Thom=

*) Denne Discipel indtager den nederste Plads i Klassen, fordi han paa Grund af en ved Sygdom forarsaget Fraværelse ikke har kunnet erholde nogen Hovedcharakter for vedkommende Maaned, hvilket ogsaa er Tilfældet med Nr. 25 af 4de, Nr. 24 af 2den og Nr. 24 af 1ste Klasse.

fen, 9. F. F. D. Fochumfen, 10. A. Suenfon, 11. P. S. Bondesen, 12. S. Schlichtkrull, 13. F. S. A. Helken, 14. B. S. B. Petersen, 15. L. H. Anthon, 16. S. F. Eschricht, 17. P. B. B. Steenstrup, 18. H. D. C. B. Krogh, 19. B. C. Holm, 20. B. C. A. L. Bøytler, 21. A. H. C. Hansen, 22. H. A. B. Kothe, 23. H. G. Afzelius, 24. S. Simony, 25. G. P. Linde.

III Klasse.

1. N. Müller, 2. A. F. D. H. Dlusfen, 3. C. S. Ussing, 4. S. H. Schrader, 5. C. C. B. Vooft, 6. W. S. S. Hornemann, 7. H. L. Westergaard, 8. P. G. C. Neuman, 9. G. Philipsen, 10. F. L. C. Horries, 11. A. B. Doberck, 12. P. S. C. Hansen, 13. H. C. S. Gram, 14. S. F. v. Osten Hacke, 15. S. H. Paulli, 16. A. A. Suul, 17. L. N. M. Dithmer, 18. C. B. M. Dirik, 19. M. C. Arnholz, 20. C. C. H. S. Holten, 21. S. G. F. Bornemann, 22. C. D. S. Dirik, 23. Einar Suenfon, 24. C. Irminge, 25. H. C. Belschow, 26. G. L. Bull, 27. C. S. Stub, 28. C. A. Weilbach, 29. A. L. F. C. S. Bruhn, 30. S. L. B. Prior, 31. C. C. Jensen.

II Klasse.

1. S. A. Fjellstrup, 2. B. M. Gundorph, 3. A. C. Boek, 4. C. Bondesen, 5. S. P. F. Ringberg, 6. D. L. B. Dahlerup, 7. F. A. N. Hoppe, 8. P. G. C. Liebe, 9. S. F. D. Ravn, 10. S. F. C. M. W. Brix, 11. C. Pinstow, 12. F. L. G. D. de Souquières, 13. C. Michelsen, 14. C. F. B. Schwarzkopf, 15. P. B. S. Bondo, 16. H. C. M. L. Fridericia, 17. C. F. Jespersen, 18. C. A. F. Schmidt-Phisfeldck, 19. S. H. B. Pandrup, 20. B. G. Klee, 21. D. S. Meis-

ling, 22. C. H. R. Hagen, 23. P. W. Herz, 24. F. Wolfhagen.

I Klasse.

1. J. D. Bondesen, 2. H. B. Ussing, 3. F. P. Brix, 4. C. E. Hornemann, 5. F. S. Villienfjold, 6. H. P. H. Stilhoff, 7. Eigin Suenfon, 8. C. E. Møller, 9. A. F. S. Krebs, 10. C. P. P. Neumert, 11. F. W. Eschricht, 12. J. F. Gade, 13. C. E. Sammeltoft, 14. C. N. Eschricht, 15. D. C. E. With, 16. J. P. F. Carstensen, 17. F. W. Benthien, 18. A. B. Gjelstrup, 19. C. Petersen, 20. A. C. M. Velschow, 21. B. Stephenfen, 22. G. F. Heilbuth, 23. J. M. Anthon, 24. A. Linde.

Præterpersonalet.

Ved allerhøieste Resolution af 4de September 1865 blev Adjunct Peter Jacob Petersen allernaadigst beskikket til Overlærer ved Skolen.

Under 16de Januar 1866 blev Adjunct Johan Frederik Anton Martinus Caroe allernaadigst udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Den 8de Mai d. A. døde Skolens almeenagtede Gymnastiklærer, Capitain Jonas Ferdinand Holmsted, som med ualmindelig Dngtighed havde ledet denne Underviisning siden Aaret 1848. Hans Plads er, overeensstemmende med den af Ministeriet under 28de Mai d. A. approberede Indstilling, bleven overdraget til hidtilværende Gymnastikasistent, Lieutenant, Dbm. Frederik Wilhelm Andersen.

Under et for Rector indtruffet Sygdomsforfald. blev, med Ministeriets Samtykke, hans Underviisningstimer i 7de Klasse A fra 29de Januar til 26de Februar besørgede af Overlærer, Inspector Krebs.

Underviisningen.

I. § Henhold til den kongelige Resolution af 25de November 1864 samt de tvende dertil knyttede Circularskrivelser fra Ministeriet af 12te Decbr. f. A. og 20de Mai 1865 *) ere, som Resultat af indbyrdes Overveielse i dertil afholdte Lærermøder og efter Ministeriets under 17de August f. A. meddelte Approbation af den derom gjorte Indstilling, fra indevarende Skoleaars Begyndelse følgende Forandringer foretagne deels i den hidtil bestaaende Underviisningsplan, deels i den i Skolen hidtil gjeldende Vedtagt.

Underviisningen i Religion som særskilt Fag er op= hørt med Udgangen af 6te Klasse, saaledes at i 7de Klasse — for indevarende Skoleaar dog kun i Klassens nederste Afdeling — alene er beholdt Læsning af det nye Testamente i Grundsproget under den af Ministeriet angivne Form for Behandlingen. Til dette Tiemed kan Skolen anvise 1 ugent= lig Time i hver af Klassens Afdelinger, medens dog i dette Skoleaar tvende Timer fremdeles, ligesom hidtil, have maat= tet forbeholdes denne Underviisning i Klassens øverste Af= deling, hvor Faget endnu ved den forestaaende Afgangsexamen vil være Gjenstand for Prøve.

Latinunderviisningen er begyndt i 2den Klasse,

*) See Skolefesterretn. for 1864—65 S. 55—61 og S. 62—65.

idet vi have meent, at en saadan tidligere Optagelse af denne Underviisning vil være end mere styrkende og betryggende for dens Fremme gennem Skolecurset. Der er til samme ansat 6 Timer i Begyndelsesklassen, saaledes at derhos Timetallet for dette Fag er blevet noget formindsket for de fleste af de øvrige Klasser. Som en Følge af denne Forandring er Begyndelsen af Underviisningen i Fransk udsat til 3die Klasse med et Antal af 3 istedetfor, som hidtil, 4 egentlige Timer. I de øvrige Klasser er der anvist dette Sprog det samme Timetal som forhen, og det synes ikke at kunne omtvives, at denne Underviisning, deels paavirket af den tidligere begyndte Underviisning i Latin, deels ved at fortsættes med 1 egentlig Time i 7de Klasse, vil ved Skolecursets Udløb have ført Disciplene i det Mindste til det samme Standpunkt, som det, der opnaedes ved den forhen bestaaende Ordning. Det vil i sidstnævnte Klasse være Læreren's Opgave under en raske fremisfridende Læsning at styrke og udvide Disciplenes Kundskab i Sproget ved Tilegnelse af et mere omfattende Ordforraad og Tilvænnelse til en lettere og friere Bevægelse gennem en given Text, saaledes at der derhos ved en passende Oekonomie i Behandlingen sørges for, at den hidtil indvundne grammatikalste Kundskab ikke forsømmes, men efter Omstændighederne forøges.

I Henseende til Underviisningen i Engelsk kan den i Ministeriets Circulairstrivelse af 20de Mai s. A., 3die Post, antydede Ordning af Forholdet mellem tvende Hold af Discipline ikke komme til Anvendelse i Metropolitan-skolen, hvor 7de Klasse er deelt i en overordnet og underordnet Afdeling, hver med særskilt Underviisning i alle Fag, saaledes at den Underviisning i bemeldte Sprog, der er begyndt i Klassens nederste Afdeling, ligefrem gjenoptages og fortsættes i den øverste. Det tør vel ventes, at Disciplene efter en forud-

gaaende fleeraarig Underviisning i ældre og nyere Sprog ville ved 2 Timers ugentlige Veiledning i Engelsk gjennem de to sidste Skoleaar kunne opnaae en saadan Rundskab i Sproget, at derved samt ved senere fortsat Selvvirksomhed Afdgangen til den engelske Litteratur ikke vil blive dem vanskelig.

I Forbindelse hermed bemærkes, at vi, efterat hver Klasse hidtil i Reglen har havt et Antal af 38 ugentlige Skoletimer, have søgt at reducere dette Antal til 36, hvilket Forsøg vi haabe at være lykkedes saaledes, at den Indskrænkning, det paa enkelte Steder har medført, ikke berøver Underviisningen den fornødne Styrke. Dog have de tvende Afdelinger af 7de Klasse paa Grund af den hebraiske Underviisning, der er lagt udenfor den regelmæssige Underviisningstid, fremdeles maattet beholde det hidtil bestaaende Antal af 38 Timer, hvorimod 1ste Klassen Skoletid har kunnet indskrænktes til 35 Timer om Ugen. Det har endvidere været muligt ved den nuværende Fordeling at forøge Antallet af de ugentlige Gymnastiktimer for 2den Klasse til 3, for første Klasse til 4. Derimod er Sangunderviisningen bleven ansat med 4 istedetfor 5 Timer ugentlig, idet en Time, der hidtil uden synderligt Udbytte har været anvendt for, om muligt, at fremhjælpe de Disciple, hos hvilke ingen, eller dog kun en ringe Sangstemme endnu havde udviklet sig, maatte antages for i Sagens Interesse helst at burde opgives.

Fag- og Timefordelingen har i indeværende Skoleaar været følgende:

1. Rector: Latin i VII Kl. A.....	10 Timer.
2. Overlærer, Professor Petersen: Matematik i VI Kl., V Kl. A-B, III Kl., Naturlære i VII Kl. A-B.....	23 —
3. Overlærer, Inspector Rrebs: Latin i VI og III Kl., Hebraisk i VII Kl. A-B....	22 —

4. Overlærer Fogh: Geographie i VI Kl., V Kl. A-B, IV Kl., Naturhistorie fra I til VI Kl.	22	—
5. Overlærer P. Petersen: Tydsk i IV og III Kl., Latin i V Kl. B, Græsk i VII Kl. A og V Kl. A.	23	—
6. Overlærer Jensen: Dansk i V Kl. A-B, Religion i alle Klasser.	22	—
7. Adjunct Carøe: Fransk fra III Kl. til VII Kl. B, Engelsk i VII Kl. B, Geographie i III, II og I Kl.	21	—
8. Adjunct Kerrn: Dansk i III Kl., Latin i IV og II Kl., Græsk i VI Kl.	22	—
9. Overlærer Fibiger: Dansk i II Kl., Tydsk i V Kl. A-B, Latin i V Kl. A, Græsk i VII Kl. B.	23	—
10. Adjunct Smith: Matematik i VII Kl. A-B*) og IV Kl., Regning i II og I Kl., Tegning i III, II og I Kl.	25	—
11. Adjunct Arentzen: Dansk i VII Kl. A-B, VI, IV og I Kl., Tydsk i I Kl.	18	—
12. Adjunct Bergmann: Historie i alle Klasser.	23	—
13. Const. Adjunct, Collaborator Blichert: Tydsk i VI og II Kl., Latin i VII Kl. B, Græsk i V Kl. B og IV Kl.	24	—

*) Ved Skrivelse af 13de Septbr. f. N. blev det efter Indstilling af Ministeriet bevilget, at Adjunct Smith for indeværende Skoleaar overtog Undervisningen i Astronomie i 7de Klasse, dog saaledes, at Examinationen i Faget ved Afgangsexamen foretoges af Overlærer, Prof. Petersen under Set med Examinationen i Naturlære.

14. Time lærer Minzi: Skrivning fra I til IV Kl.....	10	—
15. Sanginspecteur, Professor Berggreen: Sang.....	4	—
16. Capitain Holmsted (Lieutenant Andersen) Riffelskydning i 4 Maaneder.....	11	—
	4	—

II. Efter hvad derom var indstillet, bevilgede Ministeriet under 13de Septbr. f. A., at Sorgenjens Varebog i Astronomie maatte lægges til Grund ved Underviisningen istedetfor den hidtil benyttede Varebog af Ramus.

III. Følgende er i dette Skoleaar gennemgaaet i de forskjellige Sprog og Vidensfaber:

Dansk. I Klasse: Funchs, Roginds og Warburgs Læsebog er benyttet til Oplæsning, Gjenfortælling og Analyse. Af denne og Fabricius' Samling af fædrelands-historiske Digte ere endeel Digte lærte udenad. Det Vigtigste af Boiesens forfattede Sproglære er gennemgaaet. 2 Dictatstile om Ugen. — II Klasse: Funchs, Roginds og Warburgs Læsebog er benyttet til Oplæsning og Analysering. Af Fabricius' Samling af fædrelandshistoriske Digte ere flere oplærte. En Time ugentlig er benyttet til friere Oplæsningsøvelser. En Stil ugentlig (ialt 35). — III Klasse: Af Holsts poetiske Læsebog ere følgende Digte lærte udenad: „De trende Børn“; „Cort Adeler“; „St. Laurentins“; „Schweizeren“; „Zinklars Bise“; „De tvende Kirkeaarne“; „Glæde over Danmark“; „Henrik og Else“; „Matrosen“: „Murad“ og „Den Undvegne“. Holsts profaiske Læsebog er benyttet til Oplæsning og Analyse; Boiesens Grammatik er repeteret. Dehleschlägers Aladdin er læst og gennemgaaet. 1 Stil om Ugen, (ialt 37). — IV Klasse:

Hovedforfatterne i den danske Litteratur ere gennemgaaede (efter Holsts profaiske og poetiske Læsebog). 3 Stile om Maaneden. — V Klasse A-B: Den nordiske Mythologi er gennemgaaet og nogle af Sagaerne læste. Der er skrevet to danske Stile om Maaneden. — VI Klasse: Litteraturhistorien indtil Holberg og hans Samtid (incl.), med Afbenyttelse af Thortsens Haandbog. 2 skriftlige Udarbejdelser om Maaneden. — VII Klasse B: Litteraturhistorien fra Holberg indtil dette Aarhundrede (med Afbenyttelse af Thortsens Haandbog). 2 skriftlige Udarbejdelser om Maaneden. — VII Klasse A: Partier af dette Aarhundredes Litteraturhistorie (med Afbenyttelse af Arenkens „Danske Digtere i det 19de Aarhundrede“). 2 skriftlige Udarbejdelser om Maaneden.

Lydf. I Klasse: Rungs Læsebog for de lavere Klasser S. 34—100. Det Vigtigste af Formulæren efter Simonfen. Holbechs og Petersens Materialier St. 1—10. 1 Stil om Ugen. — II Klasse. Rungs Læsebog S. 100—166; 169—182. Simonfens Grammatik (med Forbigaaelse af enkelte Affnit). Holbechs og Petersens Materialier, S. 10—17, 20—21, 23—30, 32—35 (med Forbigaaelse af en Deel Exempler). 1 Stil om Ugen. — III Klasse: Fibigers Læsebog S. 1—56 og S. 96—101. Det Vigtigste af Formulæren repeteret efter Simonfen. 14 Stile efter Holbechs og Petersens Materialier. — IV Klasse: Fibigers Læsebog S. 80—155. Det Vigtigste af Formulæren repeteret efter Simonfen. 14 Stile efter Holbechs og Petersens Materialier. — V Klasse B: Fibigers Læsebog S. 228—231, 358—387; Sammes Anthologie: Første Afdeling Stykkerne 17, 18, 33, 34, 35, 52; anden Afdeling Stykkerne 7, 8, 9, 13. Tredie Afdeling Stykkerne 2, 7, 8, 9. — V Klasse A: Fibigers Læsebog S. 228—231, 358—380. Sammes Anthologie: 1ste Afdeling Stykkerne

20, 22, 44—49, 52—53 b. I begge Afdelinger er Grammatiken mundtlig indøvet under Læsningen. Af og til er en Stil skrevet. — VI Klasse: Udvalgte Stykker af Fibigers *deutsches Lesebuch* og *deutsche Anthologie*. Grammatiken repeteret efter Simonsons Formulære og Syntax.

Fransk. III Klasse: Borrings *Manuel des enfans* S. 81—149; Ahns *Lesebog* S. 38—60, S. 75—81. Jagerslevs *Grammatik*: Adjectiver, Talord, Pronomina, Verberne, de regelmæssige og de uregelmæssige. 36 Dictater og Stile. Klassen har som Maanedslæsning læst af lettere franske Børnebøger fra 6 til 10 Sider; et vist Antal Gloser lærte. — IV Klasse: Jagerslevs *Lesebog* S. 1—20, 27—70. Af Borrings *Stileøvelser*s første Afdeling St. 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 29, 33, 35, 37, 39, 43, 47, 48, 49, 53, 54, 55 og af 2den Afdeling de fleste Exempler af St. 1, 3, 5, 7, 9, 11 og 13. Af Jagerslevs *Grammatik* de uregelmæssige Verber og Afsnittene, der angaae de Stykker, der af Borrings *Stileøvelser* ere brugte til mundtlig Oversættelse fra Dansk til Fransk. 27 Stile og Dictater. Klassen har som Maanedslæsning læst lettere franske Børnebøger (fra 8 til 16 Sider om Maanedes). — V Klasse A: Jagerslevs *Lesebog* S. 103—132, 139—162. Af Borrings *Stileøvelser* de fleste Sætninger af Stykkerne 41, 43, 45, 47, 49, 53, 55, 57, 59, 61, 63, 65, 67, 69, 70 og 71. Af Jagerslevs *Grammatik*: Adjectiver, Pronomina, Talord, Adverbier; repeteret de uregelmæssige Verber. 24 Stile og Dictater. Som Maanedslæsning er brugt forskjellige Forfattere (12—30 Sider). — V Klasse B: Jagerslevs *Lesebog* S. 106—123, 139—162. Af Borrings *Stileøvelser* de fleste Exempler af Stykkerne 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39, 41, 43, 45 og 47. 20 Stile og Dictater. Som Maanedslæsning

læsning er brugt forskjellige Forfattere (fra 12 til 30 Sider). Grammatik som i V Kl. A. — VI Klasse: De vanskelige Afsnit af Jørgensen's Læsebog. Borrings Stileøvelser ere brugte til mundtlig Oversættelse fra Dansk til Fransk. Jørgensen's Grammatik gennemgaaet. Klassen har som Maanedslæsning efter eget Valg opgivet større eller mindre Pensum (fra 10 til 20 à 50 Blade og derover om Maaneden). 24 Stile og Dictater. — VII Klasse B: Les Contes Scandinaves par Marmier; l'Avare de Molière.

Engelsk. VII Klasse B: Kepp's stories (ældre Udgave). Begyndt paa Quentin Durward of Walter Scott. Til Oversættelse fra Dansk til Engelsk er brugt Andersens progressive Øvelser. Rosings Grammatik er brugt. 23 Stile og Dictater. Alle skriftlige Arbejder med Undtagelse af 1 à 2 Engelske Stile om Maaneden i VII Klasse B ere skrevne paa Skolen.

Latin. II Klasse: Af Kerrns og Krebs's latinske Læsebog er læst og repeteret til S. 43; af Madvig's latinske Grammatik er læst og flere Gange repeteret den tilsvarende Deel af Formlæren. — III Klasse: Af samme Læsebog er læst og repeteret til S. 52; af Madvig's latinske Grammatik er læst og repeteret den tilsvarende Deel af Formlæren. Fra 1ste November er een ugentlig Time anvendt til skriftlige Øvelser. — IV Klasse: Af samme Læsebog er læst og repeteret 4de og 5te Afsnit; af Corn. Nep. (Kerrns og Krebs's Udg.) fra S. 51—102 og af Phædri Fab. (Møller og Thomsens Udg.) de første 30. Af Madvig's Gr. er den i forrige Aar læste Deel af Formlæren repeteret, og flere §§ og Anm. ere medtagne; af Ordfoiningslæren er læst og repeteret §§ 177—280, flere §§ og næsten alle Anm. ere forbigaaede. 2 Stile om Ugen, af hvilke den ene er skreven paa Skolen, ialt 74. — V

Klasse B: Caesar. de bello Gall. lib. I; Cicer. oratt. IV in Catil.; Ovidii metam. ed Bloch: Stykkerne I, II, III og VIII. Af Corn. Nep. curforist fra Conon til Agesil. incl. Af Madvig's latinske Grammatik er Formlæren indtil Verberne repeteret. Af Syntaxen er læst §§ 281—367. 58 Stile; 18 Versjoner. — V Klasse A: Cæsar. de bello Gallico lib. I; Cicer. orationes in Catil. IV. Af Bloch's Udvælg af Ovids Metamorphoses: Verdensaldrene, Deucalion, Cadmus, Phaethon, Actæon og Pentheus. Cæsar og Ciceros Taler ere jævnlig benyttede til Extemporallæsning. Grammatiken er udelukkende mundtlig indøvet. To egentlige Stile eller Versjoner, ialt 73. — VI Klasse: Liv. hist. lib. II; Ciceron. orat. pro lege Manilia; Virg. Aeneid. lib. IV. Som Extemporallæsning er læst 3die Bog af Cæsars Gallerkrig. Af Madvig's Grammatik repeteret hele Formlæren samt af Syntaxen §§ 177—280. 66 Stile og Versjoner. — VII Klasse B: Ciceronis orat. pro Archia poeta, pro Dejotaro; Sallust. de bello Jugurthino; Virgil. Æn. lib. II; Horat. Od. lib. I: 1—3, 6, 10—12, 15, 16, 19, 22, 24, 26, 27, 29—32, 37, 38; lib. II: 2, 6—9, 13—16, 18, 20; lib. III: 1—3, 5, 7—9, 13, 18, 23, 24, 28, 30; lib. IV: 3, 7, 8, 12, 15; Satir. lib. I: 6, 9; lib. II: 6; Epistol. lib. I: 1—10, 13, 14, 16. Til Extemporallæsning er benyttet Heinrichsens Opgaver. Madvig's Gram. § 325 ud. Udvalgte Afsnit af Bojesens Antiquiteter. 64 Stile, 8 Versjoner. — VII Klasse A: Ciceronis oratio pro lege Manilia, Cato major, cap. XIV ad fin., de officiis lib. II; Livii hist. lib. VII; Virgilii Aeneid. lib. III; Horatii Odar. lib. IV og Ars poetica; af Madvig's Carmina selecta: Catullus (med Undtagelse af X), Tibullus, Propertius (Eleg. I—VII). —

Tregders Litteraturhistorie er læst med Udeladelse af hele Partier eller enkelte Paragrapher. 50 Stile, 11 Versioner.

Til indeværende Aars Afgangsexamen opgive Candidaterne i Latin: Ciceronis oratio pro lege Manilia, orationes in Catilinam IV (men Herg, P. Meyn og N. Meyn saavel Talen for Roscius som de fire catilinariske Taler), orat. pro Ligario, orat. pro rege Dejotaro (men Talen for Dejotarus ikke læst af Martens); — ejusd. Cato major og de officiis lib. I, II; Livii hist. lib. V, VI, VII (men Norup, P. Meyn, N. Meyn, Rosfoed og S. Petersen II, VI, VII, Hausen III, VI, VII, Plenge I, VI, VII); Sallustii Catilina; Virgilio Aeneid. lib. I, II, III (men Norup, P. Meyn, Hausen, N. Meyn, Rosfoed og S. Petersen I, III, IV, Plenge I, III, V); Horatii Odar. lib. IV, Epist. lib. I, II med Ars poet.; af Madvig's Carmina selecta: Catullus (med Undtagelse af X), Tibullus, Propertius (Eleg. I—VII).

Græff. IV Klasse: Bergs græffe Læsebog, 1ste Afdeling, S. 5—43, med Forbigaaelse af Stykket C S. 27 og nogle enkelte Exempler; af de danske Stykker ere kun udvalgte Exempler medtagne indtil Verberne paa *mu*. Bergs græffe Formlære til de uregelmæssige Verber. — V Klasse A: Bergs græffe Læsebog for 2det Aars Cursus S. 33—62 („Aisopiske Fabler“ og „Mythiske Helte“); Xenophontis Anab. lib. III. Bergs Formlære repeteret. — V Klasse B: Bergs græffe Læsebog for 2det Aars Cursus, S. 33—62. Xenophontis Anab. lib. III. Bergs Formlære repeteret. — VI Klasse: Homeri Odys. lib. VI og VII; Herodot. lib. II til cap. 142, og Xenoph. Anab. lib. II extempore og cursorisk. Bergs Formlære er repeteret. — VII Klasse B: Herodot. lib. III; Platonis Apologia Socratis; Homer. Iliad. lib. VI; Af Stoll's Anthologie: de elegiske Stykker

af Kallinos, Tyrtæos, Mimnermos, Solon, Xenophanes og Theognis (de 20 første Stykker). Det fra forrige Skoleaar Manglende af Isokrates's Panegyrikos er læst forforist. — VII Klasse A: Lucian. ed. Fibiger: Somn. (p. 1—8) og dial. (p. 19—40); Hom. Odyss. lib. V. Plat. apol. Soer. Repetition af det Meste af det tidligere Væste. Bojesens græske Antiquiteter og Tregders Mythologi benyttede til Henviisning. En kort Udsigt over Kunsthistorien meddelte.

Candidaterne opgive til Afgangsexamen: Hom. Odyss. lib. IV, V (Martens XI) VI og VII (Hansen, Røfoed, N. Meyn, P. Meyn, Norup og S. Petersen lib. III, Jacobsenlib. I); Tregder: Anthol. Graeca, Eleg. p. 30—42, Epigramm. p. 43—48, Mel. p. 49—70 og Dram. p. 85—90; Xenoph. Anab. lib. I (Jacobsen lib. IV; Martens Herodot. lib. IV cap. 1—145); Herodot. lib. V; Plutarchi Aristides; Xenoph. Memorab. lib. I (Hansen, Røfoed, Norup og S. Petersen lib. II); Lucian. ed. Fibiger: Somn. (p. 1—8) og dial. (p. 19—40) (Hertz, N. Meyn og P. Meyn Xenoph. Memorab. lib. II); Platonis apol. Soer.

Hebraisk. VII Klasse B: Whittes Formlære; af Genesis de 4 første Capitler. — VII Klasse A: Genesis fra Cap. 18 Bogen ud; de 6 første Psalmer.

De 3 Candidater, som ere vedblevne at læse Hebraisk, opgive til Afgangsexamen Genesis og de 6 første Psalmer.

Religion. I Klasse: Balslevs Bibelhistorie, Jensen's Samling af Bibelsprog og udvalgte Psalmer af Hjorts Psalmer. — II Klasse: Balslevs Catechismus til den anden Artikel om Gjenløsningen; af Herslevs Bibelhistorie Oversigt over det gamle Testaments Skrifter og af disses specielle Indhold fra Skabelsen til Dommernes Periode; den bibelske Geographi Oversigt over det hellige Land. —

III Klasse: Balslevs Catechismus fra anden Troesartikel til Bogens Slutning; af Herslebs Bibelhistorie det gamle Testaments 5 sidste Perioder; den bibelske Geographi repeteret. — IV Klasse: Krog Meyers Lærebog fra § 1 til § 50, fra § 153 til § 164 incl. og fra § 50 til § 59; af Herslebs Bibelhistorie Oversigt over det nye Testaments Skrifter og disses specielle Indhold. — V Klasse A og B: Krog Meyers Lærebog fra § 1 til § 98 og desuden fra § 153 til § 164 incl.; af Herslebs Bibelhistorie Oversigt over det nye Testaments Skrifter og disses specielle Indhold. — VI Klasse: Krog Meyers Lærebog og Herslebs Bibelhistorie. — VII Klasse B: De 12 første Capitler af Matthæi Evangelium i Grundsproget. — VII Klasse A: Krog Meyers Lærebog og Lucas's Evangelium i Grundsproget.

Historie. I Klasse: Bohr's mindre Lærebog i Verdenshistorien: „Den gamle Historie.“ — II Klasse: Samme Bog „Middelalderens Historie og af den nyere Historie indtil Trediveaarskrigen incl.“. — III Klasse: Samme Bog S. 141 til S. 288. — IV Klasse: Bohr's Lærebog i Verdenshistorie „Den gamle Historie.“ — V Klasse: Bloch's Lærebog i Middelalderens Historie og Bohr's Lærebog i den nyere Historie indtil den franske Revolution med Forbigaaelse af de skandinaviske og slaviske Staters Historie. — VI Klasse: Danmarks Historie efter Allens Lærebog og Norges, Sverrigs, Ruslands, Polens og Ungarns Historier efter Bohr's Lærebøger. — VII Klasse B: Den franske Revolution efter Bohr, den gamle Historie efter Thrige og Middelalderens Historie efter Bloch. — VII Klasse A: Gjennemgaaet den nyeste Tids Historie (efter 1815) med Bohr's Lærebog som Grundlag. Repeteret Dan-

marks Historie og den almindelige Verdenshistorie efter Allen, Thrige, Bloch og Bohr.

Geographi. I Klasse: Ingerslevs kortedede Lærebog i Geographien: Europa og Asien. — II Klasse: Samme Bog: alle Verdensdelene. — III Klasse: Belshows Geographie: Europa indtil Spanien=Portugal. — IV Klasse: Samme Bog: Europa fra Spanien=Portugal og Asien indtil Persien. — V Klasse: Samme Bog: Asien, Afrika og Amerika indtil Vestindien. — VI Klasse: Samme Bog: det hele.

Arithmetik. I Klasse: De fire Regningsarter i ubenævnte og benævnte Tal. — II Klasse: Hele Broklaren. Reguladetri. — III Klasse: Steens „Elementair Arithmetik“, hele Bogen. — IV Klasse: Steens „Elementair Arithmetik“, forfra til Proportioner, med Tilføielser efter Reen Mathematik. — V Klasse A og B: Steens „Reen Mathematik“ S. 96—137. — VI Klasse: Samme Bog S. 152—233. — VII Klasse B: Steens „Reen Mathematik“: fra Figninger af høiere Grader og ud. — VII Klasse A: Repetition af den hele Arithmetik.

Geometri. IV Klasse: Ramus's Geometri: forfra til Cirklen. — V Klasse A og B: Samme Bog § 65—116, S. 53—110. — VI Klasse: Samme Bog § 117—136, S. 112—137, samt Repetition af hele Plangeometrien. — VII Klasse B: Hele Stereometrien efter Ramus's Lærebog og hele Trigonometrien efter Smiths. — VII Klasse A: Repetition af den hele Geometri, Stereometri og Trigonometri.

Naturhistorie. I Klasse: Lützens Begyndelsesgrunde: (Lærebog Nr. 1) Pattedyrene med Undtagelse af de Ordener og Familier, som ere trykkede med Petit, og alt, hvad der vedrører Tandforholdene. — II Klasse: Samme

Bog: Mennesket, Pattedyrene (uden nogen Udeladelse) og Fuglene. — III Klasse: Samme Bog: Krybdyrene, Padderne og Fiske. Vaupells Planteriget's Naturhistorie: Formlæren, dog med mange Forkfortelser. — IV Klasse: Samme Bog: Plantesystemet med Udeladelse af de fleste Familier, som ere trykkede med Petit. — V Klasse: Samme Bog: Planteanatomien og Plantefysiologien (ikke bestemt til Examination ved Aarsproven). Lütken's Begyndelsesgrunde (Lærebog Nr. 2): Leddyr og Bløddyr. — VI Klasse: Lütken's Begyndelsesgrunde (Lærebog Nr. 1): Hele Bogen, men med nogle Tillæg, især ved Hvirveldyrene. Vaupells Planteriget's Naturhistorie: Repeteret hele Bogen, ogsaa en del af de Familier, som ere forbigaaede i IV Klasse.

Naturlære og Astronomi. VII Klasse B: Orsted: „Naturlærens mekaniske Deel“ forfra til flydende Legemers Bevægelse S. 216. — VII Klasse A: Orsted's „Naturlærens mekaniske Deel“ fra S. 191 og „Naturlærens chemiske Deel“ efter Petersens Lærebog. Jørgensen's Astronomi.

Legning. I Klasse: Helsted's Tegneböger 1ste Hefte. — II og III Klasse: De sædvanlige geometriske Opgaver.

I Skrivning, ligesom ogsaa i Sang, Gymnastik og Svømning, har Underviisningen været fremmet som hidtil. Ligeledes ere Skrydeøvelser fortsatte med 7de Klasse's tvende Afdelinger overensstemmende med den derfor bestemte Regel.

Med den anordnede Præmiekyndning, som afholdtes den 10de Juni f. A., erholdt efternævnte i forrige Aar dimitterede Disciple de udsatte Præmier, der vare ansatte til et Antal af 4 og samtlige bestode i Bøger:

H. C. Sørensen.. . . .	1ste Præmie med 32 Points			
C. F. G. Torst	2den — —	31	—	
P. S. Petersen.	3die — —	30	—	
C. M. Christensen. . . .	4de — —	28	—	

Videnskabelige Samlinger.

I. Skolebibliotheket.

Siden Afslutningen af den i forrige Aars Beretning meddeelte Fortegnelse har Skolebibliotheket modtaget følgende Tilvæxt*):

- Aarsberetninger fra det kongelige Geheimearchiv, indeholdende Bidrag til dansk Historie af utrykte Kilder. 3 Bd. 5 H. Kbhavn 1865. 8.
- Aarsberetninger og Meddelelser fra Det Store kongelige Bibliothek. Udgivne af Chr. Bruun. 1 H. Kbhavn 1865. 8.
- **Æschylos*, *Orestias*, Trilogie af, metrisk oversat af P. D. Brøndsted. Udgivet af N. W. Dorph. Kbhavn 1848. 8.
- **Æschylos*, Agamemnon, Drama af, metrisk oversat af P. O. Brøndsted. Kbhavn 1842. 8.
- C. F. Allen, De tre nordiske Rigers Historie under Kong Hans, Christiern den Anden, Frederik den Første, Gustav Vasa, Grevefeiden, 1497—1536. 2 Bd. (Christiern den Anden, Konge i Danmark, Norge, Sverrig. 1513—1523. 1 Bd.) Kbhavn 1865. 8.
- Annaler for nordisk Oldkyndighed og Historie, udgivne af det kongl. nordiske Oldskr.-Selskab. 1861. 1862. 1863. Kbhavn 8.
- Archiv für Naturgeschichte, herausgeg. von F. H. Troschel. 30 Jahrg. 4—5 H., 31 Jahrg. 1—3 H. Berlin 1864—65. 8.

*) Af de anførte Bøger ere enkelte indkjøbte paa Auctionen efter afgangne Confessionarius Pauli; disse ere betegnede med Mark *.

- Archiv, pädagogisches, herausgeg. von W. Langbein. 7 Jahrg., 8 Jahrg. Nr. 1—4. Stettin 1865—1866. 8.
- *A. Arnold, Das Leben des Horaz, und sein philosophischer, sittlicher und dichterischer Character. Halle 1860. 8.
- Atlas de l'histoire du consulat et de l'empire, dressé et dessiné sous la direction de M. Thiers par M. M. A. Dufour et Duvozenay, gravé sur acier par Dyonnet. Paris 1864. Fol.
- (L. Baden), Bidrag til en dansk Ordbog. Kbhavn 1834. 8.
- O. Bang, Hvem skal jeg vælge til Huuslæge? Hvorledes hjælpe mig, til han kommer? Besvaret i tre Breve. 1864. 8.
- Fr. Barfod, Fortællinger af Fædrelandets Historie. 1—2 H. 3. Udg. Kbhavn 1866. 8.
- C. Berg, Graff=Dansk Ordbog til Skolebrug. Kbhavn 1864. 8.
- *J. Bircherod's historisk=biographiske Dagbøger for Aarene 1658—1708, Uddrag af, udgivne ved Chr. Nolsbøch. Kbhavn 1846. 8.
- S. N. I. Bloch, De vera veterum et quidem Theocriti eidylliorum, bucolici præsertim generis, indole, cum hodierna quoque pastoritii carminis ratione passim composita. Othenis 1796. 8. (Disp. for den philos. Doctorgrad).
- C. H. Brasch, Bømmetofstes Historie som Herregaard, Slot og Kloster. 3 Dele. Kbhavn 1863. 8. Hermed et Prospect og en Grundplan. (Gave fra Curatorerne for Bømmetofste Kloster).
- *A. F. Dalin, Ordbok öfver svenska språket. 1—2 Delen. Stockholm 1850—1853. 4.
- *Demosthenes mod Leptines. En Tale, oversat fra det Græske, med Indledning og Anmærkninger opløst af St. Tefens. Kbhavn 1837. 8.
- Dionysii Halicarnassensis opera omnia græce et latine. Ed. Jo. Jac. Reiske. Vol. I—VI. Lipsiæ 1774—1777. 8.
- Diplomatarium Flensborgense. Samling af Aktstykker til Staden Flensborgs Historie indtil Aaret 1559, udgiven af H. C. P. Sejdelin. 2 Bd. 1 H. Kbhavn 1865. 8.
- Encyclopädie des gesammten Erziehungs= und Unterrichtswesens, bearbeitet von einer Anzahl Schulmänner und Gelehrten, herausgeg. von K. M. Schmid. 44—48 H. Gotha 1865. 8.
- C. Engelhardt, Nydam Mosefund. 1859—1863. Med 15 kobberstukne Plader og en Del Kemitypier, udførte af J. M. Petersen. Kbhavn 1865. 4.
- Lh. H. Erslew, Supplement til „Almindeligt Forfatter=Lexicon for Kongeriget Danmark“ o. s. v. 12 H. Kbhavn 1864. 8.
- *A. Fabricius, Historisk Atlas til Middelalderen og den nyere Tid,

- udarbejdet til Brug for højere Skoler. Kbhavn 1853. Tværfol.
 Hermed: Oplysninger til A. Fabricius's historiske Atlas. 4.
 Finantslov for Finantsaaret fra 1ste April 1866 til 31te Marts
 1867. 4.
- H. M. Flemmer, Opgaver til Latinske Stile. Udgivne af E. Flemmer.
 1--2 Samling. Kbhavn 1865. 8.
- G. Forchhammer, Oversigt over det Kongelige danske Videnskaber-
 nes Selskabs Forhandlinger og dets Medlemmers Arbejder i
 Aaret 1864 (Nr. 3-8) — i Aaret 1865 (Nr. 1--2). Kbhavn. 8.
- Fortschritte, die, der Physik im Jahre 1863. Dargestellt von der
 physikalischen Gesellschaft zu Berlin. XIX Jahrg. Redigirt
 von E. Jochmann. Berlin 1865. 8.
- *Et. Friis, Røskilde Domkirke. 1--2 H. Kbhavn 1851--1852. 8.
- *A. Fryxell, Bidrag till Sverges litteratur-historia. 1--8 H. Stock-
 holm 1860--1861. 8.
- C. C. A. Gosch, De lærde Skolers Undervisningsplan. Kbhavn
 1865. 8.
- J. A. Hartung, Die Religion und Mythologie der Griechen. 1--3
 Th. Leipzig 1865--1866. 8.
- F. Heimsoeth, Kritische Studien zu den griechischen Tragikern.
 1 Abth. Bonn 1865. 8.
- H. S. H. Henriksen, Opgaver til Latinske Stile. Ny Samling. 1--3
 Afd. Kbhavn 1850. 4 Afd. ibid. 1860. 8.
- Hof- og Statscalender, kongelig Danst, Statshaandbog for Kongeriget
 Danmark for Aaret 1866. Udgivet af J. P. Trap, redigeret af
 H. C. Erichsen. Kbhavn. 4.
- C. F. Ingerslev, Græsk-Dansk Ordbog til Skolebrug. Kbhavn
 1866. 8.
- D. Junius Juvenalis' Satirer, oversatte og oplyste af L. O. Kjær.
 Kbhavn 1866. 8.
- H. Meyser, Ufterladte Skrifter. 1 Bd. 1--3 H. Christiania 1865--
 1866. 8.
- L. O. Kjær, Latinsk Læsebog for Begyndere. 2den omarb. Udg.
 Kbhavn 1866. 8.
- L. O. Kjær, Skema til den latinske Formlære. Kbhavn 1866. 8.
- J. Klaczko, Europa, Polen og Danmark i 1863--64. Paa Dansk
 efter Revue des deux Mondes. Kbhavn 1866. 8.
- J. P. Konigsfeldt, Historisk Calender. En Samling historiske Smaa-
 skrifter. Kbhavn 1865. 8.

- * *J. Lange*, Almindelige Bemærkninger over Pædagogikens Studium. Kbhavn 1847. 8.
- * *F. Lange*, Hvem er kaldet til at være Lærer? Et Bidrag til pædagogisk Orientering. Kbhavn 1859. 8.
- * *F. Lange*, Et pædagogisk Indlæg i Anledning af de seneste Bevægelser paa Skolens Enemærker. Kbhavn 1859. 8.
- A. Raasen*, Lærebog i den almindelige Historie, udarbejdet til Brug for Studerende og de lærde Skolers høiere Klasser. (1 Deel. De gamle Staters Historie. 2 Deel. Middelalderens Historie). Christiania 1830—1831. 8.
- V. Lausen*, Behandlingen af de traumatiske Hæmorrhagier fra Haandens større Arterier. (Afhandl. for den medic. Doctorgrad). Kbhavn 1865. 8.
- M. C. P. Linde*, Meddelelser angaaende Kjøbenhavns Universitet, den polytekniske Lærestiftelse, Sorø Academi og de lærde Skoler med dertil hørende Underviisning i Kongeriget Danmark for Aarene 1854—1863. 1 H. Universitetet. Kbhavn 1865. 4.
- Titii Livii* historiarum Romanarum libri qui supersunt. Ex recensione *Jo. Nic. Madvigii*. Ediderunt *Jo. Nic. Madvigijs* et *Jo. L. Ussingius*. Vol. III Pars II, Vol. IV Pars II. Hauniae 1865—1866. 8.
- Maanedsskrift, dansk. Anden Række. Redigeret og udgivet af *M. G. G. Steenstrup*. Aarg. 1865, 1 Bd. 6 H.; 2 Bd.; Aarg. 1866, 1 Bd. 1—5 H. Kbhavn 8.
- S. N. Madvig*, Graef Drdfoiningslære, især for den attiske Sprogform. 2 Udg. Kbhavn 1857. 8.
- Marc. Valer. Martialis'* epigrammatiske Digte. Oversatte og oplyste ved *S. Meisling*. Kbhavn 1832. 8.
- Meddelelser, statistiske. 3 Bd. Udg. af det statistiske Bureau. Kbhavn 1864—65. 8.
- A. F. Mehren*, Den pyrenæiske Halvø, sammenlignende geographisk Studie efter *Shems-ed-Din-Dimishqui* og Spansk-Arabiske Geographer. Kbhavn 1864. 4. (Universitetsprogram).
- * *G. H. Mellin*, Lärobok i Svenska litteraturens historia. Ett försök. Stockholm 1860. 8.
- C. E. Mundt*, Lærebog i den elementære Plangeometrie tilligemed den plane Trigonometrie. 6te Udg. Kbhavn 1864. 8.
- C. F. C. Møller*, En Samling af Opgaver til Indøvelse af Arithmetiken. 1ste og 2den Afd. Kbhavn 1862. 8.
- Napoléon III*, Histoire de Jules César. Tome II. Paris 1866. 8.

- Napoleon III, Julius Cæsars Historie. Oversat af R. Carstensen.*
1—4 H. Leipzig 1865—1866. 8.
- N. Neander, Allgemeine Geschichte der christlichen Religion und Kirche.*
1 Bd. (1—3 Abth.), 2 Bd. (1—3 Abth.). Hamburg 1825—1831.
6 Bd. *ibid.* 1852. 8.
- C. Nijsen, Tavleregningsopgaver. I, II. Kbhavn 1860. 8.*
- C. Nijsen, Hovedregningsopgaver. 2det forøgede Dpl. Kbhavn 1862. 8.*
- * *Fr. C. Olsen, Digteren Johannes Ewalds Liv og Forholde i Aarene 1774—77. Kbhavn 1835. 8.*
- W. Duden, Athen und Hellas. Forschungen zur nationalen und politischen Geschichte der alten Griechen. 1—2 Th. Leipzig 1865—1866. 8.*
- Bisshop Claus Fabels's Autobiographi, udgivet af C. P. Miis. Christiania 1866. 8.*
- J. Petersen, Methoder og Theorier til Losning af geometriske Konstruktionsopgaver, anvendte paa c. 300 Opgaver. Kbhavn 1866. 8.*
- Poetarum aliquot Latinorum carmina selecta carminumve partes. Scholarum causa seorsum describenda curavit Jo. Nic. Madvigius. Tertio edidit J. L. Ussing. Hauniæ 1857. 8.*
- * *Severin Fovelsøn (Gottfender), Prosodia Danica, eller Danff Niimkunst. Kbhavn 1671. 8.*
- C. Ramus, Elementær Geometri. 2den Udg. Kbhavn 1860. 8.*
- Rescripter, kongelige, og Resolutioner, Love og Expeditioner, Geistligheden i Danmark vedkommende. Samlede og udgivne af C. F. Schwarzhopf. (Ny Række). 6 Bd. (1856). Kbhavn 1865. 8.*
- * *Niimkrønike, den Danste, udgivet af Chr. Mølbed. Kbhavn 1825. 8.*
- H. Rink, Eskimoiske Eventyr og Sagn, oversatte efter de indfødte Fortælleres Opskrifter og Meddelelser. Kbhavn 1866. 8.*
- Ritter, Geographisch-statistisches Lexikon. 5te Aufl. Unter Redaction von A. Stark. 1—2 Bd. Leipzig 1864—1865. 4.*
- H. Rørdam, Skolens og Opdragelsens Historie. I. Oldtiden. Kbhavn 1866. 8.*
- Samlinger, danske, for Historie, Topographi, Personal- og Literaturhistorie. Udgivne af Chr. Bruun, O. Nielsen og A. Petersen. 1 Bd. 1—3 H. Kbhavn 1866. 8.*
- g. Scharling, Græfenland. En Reisebeskrivelse. Kbhavn 1866. 8.*
- A. Schnizlein, Iconographia familiarum naturalium regni vegetabilis. XII—XVIII H. Bonn. 4.*
- Scriptores rerum Danicarum medii ævi, partim hactenus inediti,*

partim emendatius editi, quos collegit et adornavit *Jacobus Langebek*. Tom. VII, ed. *P. F. Suhm*, Tom. VIII, edd. *L. Engelstoft* et *E. C. Werlauff*. Hauniæ 1792 & 1834. Fol. (Efter Begiering velvilligen overladt Skolen af det store kongelige Bibliothek).

* *Snorre Sturlesens Norske Kongers Krønike*, oversat paa Daaft af *Peder Clausen*. Kbhavn 1757. 4.

Staatengeschichte der neuesten Zeit. 10 Bd. (*M. Springer*, Geschichte Oesterreichs seit dem Wiener Frieden 1809. 2 Th.) Leipzig 1865. 8.

A. Steen, *Begyndelsesgrundene i analytisk Plangeometri*. Kbhavn 1854. 4.

A. Steen, *Forelæsninger over Differential- og Integralregning ved den kongelige militære Høiskole*. Kbhavn 1860. 4.

A. Steen, *Ren Mathematik indeholdende det elementære Kursus*. 3die Udg. Kbhavn 1862. 8.

A. Strunk, *Samlinger til en beskrivende Catalog over Portraiter af Danske, Norske og Holstenere*. 4 H. Kbhavn 1865. 8.

Ch. Sturm, *Cours d'analyse de l'école polytechnique*. Deuxième édition, revue et corrigée par *E. Prouhet*. Tome I, II. Paris 1863—1864. 8.

Supplementi Floræ Danicæ Fasciculus II. 1865. Fol.

T. Chr. Taase, *Katalog über die Husumer Schulbibliothek*. Kopenh. 1864. 8.

Tabelværk, statistisk. Ny Række, 26 Bd. — 3 Række, 4 Bd. Udgivet af det statistiske Bureau. Kbhavn 1864. 4.

* *Æneidens bucoliske Digte*. Oversatte, samt med Indledninger og Anmærkninger forsynede ved *S. Meisling*. Kbhavn 1825. 8.

Tidsskrift, antiquarisk, udg. af det Kgl. nord. Oldskr.-Selskab. 1861—1863. Kbhavn 1864. 8.

Tidsffriit, nyt, for udenlandst theologist Litteratur. Udgivet af *H. N. Clausen*. 2—4 H. for 1865, 1 H. for 1866. Kbhavn. 8.

Tidsskrift for Philologi og Pædagogik. 6 Aarg. 3—4 H. Kbhavn 1866. 8.

Tidsskrift, historisk, Tredie Række, udg. af den danske historiske Forening ved dens Bestyrelse. Redigeret af *N. L. Westergaard*. 3 Bd. 2 H. (Udg. for 1ste Halvaar 1864); — Redigeret af *E. Holm*. 3 Bd. 1 H. (Udg. for 2det Halvaar 1864). Kbhavn 1865. 8.

Tidsskrift for populære Fremstillinger af Naturvidenskaben, ud-

- givet af *C. Fogh* og *C. F. Lütken*. 3 Række, 2 Bd. 3—4 H.; 3 Bd. 1 H. Kbhvn 1865—1866. 8.
- Tidsskrift, botanisk, udgivet af den botaniske Forening i Kjøbenhavn ved *P. A. C. Heiberg*. 1 H. Kbhvn 1866. 8.
- Universitets-Tidsskrift, nordisk. 9 Årg. 4 H., utg. af *J. Hellstenius*. Upsala 1865; — 10 Aarg. 3 H., udg. af *G. A. Krohg*. Christiania 1865. — Tillægshäfte til tiende Aargang, udg. af *A. Ingerslev*. Kbhavn 1866. 8.
- §. *Bámbéry*, Reise i Mellemasien fra Teheran gjennem den Turkmanske Ørken ved Østkysten af det Kaspiske Hav til China, Bokhara og Samarkand, fuldført i Maret 1863. Oversat af *L. Moltke*. Kbhavn 1865. 8.
- J. Weisser*, Bilder-Atlas zum Studium der Weltgeschichte. Nach berühmten Kunstwerken alter und neuer Zeit gezeichnet und herausgegeben. Mit erläuterndem Text von *H. Merz* und *H. Kurz*. 31—33 Lief., enthaltend die Tafeln: Mittelalter VII, VIII. Neuere Geschichte 16tes Jahrhundert XIV. XV. XVI. XVII. XVII^a. XVII^b. Neuere Geschichte 17tes Jahrhundert VI^a. IX. XIV. Stuttgart.
- C. Voldemar*, Zur Geschichte und Statistik der Gelehrten- und Schulanstalten des Kaiserlich-Russischen Ministerium der Volksaufklärung. Nach officiellen Quellen bearbeitet. Erste Ausgabe. Für das Jahr 1865. St. Petersburg 1865. 8. (Foræret af Universitetsbibliotheket.)
- J. J. A. Worsaae*, Om Slesvigs eller Sønderjyllands Oldtidsminder. En sammenlignende Undersøgelse. Kbhavn 1865. 4. (Universitetsprogram.)
- **Xenophons Anabasis*. Griechisch und Deutsch mit kritischen und erklärenden Anmerkungen. Leipzig 1858. 8.
- Zeitschrift für das Gymnasialwesen. Herausgeg. von (*W. Hollenberg*), *R. Jacobs*, *P. Rühle*. 19 Jahrg. 6—12 H., 20 Jahrg. 1—5 H. Berlin 1865—66. 8.
- Zeitschrift für allgemeine Erdkunde. Herausgeg. von *W. Koner*. Neue Folge. 18 Bd. 5—6 H., 19 Bd. Berlin 1865. 8.
- Zeitschrift der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin. Als Fortsetzung der Zeitschrift für allgemeine Erdkunde im Auftrage der Gesellschaft herausgeg. von *W. Koner*. 1 B. 1—2 H. Berlin 1866. 8.

Fortegnelse over de Studerende, der i Aaret 1865 have tilendebragt Afgangsexamen ved de lærde Skoler eller Afgangsexamen ved Universitetet; — Liste over de Studerende, som i Aaret 1865 have taget den filosofiske Examen; — Universitetets Anmeldelser af Forelæsninger i Foraars- og Efteraars-Halvaaret 1865 m. m.

Skoleprogrammer.

1. Fra Danmark for 1865.

- Aalborg Kathedralskole: *G. Lund*, Bidrag til dansk Sproghistorie. I. Om det gammel-danske Håndskrift Nr. 187 Svo i Arne Magnussons Samling på Universitetsbibliotheket i København.
- Borgerdybskolen paa Christianshavn: *M. Hammerich*, Wergeland og Welhaven.
- Frederiksborg lærde Skole: Rektorindsættelse den 10de September 1864 (Taler af Biskop *Martensen* og Rektor *Berg*; Sange).
- Herlufsholms lærde Skole: *A. Chr. Listov*, Indbydelsesskrift til Trehundredaarsfesten paa Herlufsholm den 23de Mai 1865. Indeholdende en Udsigt over Skolens Historie fra dens Stiftelse indtil vore Dage. 4. — *B. Th. Dahl*, I. Beretning om Jubelfesten paa Herlufsholm den 23de Mai 1865. II. Liste over Deeltagerne i ovennævnte Fest.
- Latin- og Realskolen i store Kongensgade: *A. Møller*, Nogle Bemærkninger om Skole-Sangunderviisning.
- Odense Kathedralskole: (*R. J. F. Henriksen*), Om Høver *Peder Høstrup* og det af ham stiftede Legat.
- Randers lærde Skole: *M. S. Møller*, Nogle Punkter af den franske Ordfoiningslære.
- Roeskilde Kathedralskole: *Broager*, Nogle Sætninger om Kuglen.
- Slægelse Realskole: *K. H. Schow*, Bemærkninger i Anledning af Afgangsprøvens mulige Omordning.
- Soro Akademies Skole: *J. H. Bang*, Nogle Bidrag til Frederik den Fjerdes Historie, af den Bülowiske Manuskriptsamling.
- Viborg Kathedralskole: *A. F. Feddersen*, De naturhistoriske Skolesamlingers Forøgelse og faunistiske Betydning. (Viborgegnens Svireveldyr).

Fra Aarhus Kathedralskole, Borgerdydskolen i Kjøbenhavn, Haderslev Læreres Skole, Helsingørs høiere Realskole, Horsens lærde Skole, Metropolitanaskolen, Rykjøbing Kathedralskole, Ribe Kathedralskole, Ronne høiere Realskole, Veile Amts høiere Realskole, det v. Vestenske Institut, Vordingborg Realskole bleve alene Skoleefterretninger udgivne.

2. Fra Island for 1864.

Latinskolen i Reykjavik: *B. Johnsen*, Skoleefterretninger.

3. Fra Norge for 1864.

Arendals Middels og Realskole: *A. Smith*, Om Arendals Middel- og Realskoles Udvidelse til fulstændig lærd og Realskole.

Christiania Kathedralskole: *K. Knudsen*, Modersmaalet som Skolefag.

Christiansands Kathedralskole: *J. Friis*, Skoleefterretninger.

Frederikshalds lærde og Realskole: *I. H. Blom*. Til Forældrene og Børnene, et Par Skoletaler. II. *M. Arnesen*, De adverbiale Afledninger paa —ledes i de nordiske Sprog og Dialekter. En etymologisk Undersøgelse.

Laurviks Middels og Realskole: *Hjsting*, I. Kort Tilbageblik paa Laurviks Middelskoles Tilstand fra dens Oprettelse til Skoleaaret 1839—40. — II. Udsigt over Middelskolens Tilstand og Virksomhed fra Skoleaaret 1840—41 indtil 1848—49. — III. Fortegnelse over de af Laurviks Middels og Realskole udtraadte Disciple fra dens Oprettelse i Juli 1824 til Udgangen af 1863.

Molde lærde og Realskole: *N. Brinchmann*, I. Om Skolens Overgang fra Middels og Realskole til fulstændig Lærd og Realskole. II. Efterretninger om Skolen i Skoleaaret 1863—64.

Skien lærde og Realskole: *H. J. Hammer*, Skoleefterretninger for Aarene 1862—63 og 1863—64.

Stavanger lærde og Realskole: *I. Borch*, De tre nordiske Rigers Historie indtil Korstogene. II. *Schønning*, Et Par Ord udtalte i Skolen.

Følgende ældre Skoleprogrammer, hvoraf Doubletter havde i Universitetsbibliotheket, ere mod Ombytning overladte Skolens Bibliothek:

S. N. J. Bloch, 1. Hvilken Fremgangsmaade burde man ved Ungdommens allerførste Underviisning helst følge, især naar Læringen

skal forberedes til at indtræde i de lærde Skoler? Odense 1800. 8.
 — 2. Bidrag til Kritik af Underviisningsmetoden, med Forslag
 til Sammes Forbedring. 1 H. ibid. 1802. 8.

1. *Heiberg*, 1. Hvad bør Skolen gjøre for Opdragelsen, hvad for
 Underviisningen? Odense 1803. 8. — 2. Undersøgelse om
 Sprogets højeste Grundlov, især med Hensyn paa det danske
 Sprog. ibid. 1807. 8. — 3. Undersøgelse om, og hvorvidt
 Legems Straffe ere nødvendige i Opdragelsen, og i Særdeleshed
 i vore offentlige lærde Skoler. ibid. 1807. 8. — 4. Un-
 dersøgelse om, hvormeget Forældre eller de, som staae i
 Forældres Sted, kunne med Hensyn til vore offentlige Skoler
 bidrage til deres Børns eller Myndlingers Vel, og lette Lær-
 nerne deres Arbeide. ibid. 1809. 8. — 5. Grækernes og
 Romernes Musik betragtet som et Dannelses-Middel i Op-
 dragelsen, der fortjener at benyttes ogsaa i vore lærde Skoler.
 ibid. 1812. 8.

h. *N. Bjørn*, Om den erotematistiske Underviisningsmethode i Alminde-
 lighed og dens Anvendelse paa Arithmetiken i Særdeleshed. ibid.
 1816. 8.

II. Den naturhistoriske Samling

er bleven forøget med følgende Gjenstande:

1. Forædede:

Af Jungmand Petersen: En Samling Koraller fra Ost-
 indien.

— Discipel Bonfils (6te Klasse): En Hvepserede, Frugter
 af Sagus Rumphii.

— Discipel Juul (5te Klasse): Naturastryk af Planter.

— — Gammeltoft (4de Klasse): En Haarfugle af
 en Drotttyggermave.

— Discipel Oluffen (3die Klasse): *Echeneis remora*.

2. Tilbyttede:

for endeel i sin Tid med Fregatten Sjælland hjemkomne Gjenstande:

Caligus curtus og *hippoglossi*, *Cecrops Latreillii*, *Euryphorus nymphæ*, *Dinematura ferox*, *Pandanus Cranchii*, *Echthrogaleus coleoptratus*, *Læmargus muricatus*; *Lernæa branchialis*, *Lernæopoda carpionis* og *elongata*, *Chondracanthus gibbosus*, *Anchorella uncinata*, *Diocus gobinus*, *Dichelestium oblongum*.

3. Kjøbte:

Et Bøffelhorn, en Elefanttand; *Falco milvus*, *Alauda arvensis*, *Corvus monedula*, *Perdix coturnix*, *Ardea cinerea* (alle udstoppede); *Gasterosteus aculeatus* og *pungitius*; *Crangon Boreas*, *Cyamus ceti*, *Hyperia* sp., *Amphinome* sp.. *Distomum hepaticum*; *Sepiotheutis sepioidea*, *Cucumaria pentactes*, *Ascidia parallelogramma* (alle i Spiritus); en stor *Haliotis*-Skal. — Desuden et Sæt mikroskopiske Præparater, et Mikrometer, et Stereoskop og et Sæt stereoskopiske Billeder.

En Snees Gjenstande ere i standfattede, omstillede eller forsynede med en Spiritus.

Regnskabsvæsenet.

(De vedfæiede Poster henwise til det lærde Skolevæsens Budget).

I. A. Skolevæsens Regnskab.

Post.	Rd.	ß
Indtægt.		
1. Fordebogsindtægter for 1865:		
a. Arvefæstefgift. Intet.		
b. Tiendeindtægter	3,766 Rd.	89 ß
c. Indtægter af Kirker og Præstefald.	1,482 —	22 -
d. Jordskyld	22 —	85 -
	5,272 Rd.	4 ß
Deri afgaaer:		
Skatter af Tienderne, m. v.	93 —	34 -
	5,178.	66
3. Renter af Skolens Capitalformue	487.	=
4. Skolecontingenter:		
a. Skolepenge	10,528 Rd.	
b. Lyse- og Brandepenge for 1ste Halvaar	687 —	
c. Indskrivningspenge	185 --	
d. Gebyrer for Testimonier	120 —	
	11,520.	=
6. Bidrag fra Universitetet	30.	=
9. Forskjellige ubestemte og extraordinaire Indtægter	87.	47
Summa Indtægt	17,303.	17

Udgift.

2a. Lønninger til de faste Lærere	12,941.	64
b. Honorar for Inspection og Tilsyn med Samlingerne	450.	=
c. Pedellens Løn	150.	=
d. Lærernes Andeel i Skolepengene	2,190.	62
3. For Timeundervisning	1,132.	74
5a. Bibliotheket, foruden Renten 43 Rd. af den samme tilhørende Capital, stor 1,075 Rd.	265 Rd.	51 ß
b. den naturhistoriske Samling	71 —	56 -
c. den physiske Samling	28 —	40 -
	365.	51
Lateris	17,230.	59

Post.		Rd.	ß
	Transport...	17,230.	59
6a. Bygningsudgifter:			
	Bedligholdsarbejder	447 Rd. 25	ß
	Hovedreparationer	= — =	
		<u>447.</u>	25
c. Inventariets Bedligholdelse		299.	66
d. Godtgjørelse for afstaaet Locale af Embedsbolig....		80.	=
7a. Brændselsforødenheder	562 Rd. 32	ß	
b. Velysning	20 — 70		
		<u>583.</u>	6
8. Skatter og Afgifter (de communale)		38.	=
9. Regnskabsføring		360.	=
13. Forstjellige løbende og extraordinaire Udgifter:			
a. Skoleopvarmning	30 Rd. =	ß	
b. Rengjøring	200 — 92		
c. Porto, Protokoller, Skrivemateria-			
lier og Afskrivning	215 — 58		
d. Programmer og Skolehøitideligheder	147 — 23		
e. Andre Udgifter	14 — 22		
		<u>608.</u>	3
14. Til Underviisning i Skydevaabens Brug		143.	92

Udenfor Finantsloven.

A. Decisionsposters Berigtigelse	12.	16
	Summa Udgift...	<u>19,802.</u> 75
Naar hermed sammenholdes Indtagtssummen.....	17,303.	17
fremkommer en Meerudgift for 1865—66 af	2,499.	58
Men da Skolen har modtaget et Tilskud af den af-		
mindelige Skolefond af	1,500.	=
udkommer en Capital=Tilbagegang af	999.	<u>58</u>

Balance=Conto den 31te Marts 1866.

Skolen eier:

1. Kongelige 4% Obligationer (Indskrivningsbeviis)...	6,600.	=
2. Prioritetsobligationer	6,650.	=
3. Contant Kassebeholdning	748.	36
4. Deponerede Effecter (af Famulus quæsturæ)	1,500.	=
	Summa...	<u>15,498.</u> 36

Post.		Rd.	β
	Skolen skylder:		
1.	Beholdning af indeholdte Beløb til Dækning af Præmier	313.	94
2.	Stipendiefondens contante Beholdning.....	28.	83
3.	Deponerede Effecter (af Famulus quæsturæ).....	1,500.	=
	Saldo: Capitalformue den 31te Marts 1866:		
	rentebærende	13,250 Rd. = β	
	ikke rentebærende.....	405 — 51 -	
		13,655.	51
	Balance...	15,498.	36

B. Stipendiefondens Regnskab.

Fonden eiede den 31te Marts 1865:

Capital	21,000.	=
Contant Beholdning	19.	90
	21,019.	90

(Herunder var indbefattet 35 Disciples indestaaende
Opflag, tilsammen 2,160 Rd.)

Indtægten i 1865—66 har været:

Renter af Fondens Capital.....	840 Rd. = β	
Do. af Bartholins Legat	4 — 12 -	
	844.	12
	21,864.	6

Udgiften derimod:

Udbetalte Opflag og Stipendier ..	1,465 Rd. = β	
Ved Salg af 700 Rd. i kongelige Obligationer tabt	70 — 19 -	
	1,535	19

Fonden eier den 31te Marts 1866..... 20,328. 83
nemlig:

Capital: 3 Indskrivningsbeviis ...	17,800 Rd. = β	
Do. (Meyers Legat)	2,500 — = -	
	20,300 Rd. = β	
Contant Beholdning	28 — 83 -	
	20,328.	83

(Under Capitalen er nu indbefattet 18 Disciples indestaaende Opflag, ialt 1,525 Rd.)

II. Under 14de (og, for en enkelt Discipels Vedkommende, 24de) November f. A. approberede Ministeriet følgende Fordeling af Skolens Beneficier for Beneficieaaret 1865—1866:

A. Fri Underviisning og mellemste Stipendium, 35 Rd., Alt at oplægge: 1. F. W. Hornemann, 2. F. E. W. Engel, 3. F. E. C. Ammikhøll, 4. L. F. Herløw.

B. Fri Underviisning og laveste Stipendium, 20 Rd., Alt at oplægge: 1. D. A. Schleisner, 2. A. Heiberg, 3. L. N. H. Otterstrøm, 4. A. C. Fiebig, 5. A. F. B. Møllerup, 6. E. A. F. Suul, 7. A. Friedenreich, 8. A. Liebmann, 9. N. T. A. Thomsen, 10. L. B. Nielsen, 11. E. B. Boesen.

C. Fri Underviisning: 1. H. M. E. Bohn, 2. L. Hammeken, 3. F. Theobald Jensen, 4. L. F. Mygge, 5. F. E. Holm, 6. E. B. Bondo, 7. B. Thortsen, 8. H. F. G. Bonfils, 9. A. Behrend, 10. F. E. C. Nielsen, 11. E. B. Svane, 12. L. E. E. Gundorph, 13. A. B. E. Rjølhede, 14. E. F. A. Bachevold, 15. A. Sørensen, 16. E. P. F. Jørgensen, 17. P. F. B. Fredericksen, 18. D. B. E. Tullinius, 19. H. N. Kemp, 20. H. B. Thomsen, 21. E. E. Jensen, 22. E. Wiehe.

D. Fri Underviisning som extraordinaire Gratister: 1. B. F. M. N. Norup, 2. N. T. H. Meyn, 3. P. E. B. Meyn, 4. T. A. Hansen, 5. F. A. Petersen, 6. F. E. Krebs (tillige laveste Stipendium, 20 Rd., Alt at oplægge), 7. E. A. Røfoed, 8. E. Krebs (tillige mellemste Stipendium, 35 Rd., Alt at oplægge), 9. D. E. Carøe (tillige laveste Stipendium, 20 Rd., Alt at

oplægge), 10. E. R. Petersen, 11. A. F. S. Krebs, 12. E. Petersen.

E. Underviisning med nedsat Betaling: 1. H. R. Herz (for første Halvaar), 2. S. H. Krenschel, 3. S. E. C. Velschow, 4. P. S. Bondesen.

F. Mellemste Stipendium uden fri Underviisning, 35 Rd., Alt at udbetale: T. N. Lange.

G. Laveste Stipendium uden fri Underviisning, 20 Rd., Alt at udbetale: 1. S. S. Voigt, 2. B. S. Kemp, 3. L. E. S. Fuul, 4. E. G. Brøndsted, 5. S. Lauritzen, 6. G. A. Andresen, 7. G. P. B. Kemp, 8. F. F. D. Fochumfen, 9. B. E. A. L. Bøytler, 10. S. F. Eschricht, 11. A. F. D. H. Duffen, 12. S. H. Schrader, 13. R. Müller, 14. A. B. Doberck, 15. S. P. F. Ringberg, 16. E. Bondesen, 17. E. Linftow.

I det Klarupfke Legat, 16 Rd. aarlig for hver Stipendiat, vare efter forrige Aars Dimission to Pladser blevne ledige. Blandt de Disciple, som Rector i Skrivelse af 4de December s. A. havde foreslaaet til at indtræde i de vacante Pladser, tilkjendegav Directionen for de Klarupfke Stiftelser under 10de s. M. at have valgt Ludvig Emil Ebbe Gundorph af 5te Kl. og Gerhard Peter Brammer Kemp af 4de Kl., hvilke tvende Disciple saaledes tilfeligemed de tidligere Stipendiaten F. C. Krebs af 7de Kl. A, F. E. C. Ammitzbøll af 7de Kl. B, M. T. A. Thomsen og L. B. Nielsen af 6te Kl. have nydt dette Stipendium i de to sidste Quartaler af 1865 og de to første Quartaler af 1866.

Det Bornemann=Lassonske Legat, 10 Rd. aarlig, er for indeværende Aar af Legatets Ephorus, Kammerherre, Baron Suel=Rysensteen, overensstemmende med Rectors Forslag af 3die Juni, under 10de j. M. tillagt Discipel af 7de Kl. A. B. F. M. R. Norup.

Særskilte Meddelelser.

Circulaire fra Kirke- og Underviisningsministeriet af 30te September 1865: „Efterat det ved Ministeriets Circulaire af 10de Januar 1853*) er fastsat som Regel angaaende Skolepenges Betaling for studerende Disciple, som efter fuldendt Afgangsexamen forlade Skolen i Løbet af Juli Maaned, at de kun have at erlægge Skolepenge for Juli Maaned, og denne Bestemmelse deels ved Circulaire af 18de October 1858**) er uddidet til at gjælde ogsaa for Disciple, som underkaste sig den ved Bekjendtgjørelsen af 18de September 1855 anordnede Afgangsexamen for Realdisciple af den høiere Grad og for saadanne Disciple, som efter Rectors Raad i Anledning af Udfaldet af Hovedexamen udmeldes af Skolen, uden Hensyn til, om Udmeldelsen først skeer i Juli eller August Maaned, deels ved specielle Skrivelser af Ministeriet er udstrakt ogsaa til de Disciple, som forlade Skolen efter at have fuldendt den for Realdisciple anordnede Afgangsexamen af den lavere Grad, vil Ministeriet nu som almindelig Regel have bestemt, at for Fremtiden enhver Discipel, som i Løbet af Juli Kvartal

*) See Skoleesterr. for 1852—53 S. 50—51.

**) See Skoleesterr. for 1858—59 S. 54—55.

udmeldes af Skolen uden at have besøgt Skolen længere end til Sommerferiens Begyndelse, kun betaler Skolepenge for Juli Maaaned.“

Circulaire fra Ministeriet af 28de October 1865: „Efterat der som Betingelse for Optagelse i de offentlige lærde Skoler ved Bekjendtgjørelsen af 30te November 1864 § 1*) er bestemt en Alder af det fyldte 9de Aar, saaledes dog, at Ministeriet er bemyndiget til, hvor Omstændighederne tale derfor, derfra at bevilge Undtagelse, forsaavidt den Paagjeldende ikke mangler over et Aar i Lavalderen, vil der med Hensyn til disse Dispensationer for Fremtiden være at iagttage Følgende:

1. Alderen bliver at regne fra den 23de August.
2. Den Rectorerne ved Bekjendtgjørelsen af 13de Mai 1850 § 3 Nr. 1 indrømmede Tilladelse til at optage Disciple, der mangle nogle faa Maaaneder i Lavalderen, bortfalder.**).
3. Enhver Discipel, som ikke inden den 23de August har fyldt det 9de Aar, vil behøve Ministeriets Tilladelse for at kunne optages i Skolen. Denne Tilladelse vil i Reglen kun blive given for Disciple, der mangle tre Maaaneder eller derunder i den fastsatte Alder, og naar Rector bestemte erklærer, at den Paagjeldende med Hensyn til Kundskab og Færdighed fuldkommen har tilfredsstillet ved Skolens Optagelsesprøve og i sin aandelige og legemlige Udvikling synes at være tilstrækkelig fremskreden.

*) See Skoleesterr. for 1864—65 S. 56.

***) See Fines Meddelelser angaaende „Det lærde Skolevæsen“ S. 105.

Til en Dispensation, naar den Paagjeldende mangler mere end tre Maaneder i Optagelsesalderen, vil der behøves en lige saa bestemt Erklæring fra Rector om en mere end almindelig fremstreden Udvikling og en fortrinlig Bestaaen af Optagelsesproven uden Spor af Anstrengelse.“

Lov (af 16de Februar 1866), som med et Tillæg stadfæster den foreløbige Lov af 5te Mai 1865*) om Ophævelse af den Lærerne ved de lærde Skoler ved Lov af 28de Marts 1855 § 1 d. tillagte Ret til Andeel i Skolepenge:

„Vi Christian den Niende o. s. v. Gjøre vitteligt: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Den foreløbige Lov af 5te Mai 1865 om Ophævelse af den Lærerne ved de lærde Skoler ved Lov af 28de Marts 1855 § 1 d. tillagte Ret til Andeel i Skolepenge stadfæstes, dog saaledes, at der ikke kan tilstaaes nogen Lærer, der i mindre end 5 Aar har nydt Andeel i Skolepenge, en større Godtgjørelse for Tabet af denne end den, som udkommer efter Indtægtens Gjennemsnitsbeløb for de Lærere, der ved samme Skole have oppebaaret Indtægten i 5 Aar, og at Tillæget for hver enkelt Lærers Vedkommende afrundes til et lige Antal af hele Rigsdaler, idet det Overstyvende bortfalder.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.“

Ligesom Ministeriet i Anledning af den provisoriske Lov af 5te Mai f. A. havde under 10de Juli f. A., med

*) See Skolefterret. for 1864—65 S. 67—68.

Forbehold af mulig Forandring, angivet den Godtgjørelse, der vilde tilkomme enhver af Skolens vedkommende Lærere, saaledes blev nu, i Henhold til ovenanførte Lov, denne Godtgjørelse med en ringe Modification af det tidligere ansatte Beløb definitivt bestemt ved Ministeriets Skrivelse af 10de Marts 1866.

Skrivelse fra Ministeriet af 26de April 1866: „Paa Ministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen ved allerhøieste Resolution af 14de d. M. allernaadigst at bifalde, at den i allerhøieste Resolution af 19de November 1830 indeholdte Bestemmelse, at hjemfaldne Dplagspenge henlægges til et særligt Fond, forandres derhen, at de fra 1ste April 1866 at regne tilbagebetales til den Skoles Stipendiefond, af hvilket Stipendiet i sin Tid er udredet.“

De Forhandlinger, der af Ministeriet vare foranledigede angaaende Spørgsmaalet om, hvorvidt der maatte være Anledning til at foretage Forandring i den af Ministeriet midlertidig tagne Bestemmelse angaaende Hovedkarakterens Uddragning af Specialkaraktererne ved Afgangsexamen ved de lærde Skoler (hvorom den begjærede Erklæring herfra blev afgiven under 8de August f. N.)*), ere i Løbet af dette Skoleaar blevne affluttede, og Sagen har derefter fundet sin endelige Afgjørelse ved følgende:

Bekjendtgjørelse (af 31te Mai 1866) om Charakterergivningen ved Afgangsexamen til Univer-

*) See Skolefterr. for 1864—65 S. 65—66.

sitetet og Afgangsexamen for studerende Disciple ved de lærde Skoler:

„Paa Ministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen under 26de d. M. allernaadigst at approbere som følger:

Ved Afgangsexamen for studerende Disciple i de lærde Skoler og ved Afgangsexamen til Universitetet gives 9 Specialcharacterer i følgende Fag:

1. Modersmaalet, skriftlig Udarbeidelse (fri Opgave),
2. Modersmaalet, skriftlig Udarbeidelse (Gjengivelse af et bekjendt Stof),
3. Latin, mundtlig,
4. Latinsk Stil og Version,
5. Græsk,
6. Historie,
7. Arithmetik, mundtlig og skriftlig,
8. Geometrie, mundtlig og skriftlig,
9. Naturlære.

Specialcharactererne ere:

ug., mg., g., tg., mdl., slet, der betragtes som staaende lige langt fra hinanden, betegnede med Tallene: 6, 5, 4, 3, 2, 1.

De tre Censorer, som bedømme en Prøve, maae kun give hele Characterer; dog kan i de tre Fag (3, 5 og 6), i hvilke Characteren efter det Nedenanførte forstærkes, tilføies et +, som forhoier Characteren med $\frac{1}{2}$.

I de Fag, i hvilke Prøven er enkelt (1, 2, 3, 5, 6 og 9), lægges de tre Censurers Characterers Talværdier sammen, og divideret med 3 udgjør det udkommende hele Tal eller hele Tal med en Brøk Characteren i Faget.

I de Fag, i hvilke Prøven er dobbelt (4, 7 og 8), give Censorerne hver een Character for hver Prøve, og der forholdes da med de sex Characterer ganske som med de tre ved

den enkelte Prøve, kun at der divideres med 6 istedetfor med 3.

Brøker, der ere høiere end $\frac{1}{2}$, altsaa $\frac{2}{3}$ og $\frac{5}{6}$, udtrykkes som respective $\div \frac{1}{3}$ og $\div \frac{1}{6}$ af den høiere Character.

Ved Hovedcharacterens Uddragning af Specialcharactererne betegne Specialcharactererne Tal, som gaaende ud fra $ug. = 8$ aftage med stigende Potenser af 2 og have altsaa en Værdi af:

$$8, 7, 5, 1, \div 7 \text{ og } \div 23.$$

Charactererne for de ni Fag ere censværende, undtagen for mundtlig Latin, Græsk og Historie, i hvilke de veie som $1\frac{1}{2}$ imod 1.

Ved Hovedcharacterens Uddragning overføres Specialcharacteren i Faget med dens Værdi efter nysnævnte System, og den ved Characteren hængende Brøk multipliceres, hvis Brøken er positiv, med det Tal, som udgjør Afstanden imellem Characteren og den nærmest foregaaende Character, og, hvis den er negativ, med det Tal, som udgjør Afstanden imellem Characteren og den nærmest efterfølgende Character.

Hovedsummen af samtlige ni Specialcharacterer med deres vedhængende Brøker, i hvilken $\frac{1}{2}$ eller derover regnes $= 1$, bestemmer Hovedcharacteren, for hvilken der til første Character med Udmærkelse kræves 79 Points
til første Character 64 —
til anden Character 37 —
til tredje Character 29 —

I Testimoniet indføres Specialcharactererne med de vedhængende Brøker, og til Slutningen Hovedcharacteren med Tilføielse af Pointsantallet.

Hvilket herved bekjendtgjøres til Efterretning for alle Vedkommende“.

Med denne Bekjendtgjørelse fremsendte Ministeriet et Circulaire af samme Dato, saaledes lydende:

„Ved hermed at fremsende et Antal Exemplarer af Bekjendtgjørelsen af Dags Dato om Characterergivningen ved Afgangsexamen til Universitetet og Afgangsexamen for studerende Disciple ved de lærde Skoler til Uddeling blandt Skolens Lærere og Afbenyttelse for Censorerne, skal Ministeriet, til nærmere Forklaring og for saavidt muligt strax at bringe Censartethed i Fremgangsmaade tilveie, tilføie Følgende.

Medens Scalaen saavel for Specialcharactererne som for Hovedcharacterens Uddragning af disse er uforandret, er det fundet rigtigt at have Bestemmelsen i Circulaire af 4de September 1851 om, at Characteren for de skriftlige Prøver i Mathematik skulde i Forhold til Characteren for den mundtlige Prøve gjælde som $\frac{1}{2}$ mod 1, saa at de fremtidig gjælde lige.

Det er en Selvfølge, at Pointsantallet for Hovedcharactererne maatte forandres, efterat Fagcharactererne vare indskrænkede fra 13 til 9. Paa den ene Side maatte omtrentlig det samme Forhold mellem de to store Faggrupper, som Examen omfatter, beholdes; paa den anden Side var det snfkeligt at have flere Characterer, for at ikke et uheldigt Udfald af Proven i et enkelt Fag skulde virke altfor stærkt. Disse Betragtninger have ført Ministeriet til at forstærke Charactererne i de 3 Fag Latin, Græsk og Historie derved, at de gjælde $1\frac{1}{2}$ mod 1. Hovedcharacterens Uddragning af Specialcharactererne steer altsaa, som om disses Antal var $10\frac{1}{2}$, og derefter har Ministeriet paa samme Maade som tidligere sat Grændsen for de 3 Hovedcharacterer, dog saaledes, at Pointsantallet for 2den og 3die Character er lidet forhøiet udover, hvad der tidligere fordredes.

En Hovedforandring er, at Bestemmelsen i Circulaire

af 4de September 1851 om, at Censorerne kunde tilføie et $+$ eller \div til Fagcharacteren, er hævet. Ministeriet har fundet det overflødigt at have et større Antal Trin at variere paa som Udtryk for Dommen om en Candidats Kundskaber end de 6 hele Characterer; man har antaget, at Tilføielsen af $+$ og \div , der kun kunde forhøie eller forringe Characteren med $\frac{1}{3}$, ikkun førte til en smaalig Udregning, og man har faa meget mindre taget i Betænkning at paalægge Censorerne at benytte hele Characterer, som det altid, hvor en Censor er i Tvivl, staaer ham aabent at søge denne fjernet ved en yderligere Examination.

Derimod har Ministeriet fundet, at Censorerne i de 3 Fag, i hvilke Characteren forstærkes, have et billigt Krav paa, at der aabnes dem Leilighed til stærkere at betegne deres Dom, og dette har man søgt at imødekomme ved i disse Fag at tillade Benyttelsen af et $+$, som Betegnelse for, at Præstationen ligger midt imellem to Characterer.

Den anden Hovedforandring er, at Ministeriet har fundet det nødvendigt fremtidigens at opgive Bestemmelsen i Circulairret af 4de September 1851 om, at de ved Specialcharacterens Beregning af Censorerens Characterer fremkommende Brøker bortkastedes, hvis de vare $\frac{1}{9}$ eller derunder, men suppleredes til 1, hvis de vare $\frac{5}{9}$ eller derover, og derimod at bestemme, at Brøkerne skulle føres over ikke blot til Specialcharactererne, men ogsaa ved Hovedcharacterens Udtagning af disse. Tilfældigheder kunne i modsat Fald faae for stort Spillerum. Ved Brøkers Bortkastelse eller disses Supplering opstaaer altid Feil, selv naar, som ved Specialcharactererne, Afstanden mellem Charactererne er $= 1$. Men naar, som Tilfældet er ved Hovedcharacterens Udtagning af Specialcharactererne, Characterernes Afstand ikke længer er 1, men voxer efter stigende Potenser af 2, bliver

Misvisningen stedsse større, jo flettere Characteren er, hvorved Brøken hænger. Saaledes gav efter de tidligere Regler $5\frac{4}{9}$ mg. og ved Overførselen til Systemet for Hovedcharacterens Uddragning 7 Points, medens $5\frac{5}{9}$ gav ug. og altsaa 8 Points; den første Candidat tabte saaledes kun 1 Point, men, hvis der var Spørgsmaal om $1\frac{4}{9}$ og $1\frac{5}{9}$, saa fik den første slet., der i Hovedcharacteren trak 23 Points fra, den sidste mdl., der i Hovedcharacteren trak 7 Points fra, og han tabte saaledes 16 Points, og det uagtet den over Candidatens Præstation afgivne Dom i begge Tilfælde kun differerede med $\frac{1}{9}$.

Til en Forklaring om Specialcharacterernes Overførsel i Systemet for Hovedcharacterens Uddragning tilføies paa modstaaende Side endnu her et Exempel, som omfatter alle de Tilfælde, der antages at kunne indtræffe“.

Fagene.	Censorenes Character					Special- character med vedhængende Brøf.	Overført i Sy- stemet for Hoved- characterens Uddragning.
	1.	2.	3.	i Talværdi.	Gjennemsnits- værdi.		
1. Dansk Udarbeidelse (I.)	g	tg.	g.	$\frac{4 + 3 + 4}{3}$	$3^{2/3} = 4 \div 1/3$.	$g. \div 1/3$.	$5 \div 4/3$.
2. Dansk Udarbeidelse (II.)	mg.	g.	g.	$\frac{5 + 4 + 4}{3}$	$4^{1/3} = 4 + 1/3$.	$g. + 1/3$.	$5 + 2/3$.
3. Latin	mg.	g. +	g. +	$\frac{5 + 4\frac{1}{2} + 4\frac{1}{2}}{3}$	$4^{2/3} = 5 \div 1/3$.	$mg. \div 1/3$.	$\left\{ \begin{array}{l} 7 \div 2/3. \\ 3^{1/2} \div 1/3. \end{array} \right.$
4. Latinsk Stil og Version	g. tg.	mg. md.	mg. g.	$\frac{4+5+5+3+2+4}{6}$	$3^{5/6} = 4 \div 1/6$.	$g. \div 1/6$.	$5 \div 4/6$.
5. Græsk	ug.	ug.	mg. +	$\frac{6 + 6 + 5\frac{1}{2}}{3}$	$5^{5/6} = 6 \div 1/6$.	$ug. \div 1/6$.	$\left\{ \begin{array}{l} 8 \div 1/6. \\ 4 \div 1/12. \end{array} \right.$
6. Historie	mg.	mg.	g. +	$\frac{5 + 5 + 4\frac{1}{2}}{3}$	$4^{5/6} = 5 \div 1/6$.	$mg. \div 1/6$.	$\left\{ \begin{array}{l} 7 \div 2/6. \\ 3^{1/2} \div 1/6. \end{array} \right.$
7. Arithmetik, mundtlig og skriftlig	ug. tg.	ug. tg.	mg. g.	$\frac{6+6+5+3+3+4}{6}$	$4^{1/2} = 4 + 1/2$.	$g. + 1/2$.	$5 + 1$.
8. Geometrie, mundtlig og skriftlig	g. md.	mg. tg.	g. tg.	$\frac{4+5+4+2+3+3}{6}$	$3^{1/2} = 3 + 1/2$.	$tg. + 1/2$.	$1 + 2$.
9. Naturlære	mg.	mg.	mg.	$\frac{5 + 5 + 5}{3}$	$5 = 5$.	mg.	7.

61 \div $1/12$.

2den Char. med 61 Points.

Afgangsexamens 1ste Deel, 1863.

Nr	Candidaterne.	Lybst.	Grundf.	Geographie.	Naturhistorie.
1.	H. A. Larsen	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.
2.	A. P. A. Lassen *)	Mg.	Mg.	Ug.	Mg.
3.	C. J. Salomonsen	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.
4.	A. F. Petersen	Mg.	Mg.	Mg.	G.
5.	P. J. J. Petersen	Mg.	Mg.	Ug.	Ug.
6.	J. F. C. Nummibøll	Mg.	Ug.	Ug.	Mg.
7.	M. Krohn	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.
8.	C. B. H. Kjerulf *)	G.	Mg.	Mg.	Ug.
9.	D. B. Stüker	G.	Mg.	Mg.	Ug.
10.	H. C. Sorensen	G.	G.	Mg.	G.
11.	J. L. C. J. Thraen	Lg.	Mg.	Mg.	G.
12.	P. L. G. Ollgaard	G.	Mg.	Mg.	G.
13.	A. P. Borgen *)	G.	G.	Mg.	Mg.
14.	J. H. B. With	G.	Ug.	Mg.	Mg.
15.	P. B. Storm	G.	G.	G.	Mg.
16.	J. C. Bræstrup	Lg.	G.	Mg.	Lg.
17.	C. M. Christensen	Mg.	G.	G.	G.
18.	C. C. J. Friis	G.	G.	Ug.	Mg.
19.	H. H. H. Drachmann	G.	G.	Mg.	Mg.
20.	C. G. B. H. Stemann *)	Mg.	Mg.	Mg.	G.
21.	B. M. B. Bang	G.	Mg.	G.	G.
22.	A. J. L. Evers	G.	G.	Ug.	G.
23.	C. F. G. Torst	Mg.	G.	Lg.	G.
24.	J. D. D. M. S. Schnittger	G.	Mg.	G.	G.
25.	Privatist L. A. B. Larsen *)	Mg.	G.	Mg.	G.

*) Nr. 2 og Nr. 20 havde taget Afgangsexamens 1ste Deel i Flensborg lærde og Realskole, Nr. 8 i Haderslev lærde Skole, Nr. 13 i Rønne høiere Realskole, Nr. 25 i Sorø Akademies Skole.

Side 86.

Afgangsexamen 2den Deel, 1865.

Danf.	Latin (skriftlig).	Latin (mundtlig).	Græsk.	Religion.	Historie.	Arithmetik.	Geometrie.	Naturfære.	Hoved- charakter.	Points.	Bebræft.
Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.	Ug.	Ug.	Ug.	Første Char. m. Ildm.	100	—
Mg.	Mg.	Ug.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	Ug.	Første Char.	93	—
Mg.	Mg.	Ug.	Ug.	**)	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.	Første Char. m. Ildm.	92	—
Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Første Char.	87	G.
Mg.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	G.	Første Char.	90	G.
Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Første Char.	93	—
Mg.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.	Ug.	Første Char.	96	—
G.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	Mg.	Første Char.	87	—
Mg.	G.	G.	G.	Ug.	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.	Første Char.	88	Tg.
Mg.	G.	G.	Mg.	G.	Mg.	G.	G.	Tg.	Anden Char.	69	—
Mg.	Mg.	G.	G.	G.	G.	Ug.	Ug.	G.	Anden Char.	75	—
G.	G.	G.	Tg.	Mg.	Mg.	G.	Ug.	Mg.	Anden Char.	74	—
Mg.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Tg.	G.	G.	Anden Char.	75	—
G.	Tg.	Mg.	G.	Mg.	G.	Mg.	Ug.	Mg.	Første Char.	79	—
Mg.	Mg.	G.	G.	G.	G.	Mg.	Mg.	G.	Anden Char.	75	—
G.	Tg.	G.	G.	Mg.	Mg.	G.	G.	Mdl.	Anden Char.	47	—
Mg.	Tg.	Mg.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	G.	Ug.	Anden Char.	76	—
Mg.	G.	Tg.	G.	Mg.	Ug.	Tg.	G.	Tg.	Anden Char.	65	—
Mg.	G.	Mg.	G.	Mg.	Tg.	Mdl.	Tg.	Mdl.	Anden Char.	43	—
G.	Tg.	Tg.	G.	G.	Tg.	G.	G.	Mg.	Anden Char.	61	—
G.	G.	G.	G.	G.	G.	Tg.	G.	Mdl.	Anden Char.	51	—
G.	Tg.	Tg.	Mg.	Mg.	G.	G.	G.	G.	Anden Char.	64	—
G.	G.	G.	Mg.	Mg.	Tg.	Mg.	Mg.	Mdl.	Anden Char.	55	—
G.	G.	G.	Tg.	Mg.	G.	Mg.	G.	G.	Anden Char.	67	—
Tg.	Tg.	Mg.	Mg.	G.	G.	Tg.	Tg.	Mdl.	Anden Char.	45	—

**) Hører til den mosaiske Troesbekjendelse.

Bilag til Side 100.

Fagene.	VII A.	VII B.	VI.	V A.	V B.	IV.	III.	II.	I.	Summa
Dansff	2	2	2	2	2	2	3	5	6	26
Dydst	"	"	2	2	2	2	2	3	4	17
Franff	"	1	3	2	2	2	3	"	"	13
Engelff	"	2	"	"	"	"	"	"	"	2
Latin	10	9	8	8	8	8	9	6	"	66
Græff	6	6	5	5	5	5	"	"	"	32
Religion	2	1	2	2	2	2	2	2	3	18
Historie	4	3	2	3	3	2	2	2	2	23
Geographie . . .	"	"	2	2	2	2	2	2	2	14
Mathematiffe Discipliner . . .	4	4	4	4	4	4	4	4	4	36
Naturlære	3	4	"	"	"	"	"	"	"	7
Naturhistorie . .	"	"	2	2	2	2	2	2	2	14
Skivning	"	"	"	"	"	1	2	3	4	10
Tegning	"	"	"	"	"	"	1	2	2	5
Sang*).	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	4
Summa af ugentlige Timer	33	34	34	34	34	34	34	33	31	287
Hebraiff	3	2	"	"	"	"	"	"	"	5
Gymnastif**)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(3)	(4)	11
Total-Summa	38	38	36	36	36	36	36	36	35	302

*) 4 ugentlige Timer, paa hvilke de forskjellige Partier ere fordeelte.

**) 11 ugentlige Timer, paa hvilke Klasserne ere fordeelte.

Rettelſe.

Paa den i forrige Aars Skoleſterretninger S. 70—71 meddeelte Liſte over Charaktererne ved Afgangsexamen er det med Henſyn til den under Nr. 12 nævnte Candidat C. S. S. Thaarup ſteet ved Uagtſomhed, at de Charakterer, ſom han erholdt ved Examens første Deel i Aaret 1862, ere anførte iſtedetfor dem, der tildeeltes ham ved ſamme Deel af Examen i Aaret 1863, da han med Miniſteriets Tiladelſe atter underkaſtede ſig denne (ſee Skoleſterr. for 1864—65 S. 4), og hvilke vare: Tydſk: G., Franſk: Mg., Geographie: Ug., Naturhiſtorie: Mg.

Schem a

over Examinationens Gang ved de offentlige Examiner i Metropolitan skolen i 1866.

A. Afgangsexamen.

(Den 23de, 25de og 26de Juni og fra 3die til 9de Juli).

VII Kl. A er under den mundtlige Afgangsexamen i Latin, Graesk og Mathematisk deelt i 4 Partier, α , β , γ , δ , i Religion, Historie og Naturlære i 3, α' , β' , γ' , saaledes:

VII Kl. A α : 1. Norup, 2. Engel, 3. Hansen, 4. Heiberg, 5. Otterstrøm, 6. Jepsesen, 7. Privatisten Bjerre, 8. Privatisten Skram.

VII Kl. A β : 1. Jespersen, 2. Hornemann, 3. Møllerup, 4. Regenburg, 5. Krebs, 6. Jacobsen, 7. Privatisten Christensen.

VII Kl. A γ : 1. Hertz, 2. Rafn, 3. N. Meyn, 4. Schleisner, 5. Røfoed, 6. Martens, 7. Privatisten Rehammer.

VII Kl. A δ : 1. P. Meyn, 2. Fiebig, 3. Th. Petersen, 4. Plenge, 5. J. Petersen, 6. Privatisten Barfoed, 7. Privatisten Neve.

VII Kl. A α' : 1. Norup, 2. P. Meyn, 3. Rafn, 4. Møllerup, 5. Heiberg, 6. Plenge, 7. Røfoed, 8. Jacobsen, 9. Privatisten Bjerre, 10. Privatisten Neve.

VII Kl. A β' : 1. Jespersen, 2. Engel, 3. Fiebig, 4. N. Meyn, 5. Regenburg, 6. Otterstrøm, 7. J. Petersen, 8. Martens, 9. Privatisten Christensen, 10. Privatisten Skram.

VII Kl. A γ' : 1. Hertz, 2. Hornemann, 3. Hansen, 4. Th. Petersen, 5. Schleisner, 6. Krebs, 7. Jepsesen, 8. Privatisten Barfoed, 9. Privatisten Rehammer.

I. Skriftlig Examen.

Løverdagen den 23de Juni.

- kl. 9—1. Oversættelse fra Latin paa Dansk.
— 4—8. Geometrisk Udarbeidelse.

Mandagen den 25de Juni.

- kl. 9—1. Udarbeidelse i Modersmaalet I. (fri Opgave).
— 4—8. Latinisk Stil.

Tirsdagen den 26de Juni.

- kl. 9—1. Udarbeidelse i Modersmaalet II. (bunden Opgave).
— 4—8. Arithmetisk Opgave.

II. Mundtlig Examen.

(De paa nedenstaaende Schemas venstre og høire Side anførte Examinationer afholdes henholdsvis i IV og V kl. B's Læsestuer).

Tirsdagen den 3die Juli.

kl. 9. VII kl. A α . Græsk.
Dvl. Petersen.
— 5. VII kl. A β . Græsk.
Dvl. Petersen. | kl. 9. VII kl. A γ . Mathe-
matik. Adj. Smith.
— 5. VII kl. A α' . Religion.
Dvl. Jensen. |
|---|--|

Onsdagen den 4de Juli.

kl. 9. VII kl. A α . Latin.
Rector. | kl. 9. VII kl. A δ . Mathe-
matik. Adj. Smith.
— 5. VII kl. A β' . Religion.
Dvl. Jensen. |
|---|---|

Torsdagen den 5te Juli.

kl. 9. VII kl. A γ . Græsk.
Dvl. Petersen.
— 5. VII kl. A δ . Græsk.
Dvl. Petersen. | kl. 9. VII kl. A α . Mathe-
matik. Adj. Smith.
— 5. VII kl. A γ' . Religion.
Dvl. Jensen. |
|--|--|

Fredagen den 6te Juli.

Kl. 9. VII Kl. A γ . Latin. Rector. — 5. VII Kl. A α' . Historie. Adj. Bergmann.	Kl. 9. VII Kl. A β . Mathe= matik. Adj. Smith.
---	---

Løverdagen den 7de Juli.

Kl. 9. VII Kl. A β . Latin. Rector. — 5. VII Kl. A β' . Historie. Adj. Bergmann.	Kl. 9. VII Kl. A β' . Natur= lære. Dvl. Prof. Pe= tersen. — 5. VII Kl. A α' . Natur= lære. Dvl. Prof. Pe= tersen.
---	---

Mandagen den 9de Juli.

Kl. 9. VII Kl. A δ . Latin. Rector. — 5. VII Kl. A γ' . Historie. Adj. Bergmann.	Kl. 9. VII Kl. A γ' . Natur= lære. Dvl. Prof. Pe= tersen. — 6. VII Kl. A. Hebraisk. Dvl. Krebs.
---	--

B. Hovedexamen.

(Fra 3die til 21de Juli).

Under den mundtlige Deel af Hovedexamen er VII Kl. B i Latin, Græsk og Mathematik deelt i 3 Partier, α' , β' , γ' , i de øvrige Fag i 2, α og β ; VI Kl. er i Geographi og Naturhistorie deelt i 3 Partier, α' , β' , γ' , i de øvrige i 2, α og β ; de øvrige Klasser ere i de fleste Fag deelte i 2 Partier, α og β , saaledes:

VII Kl. B α' : 1. Lange=Müller, 2. Barfoed, 3. Theodor Jensen, 4. D. Bull, 5. Richter, 6. Borch, 7. Eibe, 8. F. Buhl, 9. Harboe.

VII Kl. B β' : 1. Ammybøll, 2. Krebs, 3. Bohn, 4. Friedenreich, 5. Liebmann, 6. Juul, 7. Lütken, 8. Hammeken, 9. Gamél.

- VII Kl. B γ' : 1. Esfildsen, 2. Schjødte, 3. Herløw, 4. Carøe, 5. Steenstrup, 6. Theobald Jensen, 7. Lund=dahl, 8. Martens.
- VII Kl. B α : 1. Lange=Müller, 2. Esfildsen, 3. Krebs, 4. Theodor Jensen, 5. Herløw, 6. Frieden=reich, 7. Richter, 8. Steenstrup, 9. Suul, 10. Eibe, 11. Luddahl, 12. Hammeken, 13. Harboe.
- VII Kl. B β : 1. Ammiybell, 2. Barfoed, 3. Schjødte, 4. Bohn, 5. D. Bull, 6. Carøe, 7. Liebmann, 8. Borch, 9. Theobald Jensen, 10. Lütken, 11. F. Buhl, 12. Martens.
- VI Kl. α' : 1. Magnussen, 2. Rothe, 3. Nielsen, 4. Heilbuth, 5. Schack, 6. Nygge, 7. Bonfils.
- VI Kl. β' : 1. Thomsen, 2. Holten, 3. Levy, 4. Jansen, 5. Schaumburg, 6. Friis, 7. Melchior.
- VI Kl. γ' : 1. Voigt, 2. Westergaard, 3. Buhl, 4. Kemp, 5. Holm, 6. Bondo, 7. Johansen.
- VI Kl. α : 1. Magnussen, 2. Voigt, 3. Holten, 4. Nielsen, 5. Buhl, 6. Jansen, 7. Schack, 8. Holm, 9. Friis, 10. Bonfils, 11. Johansen.
- VI Kl. β : 1. Thomsen, 2. Rothe, 3. Westergaard, 4. Levy, 5. Heilbuth, 6. Kemp, 7. Schaumburg, 8. Nygge, 9. Bondo, 10. Melchior.
- V Kl. A α : 1. Kühnel, 2. Linde, 3. Gundorph, 4. Crone, 5. Tversen, 6. Brøndsted, 7. Voesen, 8. Helgen, 9. Reeh, 10. Svane.
- V Kl. A β : 1. Krogh, 2. Suul, 3. Lauritzen, 4. Gamøl, 5. Nielsen, 6. Delbanco, 7. Nissen, 8. Wol>wig, 9. Heiberg, 10. Petersen.
- V Kl. B α : 1. Sletting, 2. Bachevold, 3. Hedemann, 4. Sørensen, 5. Sørensen, 6. Levinson, 7. Schmidt=Phiselded, 8. Møller.
- V Kl. B β : 1. Lange, 2. Rjølhede, 3. Andresen, 4. Fredericksen, 5. Rothe, 6. Dahlerup, 7. Wiehe, 8. Neergaard.
- IV Kl. α : 1. G. Kemp, 2. H. Kemp, 3. Velschou, 4. Gammeltoft, 5. Thomsen, 6. Suenon, 7. Helgen, 8. Anthou, 9. Petersen, 10. Eschricht, 11. Holm, 12. Simonny.

- IV Kl. β : 1. Tulinius, 2. Bohn, 3. Bondesen, 4. Prior, 5. Sochumfen, 6. Schlichtkrull, 7. Krogh, 8. Hansen, 9. Steenstrup, 10. Nothe, 11. Bøntler, 12. Linde.
- III Kl. α : 1. Ussing, 2. N. Müller, 3. Neumann, 4. Poost, 5. Doberst, 6. Philippsen, 7. Gram, 8. Snul, 9. Hansen, 10. Arnholst, 11. Dithmer, 12. Holten, 13. Stub, 14. Velschow, 15. Bruhn, 16. Prior.
- III Kl. β : 1. Slussen, 2. Hornemann, 3. Schrader, 4. Westergaard, 5. C. Dirik, 6. Borries, 7. Bull, 8. Hache, 9. Hornemann, 10. Pauli, 11. Suenfon, 12. D. Dirik, 13. Irmingier, 14. Weilbach, 15. Jensen.
- II Kl. α : 1. Fjellstrup, 2. Gundorph, 3. Hoppe, 4. Bondesen, 5. Fonquière, 6. Liebe, 7. Schwarzkopf, 8. Michelsen, 9. Pandrup, 10. Jespersen, 11. Meisling, 12. Hertz.
- II Kl. β : 1. Bodt, 2. Ringberg, 3. Ravn, 4. Briz, 5. Dahlerup, 6. Linstow, 7. Fridericia, 8. Schmidt=Phjelstedt, 9. Bondo, 10. Klee, 11. Hagen, 12. Wolfshagen.
- I Kl. α : 1. Ussing, 2. Briz, 3. Lillienfjold, 4. Suenfon, 5. Gammeltoft, 6. Neumert, 7. F. Eschricht, 8. Carstensen, 9. With, 10. Gjelstrup, 11. Heilbuth, 12. E. Petersen.
- I Kl. β : 1. Bondesen, 2. Hornemann, 3. Stilhoff, 4. Møller, 5. E. Eschricht, 6. Krebs, 7. Linde, 8. Stephensen, 9. Gade, 10. Anthon, 11. Vensthien, 12. Velschow.

I. Skriftlig Examen.

Den skriftlige Hovedexamen afholdes iaar fra 3die til 13de Juli paa de Tider, paa hvilke Localernes Afbenyttelse og Lærernes Arbejde ved Afgangsexamen tillader det.

II. Mundtlig Examen.

(De paa nedenstaaende Schemas venstre og høire Side samt under disse anførte Examinationer afholdes henholdsvis i IV, V Kl. B og V Kl. A's Læsestuer. De med * betegnedne Examinationer foretages i VII Kl. A's Læsestue).

Tirsdagen den 3die Juli.

Kl. 8. VI Kl. α' . Geographi. Dvl. Fogh.
— 11½. VI Kl. α . Fransk. Adj. Carøe.

Onsdagen den 4de Juli.

Kl. 8. VI Kl. β' . Geographi. Dvl. Fogh.

Torsdagen den 5te Juli.

Kl. 8. VI Kl. γ' . Geographi. Dvl. Fogh.
— 11½. VI Kl. β . Fransk. Adj. Carøe.

Fredagen den 6te Juli.

Kl. 8. VI Kl. α' . Naturhistorie. Dvl. Fogh.

Løverdagen den 7de Juli.

Kl. 8. VI Kl. β' . Naturhistorie. Dvl. Fogh.

Mandagen den 9de Juli.

Kl. 8. VI Kl. γ' . Naturhistorie. Dvl. Fogh.

Tirsdagen den 10de Juli.

8—11. VII Kl. B α' . Latin. Collab. Blichert.	8—11. IV Kl. α . Mathema- tik. Adj. Smith.
11½—2½. III. Kl. α . Latin. Dvl. Krebs.	11—1. IV Kl. β . Naturhi- storie. Dvl. Fogh.
5—7. III Kl. β . Tydsk. Dvl. Petersen.	1—2½. II Kl. α . Geographi. Adj. Carøe.
	5—8. VII Kl. B α . Natur- lære. Prof. Peter- sen.
8—11. II Kl. Historie. Adj. Bergmann.	
11—1. V Kl. A α . Fransk. Adj. Carøe.	
1—2½. V Kl. A β . Religion. Dvl. Jensen.	
5—7. V Kl. B. Geographi. Dvl. Fogh.	
*12—2. I Kl. α . Regning. Adj. Smith.	

Onsdagen den 11te Juli.

8—11. VII Kl. B β . Latin. Collab. Blichert.	8—11. IV Kl. β . Mathematif. Adj. Smith.
11½—2½. III Kl. β . Latin. Dvl. Krebs.	11—1. IV Kl. α . Naturhistorie. Dvl. Fogh.
5—7. III Kl. α . Tydsk. Dvl. Petersen.	1—2½. II Kl. β . Geographi. Adj. Carøe.
	5—8. VII Kl. B β . Natur= lære. Prof. Peter= sen.
8—10½. I Kl. Historie. Adj. Bergmann.	
11—1. V Kl. A β . Franst. Adj. Carøe.	
1—2½. V Kl. A α . Religion. Dvl. Jensen.	
5—7½. V Kl. A. Naturhistorie. Dvl. Fogh.	
*12—2. I Kl. β . Regning. Adj. Smith.	

Torsdagen den 12te Juli.

8—11. VII Kl. B γ . Latin. Collab. Blichert.	8—10½. III Kl. α . Ma= thematit. Prof. Petersen.
11½—1. II Kl. α . Latin. Adj. Kerrn.	10½—12½. IV Kl. α . Geogra= phi. Dvl. Fogh.
1—2½. I Kl. β . Tydsk. Adj. Arenzen.	12½—2. I Kl. α . Geographi. Adj. Carøe.
5—7. V Kl. A α . Tydsk. Dvl. Fibiger.	5—7. II Kl. β . Regning. Adj. Smith.
8—10½. VI Kl. α . Religion. Dvl. Jensen.	
11—2. VII Kl. B. α . Historie. Adj. Bergmann.	
2—4. IV Kl. β . Tydsk. Dvl. Petersen.	
5—7. III Kl. β . Naturhistorie. Dvl. Fogh.	
*11—12½. V Kl. B α . Tydsk. Dvl. Fibiger.	

Fredagen den 13de Juli.

8—11. V Kl. B. Græsk. Collab. Blichert.	8—10½. III Kl. β . Mathe= matit. Prof. Pe= tersen.
11½—1. II Kl. β . Latin. Adj. Kerrn.	10½—12½. IV Kl. β . Geogra= phi. Dvl. Fogh.
1—2½. I Kl. α . Tydsk. Adj. Arenzen.	12½—2. I Kl. β . Geographi. Adj. Carøe.
5—7. V Kl. A β . Tydsk. Dvl. Fibiger.	5—7. II Kl. α . Regning. Adj. Smith.

- 8—10½. VI Kl. β . Religion. Dvl. Jensen.
 11—2. VII Kl. B β . Historie. Adj. Bergmann.
 2—4. II Kl. β . Indst. Collab. Blichert.
 5—7. III Kl. α . Naturhistorie. Dvl. Fogh.
 *11—12½. V Kl. B β . Indst. Dvl. Fibiger.

Løverdagen den 14de Juli.

8—10½. VII Kl. B α' . Græstf.
Dvl. Fibiger.	8—10½. VII Kl. B. β' . Ma-
thematik. Adj.
10½—2. VI Kl. α . Indst.
Collab. Blichert.	Smith.
2—3½. II Kl. β . Danstf.
Dvl. Fibiger.	10½—12½. IV Kl. β . Historie.
Adj. Bergmann.
5—7. III Kl. α . Franstf.
Adj. Carøe.	12½—2. II Kl. α . Naturhi-
storie. Dvl. Fogh.
	5—7. III Kl. β . Religion.
Dvl. Jensen.

- 8—10½. I Kl. Religion. Dvl. Jensen.
 11—1½. IV Kl. α . Latin. Adj. Kerrn.
 1½—3. V Kl. A α . Historie. Adj. Bergmann.
 5—7. I Kl. α . Danstf. Adj. Krenøen.

Mandagen den 16de Juli.

5—8. VII Kl. B. Engestf.
Adj. Carøe.	5½—7½. VII Kl. B α . Religion.
Dvl. Jensen.
5—8. IV Kl. Græstf. Collab. Blichert.	

Tirsdagen den 17de Juli.

8—10½. VII Kl. B β' . Græstf.
Dvl. Fibiger.	8—10½. VII Kl. B γ' . Ma-
thematik. Adj.
10½—2. VI Kl. β . Indst.
Coll. Blichert.	Smith.
2—3½. II Kl. α . Danstf.
Dvl. Fibiger.	10½—12½. IV Kl. α . Historie.
Adj. Bergmann.
5—7. III Kl. β . Franstf.
Adj. Carøe.	12½—2. II Kl. β . Naturhi-
storie. Dvl. Fogh.
	5—7. III Kl. α . Religion.
Dvl. Jensen.

- 8—10½. II Kl. Religion. Dvl. Jensen.
 11—1½. IV Kl. β . Latin. Adj. Kerrn.
 1½—3. V Kl. A β . Historie. Adj. Bergmann.
 5—7. I Kl. β . Danstf. Adj. Krenøen.

Onsdagen den 18de Juli.

8—10½.	VII Kl. B γ'. Græsk. Dvl. Fibiger.	8—10½.	VII Kl. B α'. Ma- thematik. Adj. Smith.
10½—12½.	III Kl. α. Dansk. Adj. Kerrn.	10½—12½.	IV Kl. α. Religion. Dvl. Jensen.
12½—2½.	II Kl. α. Tysk. Collab. Blichert.	12½—3.	V Kl. B. Historie. Adj. Bergmann.
5—7.	V Kl. B. α. Latin. Dvl. Petersen.	5—7.	V Kl. A α. Mathe- matik. Prof. Pe- tersen.
8—11.	V Kl. B. Fransk. Adj. Carøe.		
11—1½.	I Kl. Naturhistorie. Dvl. Fogh.		
5—8.	III Kl. Geographi. Adj. Carøe.		

Torsdagen den 19de Juli.

8—10.	III Kl. β. Dansk. Adj. Kerrn.	8—11½.	VI Kl. α. Mathe- matik. Prof. Pe- tersen.
10—12.	V Kl. B β. Latin. Dvl. Petersen.	11½—2.	IV Kl. β. Fransk. Adj. Carøe.
1—3.	IV Kl. β. Religion. Dvl. Jensen.	2—4.	III Kl. α. Historie. Adj. Bergmann.
5—7½.	VI Kl. β. Græsk. Adj. Kerrn.	5—8.	V Kl. B. Mathe- matik. Prof. Pe- tersen.
8—10.	VII Kl. B β. Religion. Dvl. Jensen.		
10—11½.	V Kl. A α. Geographi. Dvl. Fogh.		
12½—2½.	IV Kl. α. Tysk. Dvl. Petersen.		
5—7.	VII Kl. B. α. Fransk. Adj. Carøe.		

Fredagen den 20de Juli.

8—11.	VI Kl. α. Latin. Dvl. Krebs.	8—11½.	VI Kl. β. Ma- thematik Prof. Petersen.
11—1.	V Kl. A α. Græsk. Dvl. Petersen.	11½—2.	V Kl. B. Religion. Dvl. Jensen.
1—3.	VII Kl. B. Hebraisk. Dvl. Krebs.	2—4.	III Kl. β. Historie. Adj. Bergmann.
5—7½.	VI Kl. α. Græsk. Adj. Kerrn.	5—7.	V Kl. A β. Ma- thematik. Prof. Petersen.

8—10 $\frac{1}{2}$.	V Kl. A β .	Latin.	Dvl. Fibiger.
10 $\frac{1}{2}$ —1.	IV Kl. α .	Franstf.	Adj. Carøe.
1—3 $\frac{1}{2}$.	V Kl. B.	Naturhistorie.	Dvl. Fogh.
5—7.	VII Kl. B β .	Franstf.	Adj. Carøe.

Løverdagen den 21de Juli.

8—10.	VI Kl. β .	Historie.	8—9 $\frac{1}{2}$.	V Kl A β .	Geogra=
		Adj. Bergmann.			phi. Dvl. Fogh.
10—1.	VI Kl. β .	Latin. Dvl.	11—1.	VI Kl. α .	Historie.
		Krebs.			Adj. Bergmann.
8—10 $\frac{1}{2}$.	V Kl. A α .	Latin.			Dvl. Fibiger.
11—1.	V Kl. A β .	Græstf.			Dvl. Peterfen.

Mandagen den 16de Juli, Kl. 8 Formiddag, prøves de til Optagelse i Skolen anmeldte Disciple.

Løverdagen den 21de Juli, Kl. 1, afholdes Lærereforfamling i Anledning af Censuren. Derefter indtræder Sommerferien, som ender Onsdagen den 22de August. Translocationen foretages Torsdagen den 23de August, Formiddag, Kl. 11.

Til at overvære den mundtlige Deel af ovennævnte Examinere, ligesom ogsaa Translocationen, indbydes herved Disciplenes Forældre og Foresatte samt andre Skolens og Videnskabernes Belyndere.

Metropolitanskolen i Juni 1866.

B. Borgen.

Meddelelse til Forældre og Værger.

Da Udfaldet af Hovedexamen, der afflutes med den sidste Dag af Skoleaaret, først kan blive bekendtgjort for Disciplene paa den første Dag i det nye Skoleaar, og det imidlertid maa være Forældre eller Værger magtpaaliggende snarest muligt at blive satte i Kundskab om, hvorvidt de dem vedkommende Disciple ere bleve opflyttede i en høiere Klasse, eller ikke, meddeles herved, at der med Hensyn til de Disciple, der ikke have kunnet opflyttes, strax efter Skoleaarets Slutning herom vil blive afgivet fornøden Underretning til Hjemmet.

B. Borgen.